

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA PUSTÁ KAMENICE

569 82 Borová u Poličky, Pustá Kamenice 118, □461743239, IČO 71009469, bank. sp. ČSOB 181810239/0300

e-mail: zs.pustakamenice@seznam.cz

Školní vzdělávací program Tvořivá škola

„Žák není nádoba, kterou je potřeba naplnit, ale pochodeň, kterou je potřeba zapálit.“

(Sokrates)

Obsah

Identifikační údaje.....	3
Charakteristika školy.....	4
Charakteristika školního vzdělávacího programu	6
Začleněná průřezová témata.....	14
Učební plán pro 1. - 5. ročník základního vzdělávání.....	18
Učební osnovy pro 1. - 3. ročník ZV	19
Jazyk a jazyková komunikace	20
Matematika a její aplikace	38
Informační a komunikační technologie	52
Člověk a jeho svět.....	57
Umění a kultura	69
Člověk a zdraví.....	88
Člověk a svět práce.....	101
Charakteristika 2. vzdělávacího období	113
Učební osnovy pro 4. - 5. ročník ZV	119
Jazyk a jazyková komunikace	119
Matematika a její aplikace	136
Informační a komunikační technologie	151
Člověk a jeho svět.....	154
Umění a kultura	173
Člověk a zdraví.....	189
Člověk a svět práce.....	195
Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	202
Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných.....	Chyba! Záložka není definována. 213
Hodnocení žáků.....	217
Autoevaluace.....	222
Přílohy	230

Identifikační údaje

Název vzdělávacího programu:

Tvořivá škola

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

„Žák není nádoba, kterou je potřeba naplnit, ale pochodeň, kterou je potřeba zapálit.“ (Sokrates)

Předkladatel:

Název školy	Základní škola a Mateřská škola Pustá Kamenice	
Adresa školy	Pustá Kamenice 118, 569 82 Borová u Poličky	
Ředitelka	Mgr. Jana Kulichová	
Kontakty	telefon	461 743 239
	e-mail	zs.pustakamenice@seznam.cz
	IČO	710 09 469

Zřizovatel školy:

Název	Obec Pustá Kamenice	
Adresa	Pustá Kamenice 64, 569 82 Borová u Poličky	
Kontakty	telefon	461 743 283
	e-mail	obec@pustakamenice.cz

Platnost dokumentu:

Datum: od 1. září 2021

Podpis ředitelky:

Razítko školy:

Charakteristika školy

Naše škola je neúplná malotřídní škola. Nachází se v malé obci na okraji CHKO Žďárské vrchy. Do školy dochází místní děti a děti z vedlejší vesnice Čachnov. Kapacita školy je 30 žáků. V současné době se jejich počet pohybuje mezi 20 – 25 žáky.

V přízemí budovy se nachází školní jídelna – výdejna, I. třída ZŠ, která slouží zároveň i jako třída pro ŠD, herna s nárad'ovnou, WC pro žáky a kotelna. V prvním patře se nachází třída ZŠ, třída MŠ, ložnice MŠ, ředitelna. Škola má k dispozici školní zahradu.

Materiální vybavení školy je velice dobré. Každým rokem je doplňováno novými učebními pomůckami a dalšími materiály pro výuku. Při výuce je využíván výukový software. Školní třídy jsou vybavené počítači a interaktivními tabulemi. Počítače jsou propojeny do sítě, přes kterou mají žáci i učitelé přístup na internet. Pro další práci žáků je zde malá knihovna, která je pravidelně doplňována novými tituly. V ředitelně je umístěna kvalitní kopírka, kterou mohou využívat pracovníci školy ke své práci.

Školní jídelna, která je také součástí budovy školy, slouží pouze jako výdejna obědů, které jsou dováženy z naší jídelny, která je umístěná v budově obecního úřadu. Ve škole je pro žáky zajištěn pitný režim.

K budově školy patří také školní zahrada, která je využívána zejména školní družinou.

Charakteristika a skladba pedagogického sboru

Pedagogický sbor má čtyři členy. Tvoří jej ředitelka, dvě učitelky, a vychovatelka školní družiny. Pedagogický sbor je schopen týmové práce, vstřícné komunikace a spolupráce. Vzhledem k malému počtu učitelů pro rozdělování úkolů jsou nároky na jejich práci vyšší než ve větším kolektivu. Obtížnější je také vzdělávání celého kolektivu. Chod školy zajišťují i ostatní zaměstnanci a to školnice a kuchařka. Velký význam pro úspěšnost školy má její atmosféra. Od estetičnosti prostředí přes mezilidské vztahy, pozitivní školní tradice až po pocit bezpečí a jistoty.

Charakteristika a skladba žáků

Převážná většina žáků jsou děti místní. Malá část žáků dojíždí z vedlejší vesnice Čachnov, kde školu nemají. Děti mají různé zájmy, záliby a zaměření, proto se snažíme nabízet různé akce a kroužky, aby si z nich mohly vybírat podle svého zájmu. Pozornost je věnovaná žákům se specifickými vzdělávacími potřebami a to zejména individuálním přístupem učitelů. Spolupracujeme s pedagogicko-psychologickými poradnami a na základě jejich doporučení vypracováváme vlastní individuální plány.

Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce

Škola trvale a dlouhodobě realizuje několik projektů:

- projekty prevence sociálně patologických jevů
- nácviky zvládání krizových situací
- škola je zapojena do projektu Dotované mléko
- škola je zapojena do projektu Ovoce do škol
- škola se zapojuje do projektu Zdravé zuby
- škola je zapojena do projektu Recyklohraní
- spolupráce s nakladatelstvím Albatros a Fragment

Příležitostně se zapojujeme do řady dalších projektů a soutěží, pro které máme předpoklady.

Škola se pravidelně připojuje k mezinárodnímu projektu Zasad' strom pro mír.

Mezinárodní spolupráce neprobíhá.

Spolupráce s rodiči žáků a jinými subjekty

Informace o výsledcích vzdělávání získávají rodiče prostřednictvím žákovských knížek ,na třídních schůzkách nebo osobně či telefonicky podle přání a možností rodičů. Rodiče mohou získat informace o dění ve škole také prostřednictvím místního časopisu Pustokamenické listy, kam škola pravidelně přispívá.

Na základě zákona č. 561/2004 Sb. § 167 a § 168 zřídila Obec Pustá Kamenice Školskou radu.

Pro rodiče a děti škola pořádá podzimní a velikonoční dílničku, rozsvěcení stromečku, vánoční besídku, vynášení Morany, Den rodin, pasování prvňáčků a vyřazování žáků pátých ročníků. Spolupráce probíhá také s místními organizacemi SDH Pustá Kamenice, TJ Pustá Kamenice, Klubem senierek. Spolupracujeme také s místní lidovou knihovnou.

Vzdělávání a výchova integrovaných žáků je založena na spolupráci s PPP Svitavy a SPC Bystré.

Škola úzce spolupracuje se ZŠ Krouna, kam odchází většina našich žáků po ukončení vzdělávání v naší škole.

Charakteristika školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program naší školy vychází z obecných cílů a klíčových kompetencí RVP ZV, z našich vlastních schopností a možností, z požadavků rodičů. Naše škola poskytuje dětem vzdělání, ukazujeme jim cestu, jak dosáhnout vzdělání. Naším cílem je připravit děti na studium na druhém stupni základní školy.

Zaměření školy

Naše škola nemá specifické zaměření. Naším cílem je všestranně rozvíjet osobnost dítěte na základě vrozených dispozic, vytvářet příjemné a přátelské prostředí pro výchovu a vzdělávání dětí s různými schopnostmi, vlohami a nadáním. Klademe důraz na výchovu a vzdělávání žáků v duchu národních tradic a vlasteneckého cítění. Vzhledem k tomu, že se škola nachází v krásném prostředí CHKO Žďárské vrchy, vedeme žáky k poznávání nejbližšího okolí, své rodné vesnice, rodného kraje. Chceme učit žáky takovým znalostem a dovednostem, které budou dobře uplatnitelné v životě současném i budoucím. Naš vzdělávací program se zaměřuje na praxi, na orientaci ve světě plném informací a nových poznatků.

Náš vzdělávací program máme založen na principech *činnostního učení*.

Ve školním vzdělávacím programu vycházíme z poznatků, že:

- v základním vzdělávání nám jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe, (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo);
- k učení musíme žáky motivovat a činit je zajímavým a přiměřeným jejich věku;
- nejlepších a trvalých výsledků musíme dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, k tomu lze dospět tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíc smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat;
- chceme dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, proto jim musíme dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu;
- kvalitu vzdělávání neurčujeme množstvím poznatků, ale jejich propojeností, smysluplností a použitelností pro život;
- efektivitu vzdělávání posuzujeme průběžným hodnocením činností žáků, na ověření schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti žáka;
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva.

Činnostním učením vedeme žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učíme je, že trvalých vědomostí musí nabýt hlavně na základě vlastní činnosti.

V naší škole nepředkládáme žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vedeme je k tomu, aby vše nové, pokud to lze, získávali na základě činnosti, pozorování, pokusů - na základě objevování. Nezaměstnáváme jednostranně rozum a paměť žáků, ale působíme také na jejich city a vůli. Nehromadíme jen množství vědomostí místo jejich kvality, ale snažíme se rozvíjet schopnosti žáků a seznamujeme je s pracovními metodami a postupy. Tyto metody a postupy si žáci osvojují tak, aby je uměli uplatnit v životě a mohli se sami dál vzdělávat.

Podporujeme kladení otázek žáků ve vyučování. Naše úloha učitelů spočívá v tom, abychom žákům několik „žákovských otázek“ formulovali sami, abychom je povzbudili. Je-li žák schopen k určitému jevu položit otázku, je to znamením, že o pozorovaném jevu přemýšlí a hledá vysvětlení.

Další důležitou metodou činnostního učení je individualizace, tzn. dát každému žákovi možnost, aby daný úkol nebo problém řešil vlastním způsobem, na základě svých zkušeností a dovedností. Tato metoda nám učitelům pomůže dobře poznat, do jaké míry žáci zvládli učivo. K základním pracovním metodám činnostního učení patří metody aktivizující, zejména metoda situační, problémová a projektová, metody názorně demonstrační, metody slovní, zejména dialogické, metody samostatné práce, metody výzkumné, tvořivá práce s učebnicemi, pracovními sešity a didaktickými pomůckami a hrami.

Menší nadání nebo částečná neznalost v některé oblasti by neměly být překážkou rozvoje žáka v jiných oblastech. Aby toho mohlo být dosaženo, zaměřuje se naše škola na využívání mezipředmětových vztahů. To znamená, že učíme žáky užívat všech vědomostí a dovedností, kterým se naučili při každé vhodné příležitosti, ve všech učebních předmětech i v praktickém životě.

Nehodnotíme žáky podle unifikovaného modelu. Každý má nárok na individuální tempo, možnost chybování a znovuobjevování, hodnocení podle individuálního pokroku v učení. Každý má prostor na individuální projev a názor, prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci. V průběhu vyučování dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Uvědomujeme si, že všechny neúspěchy žáků, obzvláště počáteční, nepříznivě dopadají na vztah žáků ke škole i k dalšímu učení.

Náš školní vzdělávací program pro základní vzdělávání navazuje svým pojetím na tradice **české činné školy**, kterou lze charakterizovat:

- má činnostní ráz

- je pozitivní vůči žákům
- podněcuje žáky k tvořivé práci
- navrácí do školy „zdravý selský rozum“
- při výuce využívá zkušeností žáků
- klade důraz na motivaci žáků k učení
- při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí
- zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny
- je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto
- umožňuje účelně spojovat učiva několika předmětů do projektů
- zdůrazňuje mezipředmětové vztahy

V popředí záměrů a cílů našeho školního vzdělávacího programu je rozvoj tvořivosti žáků. Důležitým předpokladem pro rozvoj tvořivosti je motivace žáků k tomu, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom ale musíme respektovat jejich individuální vlohy.

Dalším naším cílem je to, aby byl žák stále podněcován k produkovaní myšlenek, nápadů, kladení otázek, odpovídání. Často k tomu dochází při činnostním učení, ať už, s pomůckami nebo na základě úloh ze života.

Důraz klademe na využívání poznatků v rámci smysluplných celků, na individuální porozumění a nepřetěžování žáků.

Vícesmyslovým zapojením žáků do vyučování je podněcovaná jejich aktivita, posiluje se v nich sebedůvěra, která je vede k soustředěné práci.

Naše škola zdůrazňuje individualizované a kolektivní učení.

Individualizovaným učením rozumíme kteroukoliv formu vyučování, při níž rychlost, kterou žák postupuje při osvojování vědomostí, závisí jen na jeho schopnostech a na jeho práci (činnostech). Uváděný vzdělávací program uplatňuje též výuku kolektivní, činnostní učení do tohoto způsobu práce však často vnáší individualizaci.

Vedeme žáky k hovoru o pozorovaném jevu (problému), tím se mnohé objasní i ostatním spolužákům. Kolektivní individualizovanou výukou s využitím činností žáků a zpětné vazby přinášíme do vyučovacích hodin přirozenou potřebu diferenciací a skupinové práce. Při hovoru o pozorovaném jevu klademe otázky nejen učitelem, ale i žáky navzájem.

Výchovné a vzdělávací strategie

Základní vzdělávání na 1. stupni je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka.

Naší výchovně vzdělávací strategií je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí a úrovní, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v různých učebních i praktických činnostech a situacích.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.

K získání kompetencí lze dospět v rámci Školního vzdělávacího programu Tvořivá škola prostřednictvím **činnostního učení**.

Z této filozofie vyplývá nejenom nutnost plnit dílčí výchovně vzdělávací cíle, ale i dodržovat pedagogické postupy specifické pro činnostní učení.

1. Kompetence k učení

(Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení)

- v učení klademe důraz na čtení s porozuměním
- vedeme žáky k vyhledávání a třídění informací
- žáci na základě pochopení efektivně využívají informace v procesu učení
- žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád
- podněcujeme snahu žáků pro jejich celoživotní učení

2. Kompetence k řešení problému

(Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy)

- žáci jsou úměrně svému věku vedeni k systematickému hledání možností řešení
- schopnosti porozumět, třídit a zpracovávat informace za účelem řešení problémů získávají žáci v počítačovém kroužku
- případný nezdar bereme jako jednu z cest řešení problémů
- vedeme žáky k aktivnímu ovlivňování života a prostředí ve škole
- interaktivní tabule a ICT využíváme jako nástroje k urychlení výběru variant řešení problémů
- výuku vhodně doplňujeme praktickými úlohami a situacemi za účelem maximálního přiblížení se k realitě
- netradiční řešení je také řešení

3. Kompetence komunikativní

(Všestranně a účinně komunikovat)

- učíme žáky naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim, vhodně na ně reagovat, zapojovat se do diskuse, obhajovat svůj názor a vhodně argumentovat
- vedeme žáky k vytváření přátelských vztahů ve třídě
- úzce spolupracujeme s Obcí Pustá Kamenice při realizaci kulturně osvětových akcí

4. Kompetence sociální a personální

(Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých)

- vedeme žáky k tomu, aby účinně spolupracovali ve skupině a podíleli se na utváření pracovní příjemné atmosféry
- usilujeme o to, aby při jednání s druhými lidmi byli ohleduplní, v případě potřeby poskytli pomoc nebo se o ni nebáli nebo nestyděli požádat
- učíme žáky vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj
- vedeme žáky ke tvorbě a následnému respektování pravidel chování a jednání
- snažíme se žáky naučit týmové práci, spolupráci, dělbě práv i povinností

5. Kompetence občanské

(Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost)

- učíme žáky respektovat přesvědčení druhých, vážit si jejich vnitřních hodnot, odmítat útlak a hrubé zacházení, uvědomit si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- vedeme je k tomu, aby si byli vědomi svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- vedeme je k třídění odpadů (environmentální plán školy)

- při pobytech v přírodě vysvětlujeme žákům potřebu chovat se jako zodpovědné osoby, chápat základní ekologické souvislosti a respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí
- nepřipustíme projevy segregace na základě národnostní, rasové, jazykové, fyziologické či jiné odlišnosti
- prožitky (pozitivní i negativní) chápeme jako nástroj emfatického zvládnutí a upevnění učiva, návyku, postupu
- projevovali pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
- žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.

6. Kompetence pracovní

(Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci)

- vedeme žáky k tomu, aby přistupovali k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany zdraví a ochrany životního prostředí
- stále ještě platí, že „*bez práce nejsou koláče*“ nebo „*co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš*“
- žáci podle svých schopností a dovedností využívají znalosti a zkušenosti získané v ostatních předmětech ke své přípravě na budoucnost
- praxe (vlastní práce, exkurze, ukázky) jsou nejlepší metodou
- snažíme se udržet nebo rozšířit nabídku zájmových aktivit

Cíle činnostního učení směřované k žákům a k učitelům

1. Cílem činnostního učení je, aby žáci

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání
- zvládli základy všestranné komunikace
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili;

- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností

2. Cílem činnostního učení je, aby učitelé

- porozuměli smyslu a principům činnostního vyučování a vzdělávání, tj.
 - vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků, využívat smyslové poznání a zkušenosti žáků
 - vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor
 - pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru
 - poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti
 - dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí
 - rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem
 - volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků
 - vytvářet u žáků logické a kritické myšlení
 - učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám
 - rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu
 - utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí
 - vést žáky k vlastní organizaci učení
- osvojili si dovednosti činnostního učení, např.
 - využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím
 - využívat vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků
 - organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě
 - hodnotit znalosti žáků, nikoli jejich slabiny
 - organizovat práci žáků ve skupinách
 - vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů
- osvojili si vyučovací metody a formy činnostního učení, které podporují u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi
 - využívají objevování na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů)
 - využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků
- cháпали souvislosti činnostního učení a jiných modelů současného vyučování a učení

Přednosti činnostního učení

- Tempo se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
- Činnostní charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
- Každý den přináší dítěti pokrok.
- Neustále podněcuje zájem žáků o učení.
- Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
- Žáci jsou činnostmi, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
- Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
- Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
- Učiteli činnostní učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
- Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
- Činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
- Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků – mizí špatná práce.
- Stálé podněcování žáků k samokontrolě a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
- Činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
- Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel každým dnem může sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
- Při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
- Díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede činnostní učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Začleněná průřezová témata

V rámci výuky v naší škole jsou probírána všechna níže uvedená průřezová témata.

Průřezová témata jsou realizována především formou integrace do normální výuky.

- 1) Osobnostní a sociální výchova
- 2) Výchova demokratického občana
- 3) Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- 4) Multikulturní výchova
- 5) Enviromentální výchova
- 6) Mediální výchova

Legenda: *Int* = integrace do vyuč. předmětu; *Pro* = samostatný projekt; *P* = samostatný předmět; *Z* = zájmový útvar

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu				
Osobnostní rozvoj	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Rozvoj schopností poznávání	1. - 5.	Int	Hv, Vv	Hry pro rozvoj smyslového vnímání a pozornosti
	1. - 3.	Int	M, Čj, Prv	Didaktické hry pro nácvik dovedností k zapamatování a logickému řešení problémů a úloh
	4. – 5.	Int	M, Čj	Didaktické hry pro nácvik dovedností k zapamatování a logickému řešení problémů a úloh
	4. – 5.	Int	Př, V1	Práce se zeměpisnými a přírodopisnými atlasy, práce s výuk. software
Sebepoznání a sebepojetí	1. -2.3.	Pro	Beseda se zdravotníkem	
	4	Int	Přv	Moje tělo, psychika, týmová práce
	5	Pro	Tv	Beseda se zdravotníkem
Seberegulace a sebeorganizace	1. - 5.	Int	Sportovní soutěže – sebeovládání, vůle	
Psychohygiena	1. – 5.	Int	Pč, Vv	aktivní trávení volného času
Kreativita	1. – 5.	Int	Čj, Vv, Pč,	vl.tvorba, Výstavy vlast. prací,

			Sloh	návštěva div. předs. (škol. i cizích), koncerty
Sociální rozvoj	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Poznávání lidí	1	Pro	Poznáváme se navzájem – spolužáci, škola, zaměstnanci školy, cesta do školy a zpět	
Mezilidské vztahy	1. – 3.	Int	Čj, Prv	Řízené rozhovory
	4. - 5.	Int	Čj, VI	Řízené rozhovory
Komunikace	1. - 5.	Int	Čj, Hv	Dramatizace děje
Kooperace a kompetence	1. – 5.	Int	Tv, Pc, Vv	Sportovní dny , cyklistický výlet, běžky
	1. – 5.	Pro	Školní výlet	
Morální rozvoj	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	1.-5.	Int	Čj	komunikativní kruh

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Tematické okruhy průřezového tématu				
Okruh	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Občanská společnost a škola	1	Pro	Uvítání prvňáčků ve škole zástupci OÚ	
	1. -5 .	Pro	Beseda se starostou obce, návštěva knihovny	
Občan, občanská společnost a stát	1. – 5.	Int	Školní výlet	
	1. - 5.	Pro	Vítání občánků	
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	1.-5.	Int	všechny	demokratické rozhodování v kolektivu

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Tematické okruhy průřezového tématu				
Samostatný projekt v rámci ZŠ a ŠD – celoroční				
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA				
Tematické okruhy průřezového tématu				
Okruh	Ročník	Forma	Předmět	Popis

Kulturní diference	1. - 5.	Pro	Jeden svět nestačí	
Lidské vztahy	1.-5.	Int	Hv	Hudební ukázky etnik
	1. – 5.	Z	Zájmový útvar náboženství	
Etnický původ	4. – 5.	Int	VI	Rovnocennost etn. skupin a kultur, základní informace o nich, rozpoznání projevů ras. nesnášenlivosti, řízené rozhovory, scénky
Multikulturalita	1. – 5.	Int	D	Výstavy v muzeu v Poličce (dle nabídky)
Princip sociálního smíru a solidarity				

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu

Okruh	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Ekosystémy	1. – 5.	Pro	Cyklistický výlet, výlet na běžkách	
		Int	Školní výlet	
Základní podmínky života	1.-5.	Pro	Recyklohraní	
	1. – 5.	Pro	Den Země – úklid okolí školy	
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	1.-5.	Pro		Adopce zvířat – Pasíčka (peníze za sběr pomerančové kůry dle možností)
Vztah člověka k prostředí	1. – 5.	Pro		Exkurze do Pasíček

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu

Okruhy receptivních činností	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení				
Interpretace vztahu				

mediálních sdělení a reality				
Stavba mediálních sdělení				
Vnímání autora mediálních sdělení				
Fungování a vliv médií ve společnosti	1.- 5.	Int	Čj	nebezpečí kyberšikany
	3. - 5.	Int	Čj	Vliv médií na každodenní život
Okruhy produktivních činností	Ročník	Forma	Předmět	Popis
Tvorba mediálního sdělení	4. – 5	Int	Čj, Aj	Slohové práce
Práce v realizačním týmu				

Učební plán pro 1. - 5. ročník základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	7	7+1	6+2	6+2	7+1	33	+6
	Cizí jazyk	-	-	3	3	3	9	
Matematika a její aplikace	Matematika	4	4	4+1	4+1	4+1	20	+3
	Informatika	0+1	0+1	0+1	0+1	1	1	+4
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2+1	-	-	6	+1
	Přírodověda	-	-	-	1+1	2	3	+1
	Vlastivěda	-	-	-	2	1+1	3	+1
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	Výtvarná výchova	2	2	1	1	1	7	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Člověk a svět práce	Praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	
Týdenní hodinová dotace + disponibilní hodiny		19+1	19+2	20+5	21+5	23+3	102	+16
Celkový počet hodin – maximum týdne		20	21	25	26	26		118

Učební plán vychází z podmínek výuky na málotřídní škole. Rozvrh hodin je stanovený s ohledem na realizaci výuky všech ročníků v jedné třídě.

V rámci učebního plánu může v 1. - 3. ročníku probíhat výuka jednotlivých předmětů bez pevné časové dotace v menších časových celcích než jedna vyučovací hodina; jednotlivé řízené činnosti mohou být kombinovány a propojovány při zachování celkové stanovené denní a týdenní dotace pro vyučovací předměty a dodržení požadavků na odpočinek.

Učební osnovy pro 1. - 3. ročník ZV

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

Naším vzdělávacím programem Tvořivá škola realizujeme požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí. Pro školní praxi jsme vytvořili dílčí celky - vyučovací předměty.

Oblast: Předmět:

1. **Jazyk a jazyková komunikace**
 - český jazyk
 - cizí jazyk (od 3. ročníku)
2. **Matematika a její aplikace**
 - matematika
3. **Informační a komunikační technologie**
 - informatika
4. **Člověk a jeho svět**
 - prvouka
5. **Umění a kultura**
 - hudební výchova
 - výtvarná výchova
6. **Člověk a zdraví**
 - tělesná výchova
7. **Člověk a svět práce**
 - praktické činnosti

Hlavní cíle 1. období

Naším cílem prvního období základního vzdělávání je naučit žáky: **základům čtení, psaní, počítání a prvnímu cizímu jazyku**. Vyučování má ve všech předmětech **činnostní charakter**.

Při vytváření dovedností a návyků v 1. - 3. ročníku požadujeme, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby o činnostech hovořili a měli pro ně dostatečný časový prostor.

V souladu s charakterem myšlení žáků hledáme těžiště vyučování v **přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná, tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu uplatňujeme též: **dramatickou výchovu, výchovu ke zdraví a dopravní výchovu**, které netvoří samostatné předměty.

CHARAKTERISTICKÉ PRO TOTO OBDOBÍ JE PROLÍNÁNÍ UČIVA MEZI VŠEMI VYUČOVACÍMI PŘEDMĚTY.

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Český jazyk a literatura**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět český jazyk se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících a zaujímá mezi vyučovacími předměty stěžejní místo. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru český jazyk a literatura stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a související očekávané výstupy průřezových témat.

Dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, jsou důležité nejen pro vzdělávání v rámci oblasti Jazyk a jazyková komunikace, ale umožňují získávání poznatků ve všech dalších oborech.

Vzdělávací obsah oboru Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: komunikační a slohová výchova, jazyková výchova a literární výchova. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

V komunikační výchově učíme žáky vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učívýstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům

textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků vytváříme nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivými vyučovacími předměty musíme poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují.

Slovní zásobu rozšiřujeme zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků.

V tomto období klademe důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatnou písemnou formu vyjadřování uplatňujeme od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování požadujeme používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře znají.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2. a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou), využívá se mezipředmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií.

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti:

- a) receptivní, tj. čtení a naslouchání;
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při *výuce čtení* v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů obohacujeme slovní zásobu žáků a rozvíjíme i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty spojujeme výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení využíváme v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učíme je chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli. Žáky při vyučování čtení učíme esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjíme představivost a fantazii žáků, cvičíme paměť žáků, rozvíjíme pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V čítankách určených k činnostnímu učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných textů, délkou i obsahem přiměřených mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost.

V *literární výchově* seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při *výuce psaní* v tomto období dbáme, aby žáci získali správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům

přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Používáme písanky připravené pro toto období, které se zaměřují napsání s porozuměním.

V *jazykové výchově* v 1. období základního vzdělávání učíme žáky prostému a jasnému vyjadřování spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň poznávání elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojování si základních pravopisných jevů. Dbáme na rozvoj jejich slovní zásoby a postupně u nich vytváříme návyk správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť je při něm učíme jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve je seznamujeme s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost věnujeme výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování při činnosti výuce rozvíjíme u žáků pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba, abychom si uvědomovali vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou.

Dramatickou výchovou rozvíjíme tvořivost dětí a přispíváme k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy učíme žáky slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom je učíme též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova v 1. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u žáků jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy

- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.- 3. ročníku bezprostředně spojujeme počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků přitom rozvíjíme v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti.

Kompetence k učení

- učitel rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva (čtení, psaní,..)
- učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel vede žáky k používání naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování
- seznamujeme žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem

Kompetence k řešení problémů

- učitel vede žáky k samostatnému nalézání pravidel, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- vedeme žáky, aby našli chyby v textu a odůvodňovali správná řešení
- chceme, aby si vzájemně radili a pomáhali

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů
- snažíme se rozšiřovat u žáků slovní zásobu
- požadujeme, aby dokázali správně a srozumitelně formulovat své myšlenky a názory v mluveném i písemném projevu

Kompetence sociální a personální

- vytváříme podmínky pro spolupráci ve skupinách a společné řešení problémů
- učitel vede žáky k ohleduplnosti, k vzájemnému respektování
- vyžadujeme, aby žáci respektovali pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- učitel prostřednictvím literatury vytváří v žácích postoje k přírodě, k životnímu prostředí, k slovesnému dědictví k našim tradicím a kultuře
- učitel podporuje v žácích pozitivní vztah k literatuře, potřebu literárního projevu, četby

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k dodržování hygienických pravidel při čtení a psaní
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček z paměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou (po poradě s rodiči, případně logopedem)
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova. např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení:
 - uvolňovací cviky
 - základní návyky při psaní
 - příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, klíčky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují

- předcítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit

Mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem

- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou
- výslovnost
- učíme žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru
- výuka čtení - požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení
- prvních slov:
 - čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém
 - období
 - činnosti s písmeny skládací abecedy
 - čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
 - postupné poznávání dalších hlásek a písmen
 - čtení slabik, slov a krátkých vět
 - čtení psacího písma
 - čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
 - čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slo
 - kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché
 - věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
 - řazení ilustrací podle dějové posloupnosti
 - nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
 - psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
 - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle
 - individuálních možností žáků
 - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové
 - analýze a syntéze
 - z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

Poslabikářové období:

- plynulé čtení textu
- porozumění textu
- vytváření kladného vztahu ke čtení, k literatuře

2.ročník

Dokončení prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému textu, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení dbát na intonaci
- objasňování významu slov, čtení s porozuměním
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka - individualizace, rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění podle obrázků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem-moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět

- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola (prac. seš. *Putování sesluníčkem*)
- využívání dovednosti psát při různých jednoduchých zápisech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- pravopis ú, ů
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- seznámení se slovními druhy, poznávání podstatných jmen, sloves v základní tvaru, dále předložek a spojek
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob (zvířat)
- věta jednoduchá a souvětí
- rod a číslo podstatných jmen v základním tvaru

Komunikační a slohová výchova

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, zpřírody. můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy, podle obrázkové osnovy i podle své fantazie. Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. Ve 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat

je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která zařazujeme do výuky českého jazyka často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickými jevy i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- vymýšlení názvů pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky, odlišení pohádky od ostatních vyprávění, vyjadřování obsahu ilustrací k přečtenému textu
- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí z paměti
- čtení dětských knih přiměřených věku - zapsání a pamatování si jména autora, názvu knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žák z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy), tvořivá práce s obsahově přiměřeným textem

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Např.: náradí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny vesloveh i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma.

Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Dbáme na dodržování základních hygienických návyků při psaní.

Jazyková výchova:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, druhy vět, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- pravopis ú, ů
- vyjmenování slovních druhů, poznávání podst. jmen, sloves, předložek a spojek
- věta jednoduchá a souvětí
- rod a číslo u podstatných jmen
- pádové otázky

Komunikační a jazyková výchova

Rozvíjíme a prohlubujeme znalosti z 2.ročníku

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy, podle obrázkové osnovy i podle své fantazie. Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českému jazyka. Dáváme žákům dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která zařazujeme do výuky českého jazyka často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

Náměty pro písemná slohová cvičení

- adresa
- přání, rozvržení textu
- stručný jednoduchý dotazník (přihláška do kroužku)
- jednoduchý a stručný popis (hračka, rostlina, vánoční dárek)
- postup práce

- nahrazování často opakovaných slov v textu – přepis

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

- význam slov (učivo 2.ročníku), prohloubení učiva
- tvrdé a měkké slabiky
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- kořen slova a slova příbuzná v jasných případech, předpona
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova - vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě - porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen - jednoduché typy
- slovními druhy a jejich rozlišování především v základním tvaru
- rod a číslo a pád u podstatných jmen
- osoba, číslo a čas u sloves
- psaní i, í ve slovesech v přítomném čase (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)
- časování slovesa být
- stavba věty jednoduché, určování základních skladebních dvojic

Jednotlivé okruhy učiva se nemusí probírat jako izolované celky, ale navzájem je můžeme prolínat. Nezapomínáme, že velký význam má předučování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Komunikační a slohová výchova

- čte plynule a s porozuměním nahlas i potichu texty přiměřené věku
- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i neverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- dokáže přečtený text doplnit vhodnou ilustrací
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

- na základě vlastních zážitků umí popsat jednoduchý děj nebo předmět
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení

Jazyková výchova

- rozlišuje věty v mluveném a psaném projevu, používá velké písmeno na začátku věty
- rozlišuje druhy vět (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací) a správně volí znaménka za větami
- správně vyslovuje a píše dlouhé a krátké samohlásky
- odůvodňuje a píše správně:
 - velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování
 - slova s tvrdými a měkkými slabikami
 - slova se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
 - slova se znělými a neznělými souhláskami
 - předložkové výrazy
 - i,í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov (pravopis vyjmenovaných slov a nejběžnějších slov příbuzných)
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
- zná, umí vyjmenovat a použít pádové otázky
- porovnává významy slov (synonyma, antonyma, homonyma, slova nadřazená, podřazená, souřadná)
- rozlišuje souvětí a větu jednoduchou
- ve větě jednoduché určuje základní skladební dvojice

Literární výchova

- čte a přednáší z paměti básně či jednoduchý prozaický text přiměřený věku ve vhodném frázování a tempu
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- rozlišuje texty krásné literatury a texty naučné
- dokáže z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

Anglický jazyk

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Cizí jazyk**

Vyučovací předmět: **Anglický jazyk**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Anglický jazyk se vyučuje jako samostatný předmět od třetího do pátého ročníku. Jeho obsahem je realizování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Cizí jazyk a souvisejících průřezových témat vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Záměrem toho předmětu je především položit základy k získání schopnosti komunikovat s lidmi z jiných zemí. Klademe si za cíl, seznámit žáky se zvyklostmi a tradicemi lidí z anglicky hovořících zemí. Ve výuce Anglického jazyka klademe důraz na osvojení si základních anglických frází, na porozumění jednoduchým větám a textu, na komunikaci a správnou výslovnost. Prostřednictvím písniček, básniček a říkadel se snažíme v dětech vypěstovat kladný vztah k tomuto předmětu.

Výuka probíhá ve třídě, kde je umístěna interaktivní tabule.

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v angličtině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené
- c) mluvnici a pravopis
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o anglicky mluvících zemích

Výuka anglického jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto jev tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Toho dosahujeme tím, že vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku jsou prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce pracujeme s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Při výuce jazyka vycházíme z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky omezujeme na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásobu volíme především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova vážeme do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy sčinnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem - s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.

Využíváme zvukových nahrávek, anglických říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí z paměti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání v oblasti Anglického jazyka směřuje k utváření a rozvíjení níže popsaných klíčových kompetencí.

Kompetence k učení

- vedeme žáky k pochopení důležitosti komunikovat anglicky
- vytváříme u žáků pozitivní vztah k vyjadřování se cizím jazykem a k schopnosti využívat vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení
- učitel vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali gramatická pravidla, kterými se anglický jazyk řídí
- vyzýváme žáky k vyhledávání a zpracovávání informací a k jejich efektivnímu využití v procesu učení i v praktickém životě

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- učitel dodává žákům sebedůvěru mluvit anglicky a vede je ke schopnosti opsat obsah myšlenky, chybí-li slovní zásoba

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky k porozumění jednoduchých textů a sdělením v anglickém jazyce
- požadujeme od žáků umět vyjádřit jednoduché myšlenky
- vedeme žáky k využívání dovedností osvojených v anglickém jazyce k navázání kontaktu s anglicky hovořícími lidmi
- napomáháme žákům zvládnout pravidla mezilidské komunikace daného kulturního prostředí

Kompetence sociální a personální

- vytváříme podmínky pro jednoduché situace např. vyžádat si a poskytnout pomoc, radu a učíme žáky na ně reagovat
- spolupracujeme v anglicky hovořící skupině na jednoduchém úkolu
- vedeme žáky k vzájemné pomoci

Kompetence občanské

- seznamujeme žáky se zvyky v anglicky hovořících zemích
- chceme, aby pochopili chování lidí odlišných kultur a respektovali odlišné i vlastní tradice

Kompetence pracovní

- používáme účinné materiály a vybavení, dodržujeme vymezená pravidla, plníme své povinnosti
- pracujeme s dvojjazyčným výkladovým slovníkem v podobě tištěné i elektronické

Obsah učiva ve 3.ročníku:

3.ročník

- odlišné hlásky - jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: black, white, a dog, the dog, three
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech: red, a pig, a kitten, a teddy, I have, is
- odlišný pravopis - náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalšíchročnících, ve 3. ročníku pouze:
 - němé e: have
 - odlišné psaní hlásek: grey, fish, a chicken
 - dvojí čtení: zavřená (otevřená) slabika: a cat / a cake atd.
 - ustálený pravopis: green, leaf, yellow, a kitten, a teddy
 - slova souzvučná (homonyma): two / too ...
 - člen jako součást podstatného jména
 - nácvik použití členu na skutečnosti prožívané žákem spolu s učitelem ve třídě
 - podstatná jména - množné číslo pravidelných podst. jmen: the toys, the cats
 - osobní zájmena (kvůli obtížnosti vyučujeme pořadí):
 1. osoba: I, we
 2. osoba: you
 3. osoba: it, they, he (Mr. Black), she (Ms, Black)

- některá zájmena přivlastňovací: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a little dog, a big house
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatného jména: my teddy, my doll
- spojení číslovky základní + podstatného jména: one cat, two cats
- sloveso být
- časování nepravidelného slovesa „to be“ (kladné i záporné věty, tvoření otázky: I am, You are not. Is he?)
- věty rozkazovací - pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!...
- věty tázací - obrácený slovosled: She is. - Is she?

Mezipředmětové vztahy

Vazby na učivo:

Český jazyk - slovní druhy (zájmena, číslovky, přídavná jména), druhy vět

Dramatická výchova - pokyny

Matematika - procvičování číslovek

Výtvarná výchova - obrázky pojmenování, barvy

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka:

- seznamujeme je s anglickými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme žáky mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činností předměty nebo s obrázky
- učíme žáky rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím anglického jazyka poskytujeme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadel (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

Ve 2. pololetí se ve výuce zaměříme na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka:

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu angličtiny
- postupně probíráme a opakujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní, sloveso být - tvoření krátkých vět oznamovacích, vět záporných, vět tázacích

Pozn: Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim

rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky. Tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku, jak je uvedeno už v bodě B.

Praktické dovednosti ve 3.ročníku:

- žák pozdraví při setkání a loučení
- naváže konverzaci s novým kamarádem - cizincem, představí se a zeptá se na jméno, zeptá se na věk a řekne svůj, řekne, co má a co nemá rád
- čte s porozuměním jednoduchý text
- rozumí jednoduchému pokynu a dovede ho splnit
- slovní zásoba se pohybuje v rozsahu 70 slov, z nichž 20% tvoří základní kameny anglické gramatiky
- z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Žáci získají skutečný základ pro další studium anglického jazyka v těchto oblastech:

- a) Oblast **fonetiky**: rozlišují anglické hlásky od českých a umí je vyslovit.
- b) Oblast **slovní zásoby**: barvy, čísla, běžné hračky a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, pojmy: malý, velký, starý, ano, ne, Mr., Ms.
- c) **Oblast mluvnice**: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, slovesobytí - jednoduchá věta oznamovací, tázací, záporná, zájmena osobní, některá zájmena přivlastňovací

Očekávané výstupy -1. období

Řečové dovednosti

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného, pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy
- umí pozdravit při setkání a loučení, požádat o něco a poděkovat
- dokáže jednoduše objednat jídlo a pití v restauraci, umí specifikovat určitý počet
- umí se představit a říct o sobě základní informace (věk, jméno, co má a nemá rád)

- čte s porozuměním jednoduchý text
- z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v angličtině

Matematika a její aplikace

Matematika

Vzdělávací oblast: **Matematika a její aplikace**

Vzdělávací obor: **Matematika a její aplikace**

Vyučovací předmět: **Matematika**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět matematika se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících. Matematické vzdělávání pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí intelektuální schopnosti žáků, jejich paměť, představivost, abstraktní myšlení a schopnost logického úsudku. Současně se podílí na rozvoji tvořivosti, pozornosti, vytrvalosti, schopnosti rozlišovat, objevovat a vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické kruhy:

- a) čísla a početní operace
- b) závislosti, vztahy a práce s daty
- c) geometrie v rovině a prostoru
- d) nestandardní aplikační úlohy a problémy

a) Čísla a početní operace:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom dbáme na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací);
- algoritmické porozumění (proč žáci práci provádí předloženým postupem, důraz klademe na činnostní provedení a pozorování žáků, hovoříme s žáky o pozorovaném);
- významové porozumění (učíme žáky umět operaci propojit na reálné situace – nejlépeza pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

b) Závislostí a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislost známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislosti; navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary

ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základům grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich uplatňujeme uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učíme je řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď. Matematika svým charakterem vyžaduje *činnostní pojetí*.

Do první třídy přicházejí žáci s nestálou a rozptýlenou pozorností, mnozí neumějí naslouchat. Hodiny matematiky nám dávají prostor k tomu, abychom žáky učili pozorně naslouchat slovům učitele. Pojmy čísel první desítky a početní výkony s nimi prováděné se vyvozují zásadně pomocí žákovských pomůcek a to hlavně konkrétních věcí a dále pomocí zástupného názoru a obrázků. Vždy ve spojení s manipulací každého žáka s uvedenými pomůckami. Tyto činnosti nám pomáhají lehce podchytit pozornost žáků. To nám také napomáhá k tomu, že lze brzy individuálně pracovat s celým žákovským kolektivem, docílit pozornosti všech žáků.

Pomůcky v rukou žáků a činnosti s nimi umožňují nám učitelům okamžitou zpětnou vazbu a možnost reagovat na úroveň zvládnutí učiva žáky.

Velmi dobrým prostředkem k rozvoji pozornosti i k projevu míry pochopení probíraného matematického učiva jsou hovory žáků k činnostem, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.

Výchova pozornosti a sebedůvěry je úzce spjata s výchovou smyslu pro zodpovědnost, nyní za vlastní práci ve škole a za její výsledky, později pak za práci prováděnou v zaměstnání.

Smysl pro odpovědnost za vlastní práci je úspěšně vytvářen, je-li žák brzy veden k samokontrolě. Tomu je v materiálech připravených pro činnostní výuku věnováno hodně prostoru.

Velký význam v matematice má aktivita žáků. Činnostní formy učení nám dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování.

Činnostní učení matematice nezakládáme na výsledcích, které se objeví hned po jedné hodině činností zařazených do výuky náhodně, odděleně. Toto učení naopak vyžaduje aplikaci činností do celého souboru hodin. Uvědomujeme si, že ani jeden návyk si nemůže vytvořit jen v jedné hodině. Ani jeden matematický pojem nemůže být utvrzen během jedné vyučovací hodiny. Je nutné v řadě po sobě následujících vyučovacích hodin nechat daný pojem postupně objevit a přijmout všemi žáky, poznané učivo krátce v každé hodině procvičovat a nechat ho obohacovat novými žákovskými nápady a zjištěními. Každá vyučovací hodina, která je zařazena do určitého systému činností, svým dílem přispívá k vytvoření a upevnění vykládaného pojmu. Každá vyučovací hodina také individuálně přibližuje žákovi určité nové vědomosti. Proto musí každý žák dostat dostatečný prostor k pochopení učiva a k dovednostio něm hovořit.

V systému vyučovacích hodin činnostního učení matematice vyplývá nové učivo z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Za tohoto předpokladu se často stává, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové.

K tomu my učitelé žákům dopomáháme určitým upozorněním, otázkou nebo doporučením, upozorovat. Žákům dáváme dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí procvičení.

K osvojení si nového učiva a ke zkonkrétnění vytvářených pojmů vedeme žáky především prostřednictvím individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami. Velkou mírou přitom napomáháme rozvoji správného uvažování žáků.

Řešení slovních úloh formou individuálních činností spolu se slovním vyjadřováním úloh a odpovědí žáky, můžeme hodnotit jako nejmocnější prostředek rozvoje chápavosti dětí. Přitom toto učení dovedeme postupně všechny žáky k tomu, že se dovedou o učeném jevu vyjadřovat v matematice jasně, souvisle a přesvědčivě.

Činnostní učení matematice je prakticky ověřený nástroj, pomocí něhož my učitelé snadno poutáváme pozornost žáků, probouzíme jejich představivost a postupně uvádíme do pohybu myšlení každého žáka.

Pamatujeme na to, že při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem.

Úsilí, které při tom žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom i samostatnost žáka a jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou:

- provádění různých praktických činností, které znázorňují určitou úlohu
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení žákem a o vyjádření odpovědi náležející dané úloze
- samostatné vymýšlení a formulování úloh podobných úlohám právě řešeným
- vymýšlení úloh příbuzných (s blízkým praktickým obsahem) žáky a předkládání obdobných úloh k řešení učitelem
- řešení obtížnějších úloh až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Při řešení slovních úloh se ukazuje, že někteří žáci teprve po řešení úloh ze života tak, jak ho znají, začínají chápat smysl, cíl a význam řešení slovních úloh.

Při volbě slovních úloh pamatujeme, že žákům předkládáme slovní úlohy ze života, ty jsou žákům blízké a mnohem jasnější. Metodické postupy nesmí být jednotvárné, musí upoutávat žáky, budit jejich zájem a mobilizovat jejich pozornost.

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci
- učit žáky soustředit se na své činnosti, hovořit o nich, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnosti žáků
- používat činnostních metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování - porozumět učební látce
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků a každodenní zpětnou vazbu mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující žáka, to co žák vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva, obměny slovních úloh
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání při probírání určitéhoučiva:

- seznámíme žáky s prvním pojetím daného problému a motivujeme je
- užitím názorných pomůcek a konkretizací vedeme žáky postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
- provádíme třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
- provádíme cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
- necháváme žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
- provádíme cvičení k zautomatizování určité početní operace
- necháváme žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- látku pro počítání z paměti volíme tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí probíraného učiva

V prvním období základního vzdělávání necháváme žáky pod vedením učitele matematické poznatky objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a

správně ho formuluje.

Zdůrazňujeme potřebu **častého zařazování počítání z paměti**, a to po celé první období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání z paměti nahrazeno písemným počítáním.

Po celé první období klademe v matematice důraz na **základy počítání z paměti**. Žáci se učí způsoby pamětného sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru do 100 i do 1000. Řešení slovních úloh z paměti je třeba vždy spojovat s žakovým vysvětlením, jak k výsledku dospěl. V průběhu 1.- 3. ročníku je třeba, aby každý žák vyřešil mnoho jednoduchých slovních úloh. To není možné realizovat tehdy, pokud bychom měli zároveň vyžadovat klasické zápisy každé úlohy. Při řešení slovních úloh z paměti může žák používat konkrétní názor, nákres, náčrt ajiné svoje zobrazení a z něho formulovat výsledek a vysvětlit, jak k němu dospěl. U celé řady slovních úloh řešených činnostně z paměti mohou žáci objevit několik způsobů řešení úlohy.

Zájem žáků o počítání z paměti se dobře probouzí vhodnou motivací, spojováním řešení slovních úloh s individuálními činnostmi, častým vymýšlením slovních úloh žáky samotnými, a poznáním, že je v jejich schopnostech úlohy řešit.

Výchovné a vzdělávací strategie

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Vzdělávání v dané oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí.

Kompetence k učení

- rozvíjíme u žáků paměť prostřednictvím numerických výpočtů a snažíme, aby si osvojili nezbytné matematické vzorce a algoritmy
- učíme žáky přesně a stručně vyjadřovat užíváním matematického jazyka včetně symboliky
- rozvíjíme abstraktní, kombinatorické a logické myšlení k věcné a srozumitelné argumentaci
- učitel vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probrané matematické jevy
- učitel vede žáky k ověřování výsledků

Kompetence k řešení problémů

- rozvíjíme důvěru žáků ve vlastní schopnosti při řešení úloh, sebekontrolu, systematickosti, vytrvalost a přesnost
- provádíme rozbor problémů a plánů řešení, odhadujeme výsledky, volíme správné postupy a ty vyhodnocujeme
- učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů, zařazuje metody, při nichž docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci
- pracuje s žáky při hodině s odbornou literaturou
- učitel pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení
- učitel dodává žákům sebedůvěru

Kompetence komunikativní

- vyžadujeme přesné a stručné vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky
- učitel vede žáky k přesné terminologii a symbolice, k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu

Kompetence sociální a personální

- pracujeme ve skupině, vzájemně si pomáháme
- učitel vede žáky k respektování ostatních
- každému žákovi učitel umožňuje zažít úspěch
- hodnotíme žáky tak, aby vnímali každý svůj pokrok

Kompetence občanské

- učitel žákům v činnostech pomáhá a umožňuje jim, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky
- vedeme žáky k ohleduplnosti, učíme je vnímat složitosti světa

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky ke správnému užívání vybavení, techniky a pomůcek
- využíváme matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech
- vedeme žáky k dodržování hygienických pravidel při práci se sešitem a učebnicí
- vyhledáváme informace z různých informačních zdrojů a využíváme poznatky z jiných předmětů

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace, vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel spojené s manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 - numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady přirozených čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přesdesítku), analogie musí vyplynout z individuálních činností žáků
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)

- sčítání a odčítání do 20 s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků

Geometrie:

Poznávání geometrických tvarů, rovinných obrazců a těles - využití vhodných stavebnic, stavby podle předlohy i podle fantazie

Výuka matematiky má v 1. ročníku *činnostní charakter*. Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádíme na základě činností se skupinami předmětů. Názornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů přecházíme od činností s trojrozměrnými předměty k připraveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také při vytváření slovních úloh a jejich obměny vycházíme z věcného názoru, především však využíváme individuálních žákovských zkušeností.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s pomůckou „papírové mince a bankovky“.

Matematiku celého 1. ročníku vyučujeme hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymýšlení slovních úloh, vytváření otázek vyjadřování se k činnostem), žáci využívají v matematice práci na počítačích – jednoduché počítačové programy a hry obsahující procvičování vidění počtu věcí, přiřazování čísel určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání, také v těchto ročnících využíváme vhodných počítačových her a programů k procvičování učiva.

2. ročník

Opakování učiva z 1. ročníku:

- rozklady čísel do 10
- numerace do 20
- porovnávání čísel do 20
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
- jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků

Nové učivo:

- přirozená čísla do 100 - numerace - vytváření představ čísel na základě názoru

- posloupnost přirozených čísel
- počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
- čtení a zápis čísel, číselná osa
- porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
- zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- řady čísel (jednotky, desítky)
- pojmy sčítanec, součet; menšenec, menšitel, rozdíl
- pamětné sčítání a odčítání v oboru do 100
- pamětné sčítání a odčítání násobků 10
- přičítání jednociferných čísel k celým desítkám i jejich odčítání od celých desítek (typy: $30 + 7$; $90 - 8$)
- sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie s počítáním v 1. desítce vyplývající z individuálních činností žáků s pomůckami (typy: $32+6$; $57-4$)
- sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49+5$; $25+30$; $71-4$; $93-20$; $80-15$)
- sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23 + 41$; $68 - 34$), počítání s „penězi“, dale příklady typu $56+47$ a $82-58$
- vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování)
- pojmy činitel, činitel, součin a dělenec, dělitel, podíl
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel, činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- dělení 2, 5, 10, 3, 4
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát méně (s využitím peněz)
- násobení a dělení 6, 7, 8, 9 - násobilka v oboru do 100 (malá násobilka)
- zaokrouhlování na desítky
- seznámení s písemným sčítáním a odčítáním čísel do 100 bez přechodu desítky

Geometrie:

- geometrické rovinné tvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh)
- geometrická tělesa (krychle, kvádr, kužel, válec, jehlan)
- hry s tvary, modelování, rozlišování modelů těles i geometrických tvarů ve svém okolí
- rozvíjení prostorové představivosti - stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry

- přímka
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr, milimetr
- rýsování úsečky v cm, mm
- grafické sčítání a odčítání úseček
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat kolik je hodin na hodinách ručičkových I digitálních, orientace v čase

Výuka matematiky ve 2. ročníku má i nadále činnostní charakter. Všechny činnostní apočtářské dovednosti získané v 1. ročníku využíváme a dále rozvíjíme. Pokračujeme též v rozvoji řečových dovedností žáků. Postupně žáků vytváříme dovednost matematického vyjadřování.

Číselný obor rozšiřujeme do 100 činnostně, hlavně na základě manipulací s „penězi“ a zavyužití obrázkového názoru. Důraz kladem na řešení slovních úloh, neboť při jejich řešení se žákům rozvíjí logické myšlení a současně upevňujeme a automatizujeme početní výkony. Automatizace početních výkonů vzniká na základě dokonalého pochopení probíraných algoritmů. Matematické dovednosti ve 2. ročníku rozšiřujeme o početní operace – násobení, dělení, které jsou vyvozovány na základě činností s konkrétním názorem.

Násobení má přitom žák možnost objevit z opakovaného sčítání. Činnosti vedoucí k tomuto objevu a jeho ověřování je třeba provádět s různými pomůckami, vhodnou pomůckou jsou peníze. Spojení násobitek 2, 5, 10 se v podstatě připravují již od 1. ročníku při opakovaném přičítání určitého čísla. Ve 2. ročníku tuto zkušenost žáků využijeme. Na základě činností žáci pochopí princip násobení a později i to, jak lze násobilky využít v praktickém životě. Obojí je základním předpokladem ke tvorbě slovních úloh na násobení žáky a k pozdější postupné automatizaci násobilkových spojů.

Dělení má žák možnost objevit názorným rozdělováním předmětů (knoflíky, párátko...), vhodnou pomůckou jsou opět peníze.

Geometrie ve 2. ročníku má motivační charakter. Je především zaměřena na hry prostorovými a rovinnými tvary. Průpravou pro pozdější provádění náčrtů v geometrii je ve 2. r. kreslení různých rovných a křivých čar, jednotažek apod. Měření délek se provádí na konkrétních předmětech a při rýsování úseček.

3.ročník

Opakování učiva z 2. ročníku:

- počítání do dvaceti s přechodem přes 10
- numerace do 100

- sčítání a odčítání v oboru do 100
- malá násobilka
- slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně

Nové učivo:

Přirozená čísla v oboru do sta:

- docvičení písemného sčítání a odčítání bez přechodu přes desítku
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- automatizace pojmů – sčítanec, sčítanec, součet a dělenec, dělitel, podíl
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení, rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně
- matematické přednosti
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony

Přirozená čísla v oboru do 1 000- numerace:

- řady čísel – desítky, stovky, tisíce
- vytvoření představy čísel na základě názoru: činnosti žáků s pomůckami „papírové mince a bankovky“, „čtvercová síť“
- posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
- čtení a zápis čísel
- práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
- porovnávání čísel
- zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky

Sčítání a odčítání v oboru do 1000:

- sčítání a odčítání z paměti příklady typu: $241+7$; $325-3$; $530+40$; $490+60$; $380-20$; $240-50$; $300-8$; $600-40$ (při sčítání a odčítání z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
- písemné sčítání dvou trojčiferných čísel, odhady výsledků
- písemným odčítáním dvou trojčiferných čísel, kontrola výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, nácvik jejich zápisu
- seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh

- dělení dvojciferného čísla jednociferným se zbytkem v oboru do 100, pojem neúplnýzbytek
- násobení a dělení dvojciferných čísel jednociferným číslem (*velká násobilka* vyvozenáčinnostními postupy s oporou o zapsaný příklad)
- písemné násobení trojčiferného čísla číslem jednociferným (v oboru do 1 000)
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování

Geometrie:

- rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky,kolmice), průsečíkpřímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností. Jednoduchéprevody (m, cm, km)
- čtverec a obdélník - jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- vrcholy a strany obdélníka a čtverce, seznámení s rýsováním obdélníka a čtverce večtvercové síti, čtyřúhelníky
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy
- tělesa kolem nás - poznávání geometrických těles
- trojúhelník, seznámení s postupem konstrukce trojúhelníka, strany, vrcholytrojúhelníka
- kruh a kružnice, střed kruhu a kružnice, rýsování kružnice, poloměr
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase
- porovnávání a střed úsečky
- grafický násobek úseček
- osová souměrnost

Vyučování matematice ve 3. ročníku je stejně jako v předcházejících ročnících názorné, častospojené s aktivní činností všech žáků. Žákovských činností využíváme při výkladu I procvičování učiva. Velmi vhodné jsou činnosti s pomůckami „desítka koleček" a „papírovémince a bankovky", např. při obchodování, činnostní práce na číselných osách (využitíčtverečků z tvrdšího papíru, nejlépe o straně 2 cm), činnosti s „dvoubarevnými kolečky"(názorné rozlišování úsudků).

S numerací a počítáním v číselném oboru do 1000 je třeba začít až po dokonalém zvládnutínumerace a počítání v oboru do 100 pokud možno všemi žáky.

Pojetí početních výkonů, jak byly vysvětleny v 1. a 2. ročníku, se ve 3. ročníku nemění. Ve 3. ročníku se algoritmy početních postupů pamětného počítání rozšiřují o seznámení žáků s algoritmy písemného sčítání a odčítání. Slovní úlohy tvoří nedílnou součást učení početních výkonů. Velký význam mají slovní úlohy, které využívají číselné údaje z prostředí, které žáci znají.

Zařazujeme do výuky matematiky počítačové programy k procvičování učiva, což je ve 3. ročníku pro žáky velmi oblíbenou činností.

V geometrii vedeme žáky tak, aby rozuměli krátkým textům úloh s geometrickým obsahem a aby dokázali popsat jednoduchý geometrický obrázek.

Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

Číslo a početní operace

- používá přirozená čísla do 100 k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků (početní výkony: sčítání, odčítání, násobení, dělení)
- čte, zapisuje, porovnává a zaokrouhluje přirozená čísla do 1 000
- řeší správně slovní úlohy, při sestavování úloh využívá přitom svých zkušeností
- dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet
- má zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru do 100
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně a užívat jich jak u čísel nepojmenovaných, tak u čísel pojmenovaných v oboru do 100
- správně sčítá a odčítá písemně dvě trojčíselná čísla a provádí odhad výsledku
- řeší činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování
- užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose

Geometrie v rovině a prostoru

- rozlišuje, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a jednoduchá geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule); nachází v realitě jejich reprezentaci
- porovná velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky,
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku a úsečku
- narýsuje přímku, úsečku

- základní obrazce dovede načrtnout a popsat
- dbá na čistotu a úhlednost

Závislosti, vztahy a práce s daty

- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času (1 hodina, 1 minuta)
- zná základní jednotky délky (1m, 1 cm, 1 mm)
- zná základní jednotku užívanou při vážení (1 kg)
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel

Matematikou v tomto období rozvíjíme paměť žáků, jejich představivost, tvořivost a základy logického myšlení. Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí důslednost, tvořivost, sebedůvěru, sebekontrolu aj.

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázornění. cvičení v sestavování vlastních úloh a jejich řešení, počítání z paměti.

Systém činnostního učení, který používáme, ukazuje, že se v pedagogické praxi při učení základů matematiky v prvním období základního vzdělávání, nemusí vyskytovat beznadějnější situace. Při dodržování základních zásad a metod činnostního učení, dosahujeme uspokojivých výsledků i u žáků s diagnostikovaným opožděným vývojem nebo různými „dys“ problémy.

Informační a komunikační technologie

Informatika

Vzdělávací oblast: **Informační a komunikační technologie**

Vzdělávací obor: **Informační a komunikační technologie**

Vyučovací předmět: **Informatika**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Informatika je vyučována od 1. ročníku po jedné vyučovací hodině týdně. Časovou dotaci jsme posílili z disponibilní časové dotace, neboť jsme si vědomi důležitosti získání ICT gramotnosti našimi žáky. Charakter výuky informatiky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali výhradně na základě individuální nebo maximálně dvoučlenné skupinové práce s počítači. Žáci provádějí takové činnosti. Které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet ve 2. vzdělávacím období základního vzdělávání. Cílení naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v Informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti. Ve výuce informatiky se výrazně zaměřujeme na mezipředmětové vztahy.

Výchovné a vzdělávací strategie

Důraz je kladen na vlastní praktickou práci žáků, procvičování jednotlivých úkonů až do jejich automatizace, samostatné práce a vyhledávání informací, krátkodobé projekty a práce písemné, grafické.

Kompetence k učení

- učitel podporuje samostatnost a tvořivost žáků
- vedeme žáky k samostatnému vyhledávání, třídění, zpracování a použití získaných informací
- vytváříme podmínky pro prezentování vědomostí a využívání v praxi

- vytváříme skupiny, ve kterých žáci pracují

Kompetence k řešení problémů

- respektujeme rozdílné výkony žáků podle jejich individuálních schopností
- chybu žáka využívá učitel ke správnému řešení
- učitel zadává problémové situace, které vedou žáky při jejich řešení k využití všech dostupných informací

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky k vzájemnému respektu a dodržování zásad komunikace
- učitel se žáky komunikuje, zajímá se o jejich problémy
- podněcujeme žáky ke kladení otázek

Kompetence sociální a personální

- snažíme se, aby žáci chápali nutnost existence pravidel
- vedeme žáky k vytváření pravidel
- učitel se snaží vytvářet tvůrčí, příjemné, klidné prostředí

Kompetence občanské

- napomáháme žákům uvědomit si svá práva, ale i povinnosti, vedeme je k dodržování společenských norem
- učíme žáky respektovat druhé lidi, vážit si jejich hodnot
- žáci jsou vedeni k samostatnému rozhodování, zodpovědnému řešení daných situací a vyvozování vlastních názorů

Kompetence pracovní

- žáci jsou vedeni ke správnému vztahu k majetku školy
- dodržujeme správné postupy při práci

Výuka probíhá v II. třídě, kde jsou umístěny počítače a interaktivní tabule.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1.ročník

Seznámení s počítačem

- z čeho se skládá počítač: *(Mezipředmětové vztahy s pracovními činnostmi)*
- monitor klávesnice
- myš

Hygiena práce u počítače *(Mezipředmětové vazby Malování s prvoukou – ochrana zdraví)*

- základní popis okna
- plechovka
- nový dokument
- štětec *(Mezipředmětové vazby výtvarnou výchovou)*

2. ročník

Opakování učiva z 1. ročníku

Seznámení s počítačem (rozšiřování učiva z 1. ročníku)

- z čeho se počítač skládá: *(Mezipředmětové vazby pracovními činnostmi)*
- přídatná zařízení
- zapnutí počítače
- uživatelský účet

Hygiena práce u počítače *(Mezipředmětové vazby Malování (prohlubování znalostí z 1. roč.) s ochranou zdraví)*

- základní popis okna
- plechovka
- nový dokument
- štětec
- úsečka
- předdefinované tvary - obdélník, elipsa, zaoblený obdélník
- více barev
- mnohoúhelník *(Mezipředmětové vazby matematikou a výtvarnou výchovou)*
- nastavení více barev, kapátko, lupa
- ukládání a otevírání dokumentu
- označování pomocí nástroje výběr
- přesouvání
- výběr libovolného tvaru
- křivka, soustředné kružnice
- kopírování
- klávesové zkratky
- mazání pomocí klávesy Delete
- vkládání textu do obrázku

- stínování
- vícebarevná textura
- překlopení, otáčení, zkosení, změna velikosti. velikost obrázku
- příprava obrázku před tiskem, vlastní tisk

Komunikace s telefonem (pevná linka, mobil) (*Mezipředmětové vazby s prvoukou*)

- telefonní čísla pro případ nouze (tísňová volání) -jak správně volat na tato čísla

3. ročník

Opakování učiva z 1. a 2. ročníku

- z čeho se skládá počítač, přídatná zařízení
- hygiena práce u počítače – malování

Nové učivo:

Windows - základní informace o systému

- důležité ikony na ploše (*Mezipředmětové vazby s českým jazykem*)
- programy, dokumenty a soubory složka - vytvoření, označování a otvírání, přejmenování
- okno složky - změna velikosti, posouvání
- mazání jedné a více složek najednou
- přesun složek
- kopírování
- přehled ve složkách
- velikost složky a dokumentu
- změna pozadí, vlastní spořič na pozadí
- spořič obrazovky, vzhled plochy

Textový editor - Microsoft Word - úvodní část

- základy psaní - velká písmena, diakritika, zvláštní znaky
- základní funkce textového a grafického editoru (*Mezipředmětové vazby s českým a cizím jazykem*)
- dokument - nový dokument, otevření a zavření dokumentu
- práce s textem
- označování, mazání, vkládání textu, přesun textu
- písmo
- základní formát písma, velikost, font, barva písma

- náhled
- kopírování

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Základy práce s počítačem

- má správné návyky při práci s výpočetní technikou
- respektuje pravidla bezpečné práce s HW SW a postupuje poučeně i v případě jejichžávad
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- orientuje se na české klávesnici
- využívá základní funkce textového a grafického editoru
- ovládá nabídku školního výukového softwaru
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím
- respektuje pravidla práce na PC a v počítačové pracovně

Vyhledávání informací a komunikace

- při vyhledávání na internetu používá jednoduché a vhodné cesty

Člověk a jeho svět

Prvouka

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Vyučovací předmět: **Prvouka**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět prvouka se vyučuje v prvním až třetím ročníku. Ve třetím ročníku je posílen 1 dis. hodinou.

V prvouce využíváme vlastních zkušeností žáků. Vedeme vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při provádění pokusů, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činnostním vyučováním v prvouce podněcujeme aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů. Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnohamalých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem žáků.. Výuku prvouky vhodně doplňujeme obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky, exkurze atp.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí - jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování - využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky, ...)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,...
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režimu dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- vedeme žáky k poznání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět
- poznáváme podstatu zdraví a příčiny nemocí
- upevňujeme preventivní chování
- seznamujeme žáky se světem informací
- vedeme žáky k chápání propojení historických, zeměpisných a kulturních informací
 - vyzýváme žáky k řešení a třídění informací dle zadaných kritérií
 - motivuje žáky k celoživotnímu učení

Kompetence pro řešení problémů

- vedeme žáky ke správnému rozhodování a jednání v různých situacích
- rozvíjíme u žáků poznání jedinečnosti sebe samých i druhých
 - vedeme k samostatným objevům, řešením a závěrům
 - vyzýváme žáky k práci s odbornou literaturou, encyklopediemi, internetem

Kompetence komunikativní

- snažíme se u žáků rozšiřovat slovní zásobu
- vedeme žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání
- pojmenováváme pozorované skutečnosti a zachycujeme je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- nabádáme žáky k vyjádření svých pocitů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- podporujeme u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů

Kompetence sociální a personální

- pracujeme ve skupině, kde spolupracujeme, diskutujeme, a řešíme problémy
- učíme se respektovat názory druhých
- vyzýváme žáky, aby se zapojovali do diskuzí
- vedeme žáky k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence občanské

- podporujeme žáky v ohleduplnosti k přírodě i kulturním výtvorům
- hledáme možnosti ochrany přírody
- vedeme žáky k respektování pravidel

Kompetence pracovní

- utváříme pracovní návyky v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- používáme různé materiály, nástroje a vybavení

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

Téma: ŠKOLA

- jsem školák
- třída ve vyučování, třída o přestávce (vhodné a nevhodné chování)
- pracovní návyky, školní potřeby x hračky
- škola a její blízké okolí, riziková místa a modelové situace správného chování
- moje cesta do školy, bezpečnost (vhodné chování, vhodné oblečení)

Téma : PODZIM

- základní charakteristika tohoto ročního období - podzimní měsíce, počasí, délka dne a noci
- činnosti -- sklizeň, výlov, práce na zahradě a na poli
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli

Téma: MOJE RODINA

- členové rodiny, příbuzenské vztahy život v rodině
- svátek a narozeniny
- můj pokojíček
- vztah k domovu (adresa bydliště)

Téma: ZIMA

- základní charakteristika tohoto ročního období - zimní měsíce, počasí (jinovatka, mráz, led), délka dne a noci
- zimní svátky - Mikuláš, Vánoce, Nový rok
- zimní sporty – bezpečnost

Téma: ŽIVOČICHOVÉ A ROSTLINY V ZIMĚ

- život rostlin a živočichů v zimě a péče o ně (krmení lesní zvěře)
- zimní spánek
- stopy zvířat – poznávání

Téma: ČLOVĚK

- naše tělo
- části těla a jejich funkce
- smysly
- péče o zdraví (u lékaře)
- životospráva - zásady zdravé výživy

- režim dne
- základní hygienické návyky, péče o chrup

Téma: JARO

- základní charakteristika tohoto ročního období - jarní měsíce, počasí, délka dne a noci
- činnosti - práce na zahradě - zelenina (pokus - klíčení semen) na poli - zemědělské plodiny
- příroda na jaře - rostliny a živočichové
- Velikonoce - svátky jara, zvyky a tradice

Téma: ROSTLINY

- dělení rostlin - na byliny a dřeviny, rozdíl mezi bylinami a dřevinami
- dělení dřevin - na stromy a keře, rozdíl mezi stromy a keři
- stavba těla rostlin
- stromy listnaté x stromy jehličnaté
- ovocné stromy a jejich plody

Pozn. součástí tohoto tématu bude také poznávání rostlin

Téma: ŽIVOČICHOVÉ

- domácí a hospodářská zvířata a jejich mláďata (umět přiřadit mládě a rodiče)
- ptáci - stěhovaví x stálí, stavba těla, hlasy ptáků

Pozn. součástí tohoto tématu bude také poznávání zvířat a jejich mláďat, poznávání našich nejnámějších ptáků

Téma: ČAS

- kalendářní rok, měsíc, týden, den
- roční období - umět vyjmenovat a stručně charakterizovat
- měsíce - umět vyjmenovat a stručně charakterizovat
- den - části dne a charakteristické činnosti (ráno. dopoledne.....)
- pracovní dny x víkend
- hodiny - umět poznat, umět ukázat

Téma: POVOLÁNÍ

- čím chci být
- povolání rodičů
- povolání v našem okolí
- řemeslníci, řemesla a jejich výrobky
- obchod -jednotlivá oddělení a co v nich najdeme

Téma: LÉTO

- základní charakteristika tohoto ročního období - letní měsíce, počasí, délka dne a noci
- příroda v létě
- plody léta a houby
- nebezpečí v létě (jedovaté houby, rostliny, koupání...)
- prázdniny - chování na cestách, v přírodě

Téma: DOPRAVNÍ VÝCHOVA

- chování na chodníku
- chování na silnici
- základní dopravní značky
- přecházení silnice bez přechodu
- přes silnici po přechodu
- nebezpečí na silnici
- přilba a chrániče
- kolo - jízda na kole, vybavenost kola
- kde si hrát
- dopravní prostředky
- na cestě autem
- vidět a být viděn

V 1. ročníku žáky učíme pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učíme je všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimnout si také toho, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Osvojené učivo bude využíváno i v ostatních vyučovacích předmětech a bude s ním propojováno a to v průběhu celého školního roku.

2. ročník

Ve druhém ročníku budeme probírat stejná témata jako v ročníku prvním. Budou ale rozšířena a doplněna o další učivo.

Téma: ŠKOLA

- opakování učiva 1. ročníku, bezpečnost, riziková místa a situace
- školní budova (třídy, jídelna, popis, vybavenost)
- organizace školního života

Téma: PODZIM

- opakování učiva 1. ročníku

- zemědělské plodiny - obilí (jednotlivé druhy)
- zelenina - jednotlivé druhy a zástupci

Téma: MOJE RODINA

- opakování učiva 1. ročníku
- náš domov - rodinný dům x byt
- naše obec
- vesnice x město
- naše vlast - Praha - hlavní město

Téma: ZIMA

- opakování učiva 1. ročníku
- zásady pobytu na horách
- první pomoc
- lékárníčka – vybavenost

Téma: ŽIVOČICHOVÉ A ROSTLINY V ZIMĚ

- opakování učiva 1. ročníku
- živočichové v zajetí - péče o ně
- zoologické zahrady - jejich význam
- ochrana krajiny CHKO Žďárské vrchy

Téma: ČLOVĚK

- opakování učiva prvního ročníku
- kostra lidského těla
- nemoc a úraz - prevence předcházení úrazům
- první pomoc - důležitá tel. čísla
- lékárna x lékař

Téma: JARO

- opakování učiva 1. ročníku
- vývoj plodu
- život včel

Téma: ROSTLINY

- opakování učiva 1. ročníku
- lesy - jehličnaté, listnaté, smíšené - ochrana lesa
- pokojové rostliny - péče o ně

Téma: ŽIVOČICHOVÉ

- opakování učiva 1. ročníku

- stavba těla čtyřnohých savců
- stavba těla hmyzu

Téma: ČAS

- opakování učiva 1. ročníku
- minulost, současnost, budoucnost
- svátky v průběhu roku, slunovraty

Téma: POVOLÁNÍ

- opakování učiva 1. ročníku
- práce a volný čas
- suroviny a výrobky

Téma: LÉTO

- opakování učiva 1. ročníku
- příroda na louce - květiny, motýli a hmyz
- příroda u vody - vodní živočichové a rostliny, druhy vodních ploch

Téma: DOPRAVNÍ VÝCHOVA

- opakování a upevňování učiva 1. Ročníku

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáku a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce žáky seznamujeme s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o změnách v přírodě v průběhu ročních období a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku vhodně spojujeme učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměřujeme.

3. ročník

Téma: MÍSTO, KDE ŽIJEME

- bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace
- bezpečnost při cestě do školy, při hrách
- doprava
- obchod, služby, turistika
- známá místa v obci a blízkém okolí - seznámení s dominantou obce – kostel

- lidová architektura - roubené chaloupky, Hápův javor, Hápova skála, kulturní dům, obecní úřad, pošta, knihovna, památné lípy u školy a kostela
- orientace v místě bydliště: určování světových stran v přírodě, na mapě
- práce s jednoduchým plánem (začlenění obce do příslušného kraje)
- seznámení s mapou, vyhledání okolních obcí a měst - Rychnov, Čachnov, Krouna, Františky, Borová, Polička, Litomyšl, Nové Hrady, Proseč, Skuteč aj.
- bezpečnost při pobytu v přírodě
- ochrana přírody
- země, v níž žijeme: krajina v místě bydliště - Českomoravská vrchovina, Žďárské vrchy
- naše vlast

Téma: LIDÉ A ČAS

- rozlišování minulosti, budoucnosti, přítomnosti
- rozlišování lidské činnosti v časových údajích
- denní režim
- využívání časových údajů při řešení různých situací v denním životě
- historické události a pověsti z okolí obce - pověst o Hápově skále, pomník obětem II.světové války u Čachnova, Toulouvcovy maštale, hrad Rychumburk, hrad Košumberk
- lidové obyčeje a zvyky a lidová tvořivost - doba masopustu - masopustní průvod v Pusté Kamenici, velikonoční tradice- zdobení kraslic, pomlázka chlapců i dívek, pálení čarodějnic seznámení s historickými a kulturními památkami v regionu, návštěva muzea v Poličce i ve Skutči, hradby v Poličce, rodná světnička skladatele Bohuslava Martinů, morový sloup na náměstí v Poličce a ve Skutči, domek Terezie Novákové v Proseči, zámek Nové Hrady, lidový skanzen vysočiny na Veselém kopci, lidová architektura Na Betlémě v Hlinsku
- lidská práce, výrobky, technika, povolání a řemesla v našem kraji - současná i historická - opracování a těžba kamene v okolí Skutče, těžba dřeva a dřevovýroba, výroba dřevěných hraček v Krouně, výroba dýmek v Proseči, obuvnický, strojírenský a textilní průmysl ve Skutči, Poličce a Hlinsku
- zemědělská výroba
- využití volného času - koníčky, záliby

Téma: LIDÉ KOLEM NÁS

- rozlišování příbuzenských vztahů v rodině

- vztahy v rodině
- vztahy mezi spolužáky a kamarády, tolerování přirozených odlišností mezi nimi

Téma: ROZMANITOST PŘÍRODY

- pozorování a porovnávání viditelných proměn v přírodě v průběhu roku
- rozřídění přírodnin (živé a neživé)
- neživá příroda
- látky a jejich vlastnosti – porovnávání vlastností, praktické činnosti
- měření délky, hmotnosti, objemu, času a teploty
- horniny, nerosty - těžba žuly v okolí Skutče, těžba opuky
- ropa
- uhlí
- voda - evropské rozvodí, Františky dělicí bod těchto toků
- půda
- vzduch
- Slunce a Země
- živá příroda
- rostliny - druhy rostlin, jejich části a plody
- houby
- živočichové - znaky života, způsob pohybu, stavba těla
- pozorování živočichů a rostlin v přírodě
- zkoumání přírody
- rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova

Téma: ČLOVÉKAJEHO ZDRAVÍ

- lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla - kostra, svaly)
- péče o zdraví (zdraví a výživa, sport a hry, první pomoc)

Téma: DOPRAVNÍ VÝCHOVA

- kdo je účastníkem silničního provozu, chování na chodníku
- chování na silnici vstup zakázán
- přecházení vozovky, pozor nebezpečí
- značky
- první pomoc
- vybavení kola, údržba kola
- jak a kde jezdit, změna směru jízdy, objíždění překážek, vyjíždění, zastavování

- křižovatky
- chování cyklistů
- jízda na dopravním hřišti -jízda zručnosti
- jízda v provozu

Mezipředmětové vztahy

Vazby na učivo:

Tělesná výchova

- orientace v terénu
- první pomoc
- dopravní výchova, jízda na kole

Výtvarná výchova

- zajímavosti z okolní přírody
- živá a neživá příroda
- vztahy mezi lidmi
- lidové tradice

Praktické činnosti

- lidová řemesla a výroba
- pomůcky k praktickým cvičením - měření, vlastnosti živých a neživých přírodnin
- maketa obce, významných míst v okolí

Ve vyučování prvouky ve 3. ročníku jsme navázali na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci. povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů.

Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty. Žáci své přírodovědné záznamy zakládají a vytváří si tak svá první portfolia. Tím se při výuce učí žáci spolupracovat, vzájemně si pomáhat a obvykle vznikne přirozená potřeba skupinové práce.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Místo, kde žijeme

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- začlení svou obec (město) do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě) a rozmanitost
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty

Lidé kolem nás

- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností

Lidé a čas

- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost
- zná některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události v regionu, zná některé pověsti, které se vážou k jeho bydlišti

Rozmanitost přírody

- pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- dovede pojmenovat a poznat některé okrasné a užitkové rostliny a volně žijící, hospodářská a domácí zvířata
- ví, jaké jsou jeho možnosti v ochraně životního prostředí

Člověk a jeho zdraví

- zná a dodržuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času

- uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- zná dopravní značení, které se týká chodců
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná,
- v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné
- ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Průřezová témata

Enviromentální výchova

Při výuce prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňujeme v rozsahupřiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky enviromentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti.

Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomovali propojenost vztahu mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsob působení člověka v přírodě od způsobů negativních. Žáci poznávají význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské společnosti.

Umění a kultura

Hudební výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Hudební výchova**

Vyučovací předmět: **Hudební výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Hudební výchova se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících 1. stupně základní školy po jedné hodině týdně. Jeho obsahem je realizování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Hudební výchova a souvisejících průřezových témat vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Lásku k hudbě nejsnáze probouzíme zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívanou písní nejlépe rozvíjíme pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou pro toto období volíme zpěv jednohlasný. Dbáme na individuální zvláštnosti dětského hlasu, vedeme žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále pamatujeme na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově střídáme činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu. Volíme písně rozmanitě, mají napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajevých. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjíme zpěvem hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínky, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby rozvíjíme v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem učíme žáky hudbu citově prožívat a soustředit se.

Potom vedeme žáky k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Snažíme se, aby se zpěv stal pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto

období zařazujeme každodenní zpěv do průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvílka.

Ve zpěvu i poslechu se vracíme k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písní a opakovaným poslechem prohlubujeme vztah žáků k hudebním dílům a intenzitě jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy věnujeme pozornost hudebně nadaným žákům, dbáme o jejich další rozvoj, doporučujeme zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písní na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem vedeme děti k aktivnímu provozování hudby.

Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání v oblasti Hudební výchovy směřuje k utváření a rozvíjení níže popsaných kompetencí.

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k tomu, aby se naučili rozumět obecně používaným termínům z hudební oblasti, aby je uměli používat
- upevňujeme v žácích pozitivní vztah k hudbě a tanci
- motivujeme žáka ke hře na hudební nástroj

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky hodnotit umění, obhájit si svůj názor na umění

Kompetence komunikativní

- vyzýváme žáky, aby zaujali vlastní postoj k různým žánrovým, stylovým a funkčním podobám hudby, vyjádřili názor a pocity na jednotlivé druhy hudby
- učitel vede žáky k tomu, aby vnímali i mimojazykové vyjadřování
- učitel poskytuje žákům dostatečný prostor k jejich vlastnímu uměleckému projevu

Kompetence sociální a personální

- vytváříme skupiny a pracujeme v kolektivu
- upevňujeme v žácích zásady slušného chování na kulturních akcích
- rozvíjíme v žácích sebedůvěru a podněcujeme je k uměleckému projevu

Kompetence občanské

- seznamujeme žáky s tradicemi a kulturním dědictvím
- pěstujeme v žácích pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, motivujeme žáky k zapojení se do kulturního dění

Kompetence pracovní

- hrajeme na hudební nástroje
- vyžadujeme, aby žáci zaznamenali jednoduchou melodii v notové osnově

Výuka probíhá ve třídě, kde je umístěn klavír a další hudební nástroje.

Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv vycházíme ze znalostí jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat písně např.:

Halí, belí Pásla ovečky; Ovčáci, čtveráci; Jedna, dvě, tři, čtyři, pět; Kočka leze dírou; Travička zelená; Skákal pes; Holka Modrooká; Pec nám spadla; Já mám koně; Malička su; Když jsem já sloužil; To je zlaté posvícení Pod naším okýnkem; Prší, prší; Čížečku, čížečku

1. ročník

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky
- hudebně pohybové hry
- dechová a hlasová cvičení
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký - nízký, dlouhý - krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
- vedeme žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
- pro poslech volíme: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Písň vhodné k nácviku pro 1. ročník např.:

Travička zelená; Šel zahradník do zahrady; Proč; Když jsem jel do Prahy; Pod naším okýnkem; Já jsem z Kutné hory; Bude zima, bude mráz; Šla Nanyňka do zelí; Pásli ovce valaši; Když jsem já ty koně pásal; Štědrej večer nastal Žezuličko, kde jsi byla; My tři králové; Máminy oči; Kotě a sluníčko

Žák by měl na závěr školního roku umět slova a melodii alespoň 8-10 písni.

V průběhu celého roku dbáme při výuce na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou, či nechtějí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která vytváříme z prvků nacvičované písni. Přitom využíváme individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní necháme zpěv spolužáka poslouchat a potom napodobovat.

Věnujeme péči o hlas žáků pozornost. Dbáme, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

Ke cvičením hlasovým řadíme cvičení dechová. Při nich učíme žáky hospodařit s dechem. Jemožné k nim připojit i pohyby paží. Hlasová cvičení volíme jednoduchá, abychom mohli soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Sluchovými cvičeními vychováváme hudební sluch žáků. Písň v tomto období nacvičujeme podle sluchu.

2. ročník

- hlediska pro výběr písni jsou obdobná jako v 1. ročníku
- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení. Měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- rytmická cvičení propojujeme s písňmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vyťukáním dob
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho
- písň volíme do rozsahu oktávy

- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, přidat se určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón
- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
- hudební teorii zařazovat pouze v malém množství a spojovat ji se zpívanými písněmi(notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník např.:

Černé oči; Kalamajka; Kdybys měla má panenka; Marjánko; Dělání; Ach synku, synku; Nesem vám noviny; Běžela ovečka; Jak jsi krásné neviňátko; Na tý louce zelený; Štěstí, zdraví, pokoj svatý; Krávy, krávy; Zimní; Když jde malý bobr spat; Mach a Šebestová
Žák by se měl v průběhu školního roku naučit zpívat 8-10 nových písní.

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. I ostatní činnosti při výuce spojujeme pokud možno se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickými nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orfovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3.ročník

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v předcházejících ročnících
- rozšiřujeme pěvecký rozsah c1-d2
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě - silně v rozmezí p – mf
- zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
- nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ovčáci, čtveráci“
- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie

- učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu. rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
- využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
- opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební nauka - notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrt'ová, pomlky

Písně vhodné k nácviku pro 3. ročník např.:

Beskyde, Beskyde; Tancuj, tancuj; Pekla vdolky; Narozeninová; Vyletěla holubička; Není nutno; Už ty pilky dořezaly; Jarní slunce; Čí je, čí je, čí je děvče; Ztratila Lucinka bačkorku; Kačenka divoká; A já su synek z Polanky; Rychle bratři, rychle vstávejme; Až já pojedu přes len les

Žák by se měl ve 3. ročníku naučit z paměti 10-12 písní.

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Když nemáme rytmických nástrojů dostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, Lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je při zpěvu využít.

S hudbou žáky seznamujeme též návštěvami koncertů, besedami o hudbě a při vlastních hudebních aktivitách. Žákům rovněž můžeme pouštět části videozáznamů z koncertů.

Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici.

Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně prodělní a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

Poznámka ke konkrétnímu výběru písní pro jednotlivé ročníky:

Vzhledem k tomu, že se na naší škole vyučuje hudební výchova ve třídě s více ročníky spojenými najednou, je nutné tyto konkrétní písně pro jednotlivé ročníky vybírat vyučujícím hudební výchovy. Tyto seznamy písní jsou pouze nabídkou pro vyučujícího, který má možnost volit jakékoliv jiné písně, které jsou pro dané ročníky vhodné.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák:

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase známé lidové a dětské písně

- při zpěvu má správné pěvecké návyky
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální
- ví, že českým nejznámějším hudebním skladatelem je Bedřich Smetana a Antonín Dvořák
- podle melodie pozná státní hymnu a umí jí projevit úctu
- dovede zazpívat (pomocí písničky) stoupající a klesající melodii
- rozlišuje nejznámější hudební nástroje
- rytmičuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem

Průřezová témata

Průřezová témata budou využívána jako součást vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu.

Osobnostní a sociální výchova

- rozvíjíme smyslové vnímání, kreativitu, vyjadřování pocitů z poslechu hudebních ukázek
- využíváme různých postupů dramatické výchovy např. dramatizace písničky, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem

Výchova demokratického občana

- motivujeme žáky k uplatňování svých názorů v třídním kolektivu např. pomoc (zpěv ve dvojicích, trojicích), ochota pomáhat, být ohleduplný (kultivovaný projev, pravidla chování v divadle, na koncertě)
- žáky učíme respektovat kulturní odlišnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vychováváme žáky jako budoucí občany Evropy, jako zodpovědné a tvořivé osobnosti
- budujeme vztah k evropské a světové hudbě (různorodost hudebního projevu)
- předkládáme žákům nejznámější hymny evropských zemí
- učíme lidové písničky z různých oblastí (krajské oblasti)

Multikulturní výchova

- seznamujeme žáky s rozmanitostí různých hudebních kultur, jejich tradicemi

- seznamujeme žáky s hudbou v našem regionu (písně, umělci, kulturní postavy, kulturní akce)
- učíme poznávat a tolerovat odlišnosti hudebních kultur

Environmentální výchova

- vedeme žáky k zamyšlení nad vztahy člověka a prostředí (vnímání hudby uklidnění, povzbuzení, motivace)
- učíme vnímat estetické kvality v hudbě (vážná hudba, muzikály, lidová hudba, hudební „kýč“)

Mediální výchova

- podporujeme vnímání zvuku (hluk, pozitivní zvukový vjem)
- prezentujeme vývoj médií – rozhlasu, nahrávek
- podporujeme setkávání se s hudbou – rozhlas, televize, koncerty, soutěže

Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Výtvarná výchova**

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Výtvarná výchova se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících 1. stupně základní školy. V prvním a druhém ročníku po dvou vyučovacích hodinách týdně. Ve třetím ročníku až patém ročníku po jedné hodině týdně. Jeho obsahem je realizování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Výtvarná výchova a souvisejících průřezových témat vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Ve výuce výtvarné výchovy vycházíme především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku.

Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkovým svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. - 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad. Posilujeme sebevědomí žáků, využíváme jejich fantazii, rozvíjíme ji, podporujeme jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcujeme zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období mezi metody a formy práce zařazujeme co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova umožňuje žákům individuálně se svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemně

hovory žáků svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Učitel zde jemněusměřňuje a postupně působí na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), kesprávnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vyjádření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte. Jeho cítění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Využíváme výtvarných činností žáků v různých malých projektech v mezipředmětových vztazích. Často uplatňujeme ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy. Ať již je to pozorování okolní přírody měnící se v průběhu roku nebo vnímání krásy lidové architektury (roubené chaloupky, kostel, kapličky umístěné v okolí). Ale i různé kulturní akce pořádané obcí nebo školou - Masopust, dětský karneval, vánoční koncert v místním kostele, vánoční a závěrečné besídky. Divadelní představení.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály nesmí v tomto období chybět ani výtvarné zpracování určitého konkrétního tématu (kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitky z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v

tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo).

Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek, maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustracemi.

K vycházkám v průběhu roku přidáváme prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce a stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny (lidová architektura, roubené chalupy, kostel), úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, sbíráme materiály pro další práci. Na vytváření žakovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky - fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Proto i taková tato témata do hodin výtvarné výchovy zařazujeme a pomáháme tak dětem přemýšlet nad podněty, zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svojevlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky.

Výtvarná výchova nevede samoúčelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání v oblasti Výtvarné výchovy směřuje k utváření a rozvíjení níže popsaných kompetencí.

Kompetence k učení

- učitel vede žáky k tomu, aby se naučili rozumět obecně používaným termínům z oblastí Výtvarné výchovy

Kompetence k řešení problémů

- poskytujeme žákům prostor k hodnocení umění a vyjádření vlastního názoru
- nabízíme žákům dostatečné množství estetických prožitků a dostatek prostoru k tomu, aby si uvědomili, že různí lidé mohou vnímat stejnou věc odlišně

Kompetence komunikativní

- chceme, aby žáci pochopili umění jako způsob poznání a prostředek komunikace
- učitel vede žáky k tomu, aby vnímali i mimojazykové vyjadřování a sami tuto komunikaci využívali
- učitel poskytuje žákům dostatečný prostor k jejich vlastnímu kulturnímu, uměleckému projevu

Kompetence sociální a personální

- snažíme se spoluvytvářet podnětnou atmosféru pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot
- osvojujeme si zásady chování při kulturních akcích
- učitel upozorňuje žáky na důležitost přebírání zkušeností druhých lidí pro vlastní zdokonalování

Kompetence občanské

- vedeme žáky k respektování, ochraně našeho kulturního dědictví a tradic
- rozvíjíme v žácích pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost
- vedeme žáky k zapojení se do kulturního dění

Kompetence pracovní

- zařazujeme práce s výtvarnými potřebami a různými materiály

Obsah učiva výtvarné výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tématických okruhů v daném období:

a) objevování světa přírody v jednotlivých i v širších souvislostech

- pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)

- chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidé)
- tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
- vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
- příroda a běh času (roční období, počasí)

b) poznávání a prožívání světa dítěte

- pocitování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
- poznávání školy - nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
- styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

c) svět, který děti pozorují, který pocítují a kterému naslouchají

- setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě)
- poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
- významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
- vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)

d) svět dětské fantazie - výtvarná hra a experiment

e) svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy,...)

Náměty pro práci v 1. ročníku:

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí - cesta vlakem, divadelní představení ve škole nebo v kulturním domě v Poličce
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte - kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky. zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda
- kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- podzimní ovoce, květiny, barevné listí, šišky, kamínky, větvičky a jiné plody přírody
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte - různá strašidýlka, postavičky
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů. včetně materiálů netradičních - město, hrad, pohádkový motiv

- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy - mramorování, prstová technika, zapouštění barev
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech - zhušťování a zředování čar, rovnoběžnost a křížení čar, přítlak a odlehčení - využití elasticity materiálu
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů různé druhy trav, kamínky, šišky, tiskátka z brambor
- plastická a prostorová tvorba - spontánní hry s různými tvárnými materiály - modelína, keramická hmota, modelit, papírová hmota
- prostorové hry se stavebními prvky - využití stavebnic Lego, Cheva, dřevěných kostiček
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě - využití fotografie, plakátu
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění – např. Josef Lada, Radek Pilař, Zdeněk Miller, Helena Zmatlíková - využití ilustrací

Náměty pro práci ve 2. ročníku:

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie – film, divadelní představení
- dětský příběh vyjádřený kresbou - zážitek z prázdnin, výletu
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření výroba postaviček, malování na kamínky, vytváření různých dekorací z travy sušených květin
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysových linií např. hrneček, sklenice s vodou, váza, el. spotřebiče, různé druhy nábytku
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – návrh oděvní látky, ozdobného balícího papíru
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti - využití návštěv městských hradů v Poličce, plán dětského hřiště, jaké by si děti přáli v obci
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu - využití plsti, vlny, vaty
- seznámení s historií výroby dřevěných hraček – p. Bukáček v Krouně
- výroba loutek - muzeum loutek v Chrudimi

- prostorová tvorba - formování, deformování materiálů. pokus o plastické komponování, využití plastů, kartonu, papíru, plechovek - různé postavy, obydlí, dopravní prostředky
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky - papírové krabičky, kamínky, různé přírodniny, dřívka - model vesnice i s jejími dominantami - kostel, Háпова skála, javor, okolní samoty a vyvýšeniny
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born - využití ilustrací dětských knih

Náměty pro práci ve 3. ročníku:

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- využití filmu, četby, divadelního představení
- dětský příběh vyjádřený kresbou - různé rodinné oslavy, dětské hry
- pozorování přírodnin, rozlišování tvaru, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření - procházky do okolí a následné výtvarné ztvárnění
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysovělinie
- váza s květinami, hrneček s talířkem, kuchyňská náčiní, školní pomůcky
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice -- náměty pro využití návrhu - dekorační látky, mozaika, vitráž
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti - roubená chaloupka a její zasazení do okolní přírody, plán obce
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu – výroba prstových maňásků, plstěných hraček, látkových panenek, zvířátek. Hračky současné, historické, krajové lidové hračky - návštěva muzejních exponátů v Poličce, Výroba dřevěných hraček v Krouně, Muzeum loutek v Chrudimi
- prostorová tvorba - formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování - využití tkanin, kůže, plastových lahví, drátů, hliníkových folií – různá obydlí, dopravní prostředky, výzdoba školy
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky - papírové obaly, krabičky, různá dřívka, špejle, polystyrénové desky, vlnitá lepenka, karton - dekorace k divadelním vystoupením dětí

- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Josef Lada, Radek Pih;r, Zdeněk Miller – čerpání z knižních ilustrací
- seznámení s regionálními umělci - Jan Karafiát, autor Broučků žil na faře v Telecím, František Bukáček malíř, ředitel muzea v Poličce, Vincenc Makovský sochař, žil v Borové

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, ...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, ...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štetec, dřívko, rudka, uhlí, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, ...)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ... (kresba, vytrhávání z papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže - mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- individuální i skupinová práce různými technikami s velkými formáty (balicí papír, velké formáty čtvrtky ...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme výtvarnými pracemi

- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb lidové architektury v obci, práce v terénu...), návštěvy výstav, muzeí v Poličce a ve Skutči

Poznámka: Náměty pro práci ve 2. a 3. ročníku musíme přizpůsobit spojeným třídám. Není možné vždy náměty v ročníku dodržet, lze je vzájemně prolínat a kombinovat. Celkovým cílem je, aby všechny výše jmenované náměty byly v prvním vzdělávacím období obsaženy.

Mezipředmětové vztahy

Vazby na učivo:

Prvouka

- zajímavosti v obci a jejím okolí
- příroda a její ztvárnění

Český jazyk

- ztvárnění čteného příběhu

Dramatika

- pomůcky k dramatickým a komunikačním hrám (maňásky...)

Praktické dovednosti:

Žáci v průběhu 1. období:

- pracují s barvou různé konzistence, rozeznávají studené a teplé barvy, osvojují si dovednost míchat základní barvy
- poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užité předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádaní či záměrné rozmístování či řazení
- poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- poznávají prostředí školy, okolí obce. sledují detaily staveb. předmětů
- postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit setaké o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní

- podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují svépráce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy - spolupracují na třídníchprojektech
- poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih,regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák:

- umí pracovat s barvou různé konzistence, rozezná studené a teplé barvy, osvojil si schopnost vědomě míchat základní barvy
- pozná různé materiály (přírodní i umělé), seznámil se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojil si dovednosti práce s různými nástroji
- poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- je schopný se vyjádřit o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vest dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejichkombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obraznévyjádření volí vhodné prostředky
- spolupracuje na třídních projektech, výzdobě školy a třídy

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- žák se prostřednictvím výtvarné výchovy snaží porozumět sám sobě, ale i spolužákům rozvíjením tvořivosti a estetického cítění
- žáci hodnotí ve spolupráci s učitelem výtvarné práce své a svých spolužáků, hledají pozitiva a možnosti opravy nedostatků

Výchova demokratického občana

- žáci jsou vedeni k pochopení významu řádu a pravidel při organizaci vlastní výtvarné práce, společné práce a projektů ve výtvarné výchově

- prostřednictvím vhodných tématických námětů, her, modelových situací, různorodých výtvarných technik a využíváním různého materiálu jsou u žáků prohlubovány dětské výtvarné schopnosti a dovednosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- prostřednictvím návštěv výstav, seznamováním s ilustracemi z knih a encyklopedií je prohlubováno prvotní povědomí potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů
- postupně vést žáky k poznání a pochopení života významných Evropanů a jejich děl

Multikulturní výchova

- poskytovat žákům základní informace o etnických kulturních skupinách žijících okolo nás
- rozvíjení dovedností, poznání a tolerance prostřednictvím hravých forem výtvarné tvorby založených na spontánnosti, fantazii, experimentu s technikami a materiály

Environmentální výchova

- vést žáky k uvědomění si podmínek života na Zemi a možnostmi jejich ohrožení – výtvarné práce s tematikou člověka za mimořádných událostí, výtvarný svět v dětské představě a svět skutečný
- péče o životní prostředí na místní a regionální úrovni, výtvarné soutěže ke Dni Země

Mediální výchova

- využívat médií jako zdroj informací, kvalitní zábavy a náplně volného času
- rozvoj komunikačních schopností – hodnocení výtvarného díla, stylizace vlastního psaného textu, výtvarná úprava knih a textů

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Tělesná výchova**

Vyučovací předmět: **Tělesná výchova**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět tělesná výchova se vyučuje v prvním až pátém ročníku po dvou hodinách týdně. Žáci využívají k tělovýchovným aktivitám prostor herny, hřiště, cvičí i ve volné přírodě. Každý rok se žáci mohou zúčastnit plaveckého kursu. Pro žáky 3. A 4. Ročníků je povinný.

V úvodu každé hodiny žáci absolvují nástup, rozcvičku a dále se věnují hlavní části hodiny (danému typu sportování). Ke konci následuje závěrečné zklidnění. Žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi. Učitel během hodin TV využívá různých metod a forem práce. Využívá také veškeré dostupné nářadí a náčiní.

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedeme k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu...).

V hodinách tělesné výchovy pěstujeme u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby sesport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových asportovních aktivit vedeme ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat.

Neustále věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, průběžně opakujeme bezpečnostní pravidla, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Citlivě hodnotíme každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti prolínají a doplňují i další oblasti výchovy, objevují se i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky.

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení vedružstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvou hodin, rovnoměrně se rozkládají do

týdenního rozvrhu.

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů vhodně vkládáme tělovýchovné chvílky.

Zařazujeme je tehdy, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Hygienické požadavky pro výuku Tv

Cvičební prostory - tělocvičnu udržujeme v čistotě a její vybavení vždy před užitím kontrolujeme. Teplota vzduchu v tělocvičně je přiměřená, není nižší než 16 °C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu probíhá výuka Tv často na hřišti nebo v terénu.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovňovací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché akrotce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu.

Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na nářadí, na místě i za pohybu. Dbáme při lom napřiměný čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.).

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. - 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka.

Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. Ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- vedeme žáky k osvojení si základního názvosloví
- cvičíme podle popisu cvičení
- orientujeme se v informačních zdrojích o sportovních aktivitách
- učitel vede žáky k tomu, aby se naučili na základě jasných kritérií porovnávat a hodnotit své výkony a výsledky

Kompetence k řešení problémů

- při všech činnostech klademe důraz na uplatňování zásad bezpečného chování ve sportovním prostředí

- řešíme problémy s nesportovním chováním
- při úrazu zajistíme první pomoc (poskytnou, nebo přivolají)
- učitel dodává žákům sebedůvěru a dle potřeby jim pomáhá

Kompetence komunikativní

- vyžadujeme, aby žáci reagovali na základní povely a pokyny
- vedeme žáky ke spolupráci při týmových pohybových činnostech a soutěžích
- motivujeme žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých

Kompetence sociální a personální

- požadujeme od žáků jednání fair play, dodržování pravidel, respektování se navzájem
- zařazujeme pohybové činnosti ve skupině
- učitel je vede ke spolupráci a umožňuje každému zažít úspěch

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

Pořadová cvičení:

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat. rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakují překážku, přidávám potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní

- rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu - též volnépohybové vyjádření hudby
- motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
- pokus o přísuný krok, poskočný krok. cval stranou
- správné držení těla při rytmických cvičeních a tanci

Lehká atletika:

běh

- běh přes překážky (překonávání přírodních i umělých překážek)
- rychlý běh na 25m
- vytrvalostní běh (rozvíjení běžecké vytrvalosti)

skok

- skok daleký z místa odrazem snožmo
- skok daleký s rozběhem
- výskok na překážku (rozběh, výskok, seskok)

hod

- hod míčkem horním obloukem na dálku
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika:

Akrobatická cvičení:

- převaly stranou v lehu - vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech-ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného leh vznesmo
- skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách - z lehu vznesmo
- kotoul vpřed - z podřepu spojného - předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadích:

Cvičení na lavičce

- chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)
- přeběhy lavičky

Šplh na laně

- seznámení s technikou

Cvičení na žebřinách

- vis, obrat
- protahovací cviky

Cvičení se švédskou bednou

- cvičení s rozloženou š. bednou
- výskok
- rozběh, výskok, seskok

Cvičení se švihadlem

- přeskok jednoduchý
- přeskok s meziskokem
- přeskoky přes levou a pravou nohu

Hry:

- hry spojené s během - honičky (např. všichni domů, na rybáře, zajímaná, podběhy poddlouhým kroužícím švihadlem aj.)
- hry spojené s házením míče (míčová válka, přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.)
- hry spojené s vítězstvím někoho (např. boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlačování, kohoutí zápas aj.)
- hry pro uklidnění (např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj.)
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Příprava:

- přihrávka obouřuč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouřuč na místě

Turistika:

- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- chůze k cíli vzdálenému asi 1.5 km
- orientace v terénu (vím, kam jdeme)

2.ročník

Pořadová cvičení a chůze:

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat. rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakují překážku, přidávají potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle písni
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísunný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci, chůze s průpletem

Lehká atletika:

běh

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh na 25 metrů

skok

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm

hody míčkem a drobnými předměty v přírodě

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk - pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry

- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika

Akrobatická cvičení:

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu napřed
- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakované
- sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakované
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul; dva kotouly za sebou
- kotoul napřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí (svíčka)
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí:

Cvičení na lavičkách

- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo - přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

Šplh na laně

- seznámení s technikou
- šplh na laně

Cvičení na žebřinách

- vis, obrat
- protahovací cviky

Cvičení se švédskou bednou

- cvičení s rozloženou š. bednou
- výskok
- rozběh, výskok, seskok

Cvičení se švihadlem

- přeskok jednoduchý

- přeskok s meziskokem
- přeskoky přes levou a pravou nohu

Hry:

- hry spojené s během
- hry spojené s házením
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti (pravidla her s míčem)

Přípravné cviky:

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i při chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míčem o zem
- míčové hry

Turistika a pobyt v přírodě:

- chůze v terénu, překonávání překážek
- táboření, ochrana přírody, organizace činností ve skupině žáků, vzájemná spolupráce
- chování se v dopravních prostředcích
- chůze k cíli vzdálenému cca 2km
- pozorování přírody, odhady vzdáleností (mezipředmětové vztahy)

3. ročník

Pořadová cvičení a chůze:

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písni na počítání v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmičtější jednoduchých pohybů podle písni
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísuný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci, chůze s průpletem

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazem od země i od zdi

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakují překážku, přidávají potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika:

Běhy:

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 40 metrů

Skoky:

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, výskok, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě:

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk - pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl - kroužky, tenisový míček
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika ve 3. ročníku:

Akrobatická cvičení:

- přidat změny postojů a poloh, upevnil dovednost správného kotoulu napřed

- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul; dva kotouly za sebou kotoul napřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí (svíčka)
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí:

Cvičení na lavičce

- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo - přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

Šplh na laně

- šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladů žáků

Cvičení na žebřinách - vis, obrat, protahovací a posilovací cviky

Cvičení se švédskou bednou

- výskok
- rozběh, výskok, seskok
- přeskok

Cvičení na trampolíně

- skoky se zapojením rukou - tleskání, chytání míče apod.

Dbáme na zásady bezpečnosti.

Sportovní hry:

Přípravné cviky:

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i při chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míčem o zem
- míčové hry (vybíjená, košíková, házená)
- pravidla míčových her

- hry spojené s během - honěná, na slepou bábu, na mrazíka, autíčka apod.
- hry spojené s házením míče – na jelena, na trpaslíka, vybíjená v kruhu, pinkání míče
- hry spojené s vítězstvím - přetahování lanem, kohoutí zápasy, soutěže
- hry pro uklidnění - na sochy, přes moře, čáp ztratil čepičku apod.

Turistika a pobyt v přírodě:

- chůze v terénu, překonávání překážek
- táboření, ochrana přírody, organizace činností ve skupině žáků, vzájemná spolupráce
- chování se v dopravních prostředcích
- chůze k cíli vzdálenému cca 2 km
- pozorování přírody, odhady vzdáleností (mezipředmětové vztahy)

Plavání - v tomto ročníku je povinné. Žáci navštěvují plavecký kurz v plaveckém bazénu v Poličce. V případě zájmu rodičů zařazujeme plavecký výcvik i v prvním a druhém ročníku.

Lyžování, sáňkování: zařazujeme do výuky Tv podle počasí.

Zdravotní výchova ve 3. ročníku

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy zařazujeme zdravotní výchovu:

- dbáme na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržujeme čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužujeme vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamujeme žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazujeme pohybové aktivity (tělovýchovné chvílky)
- upozorňujeme žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj(mimoškolní Tv)
- předcházíme úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- vedeme žáky, aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musíme dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli ve zdravé lidi
- vedeme žáky k tomu, aby uměli zavolat pomoc v případě, že se vyskytnou u úrazu

Úkoly zdravotní výchovy neplníme jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Tělesná výchova

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení
- dokáže zhodnotit kvalitu pohybové činnosti a reaguje na pokyny k odstranění vlastních chyb
- projevuje samostatnost, odvahu a vůli ke zlepšení svého výkonu
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- soutěží a jedná v duchu fair play
- uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy
- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti
- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci; pokouší se o organizaci jednoduché pohybové hry

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- podporovat chování, které vede k dobrým vztahům mezi žáky třídy (kolektivní hry, vzájemná pomoc)
- vést žáky k vzájemnému respektování a spolupráci (kolektivní hry)
- cvičit zvládání vlastního chování (rozcvičky, adekvátní reakce na výhru a prohru)

Environmentální výchova

- realizovat cvičení a pobyty v přírodě, vnímat vliv prostředí na zdraví
- upevňovat správné chování při pobytu v přírodě
- vyhledávat konkrétní nevhodné zásahy člověka v přírodě
- prostřednictvím cvičení v přírodě a vycházek v prouce uvědomovat si a vnímat estetičnost životního prostředí

Člověk a svět práce

Praktické činnosti

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**

Vzdělávací obor: **Člověk a svět práce**

Vyučovací předmět: **Praktické činnosti**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět praktické činnosti se vyučuje v 1. – 5. ročníku po jedné hodině v týdnu. Cíleně se zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky související s uplatněním žáka v dalším životě a ve společnosti.

Žák využívá již získaných znalostí a zkušeností, pracovních návyků a dále je rozvíjí. Učí se pracovat s různými materiály. Plánuje, organizuje a hodnotí pracovní činnosti samostatně i ve skupině. Vytváří si pozitivní vztah k práci a tvořivý postoj k vlastní činnosti a kreativitě.

Výuka probíhá ve třídě nebo na zahradě. Výuka může probíhat také ve školní jídelně, kde se žáci učí stolování a jednoduché přípravě jídla.

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné, abychom dělili děti na děvčata a chlapce. Raději práci individualizujeme nebo pracujeme ve skupinách a přitom dbáme důsledně na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovací předmět s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizace práce a prostředí.

Při výuce upřesňujeme představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českého jazyka, matematiky a prvouky. Žáci se učí poznatky prakticky využívat. Obohacují si je a začínají si vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. - 3. ročníku uvádíme jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. Tím podporujeme dětskou představivost, obrazotvornost a vytváříme jejich smysl pro estetické cítění.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování využíváme přískupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- organizovat své pracovní prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- pracovní kázi - být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- uvědomovat si význam vlastní činnosti a práce
- umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět praktické činnosti je v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm připravují všechny drobné pomůcky, které potřebují k výuce v rámci dalších vyučovacích předmětů.

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností, kterými se žáci v průběhu vyučování zabývají. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Praktické činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech tematických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a

náradí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o

bezpečnosti při zacházení s náradím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- vybíráme žákům vhodné způsoby, metody, strategie
- požadujeme, aby žák plánoval, organizoval a řídil svoji práci dle poskytnutých informací
- seznamujeme žáky s běžně užívanými termíny, znaky a symboly
- zařazujeme poznatky z různých vzdělávacích oblastí
- umožňujeme žákům samostatně experimentovat, výsledky porovnávat, posuzovat a vyvozovat z nich závěry
- vyzýváme žáky kriticky posoudit výsledky své práce

Kompetence k řešení problémů:

- zadáváme úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- vyžadujeme, aby si žáci promysleli pracovní postupy při plnění zadaných úkolů
- učitel rozvíjí u žáků tvořivost, vede je k uplatňování vlastních nápadů

Kompetence komunikační

- vyzýváme žáky k popisu postupu práce
- vyžadujeme srozumitelné a výstižné vyjadřování
- vytváříme atmosféru pro naslouchání druhým a vhodnou reakci na jejich podmínky
- zapojujeme žáky do diskuze

Kompetence sociální a personální

- učitel vede žáky ke spolupráci ve skupině a vzájemné pomoci
- podporujeme žáka v sebedůvěře a sebeúctě

Kompetence občanská

- učitel vede žáka k odpovědnosti za jeho chování i za kvalitu jeho práce
- učitel umožňuje každému žákovi úspěch
- učitel vede žáka k pozitivnímu postoji k uměleckým dílům, pomáhá mu utvářet smysl pro kulturu a tvořivost

Kompetence pracovní

- vyžadujeme, aby žák používal bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržoval vymezená pravidla a plnil povinnosti a závazky

- učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálů a prac. nástrojů
- učitel zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků a dle potřeby jim pomáhá

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník:

Náplň výuky praktickým činnostem je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, sestavebnicemi, s různým drobným materiálem, výrobou drobných předmětů a pomůcek provýuku, péči o květiny ve třídě a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem:

- základní vlastnosti papíru a lepidla
- držení nůžek, z čeho nůžky jsou a které nůžky jsou pro děti bezpečné
- různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování
- příklady výrobků vzniklých skládáním - varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.
- vystřihovanky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovanky staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početnicvičení)
- pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky - kartičky, kapsáře, geometrické tvary
- stříhání a slepování - ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv
- nalepování vystřižených tvarů - vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu
- společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování:

- seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu; pomůcky: podložka, nůž
- zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracujeme, co k tomu potřebujeme; technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování. modelování
- příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

Praktické činnosti jsou v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Mají učivo ostatních předmětů ztvárňovat a pomáhat k pochopení probíraných pojmů. V praktických činnostech si děti připravují celou řadu dobrých pomůcek pro činnostmi výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí sám, ho motivuje a uspokojuje. Při výrobě dalších věcí musíme vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů ozdob určených k darování má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i při vytváření dobrého vztahu k práci - upotřebitelnost výrobku, udělení radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu běžně zařazujeme do praktických cvičení. Používají-li žáci na uskladnění pomůcek různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žáky vedeme k pečlivé údržbě jejich pomůcek. To, že je má v pořádku, mu při jejich použití velmi pomůže. Pochopí význam uspořádání věcí a udržuje v pořádku i nářadí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele zařazujeme do praktických činností výrobu různých drobných předmětů a dárků např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštiny, šišky aj., které žáci nasbírali při procházkách do okolní přírody:

- zpracováváme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření, semena
- dalším materiálem jsou: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování používáme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby, ...

Žáci se učí být při praktických činnostech ukázněni, dbají na bezpečnost, soustředí se na práci, zbytečně mezi sebou nehovoří. Při činnostech se však učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání i řeči.

Praktické činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy - obracení kostek, sestavování modelů věcí – montáž podle předloh, vystavování prací, později demontáž.

Péče o květiny:

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti 1. ročníku zařazujeme i péči o květiny. Tato činnost bezprostředně souvisí s prvoukou. V péči o květiny se žáci střídají.

2.ročník

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřížení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování

Příklady výrobků:

- vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče
- jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
- podložky z propletených proužku, záložky do knih aj.
- výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
- ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka, výzdoba třídy a školy
- věci k obchodování nakreslené, vystřížené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony
- výroba notýsků, sešití papíru, ozdoba štítkem

Práce s modelovací hmotou:

- **materiál:** modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- **pomůcky:** podložka, špachtle, nůž
- **techniky práce:** hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- **poznané vlastnosti:** tvárnost, tvrdost

Příklady výrobků:

věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata), v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění), modelování významných budov v obci

Práce s drobným materiálem:

- **materiál:** provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton - výroba ozdob, drobných dárků, dekoračních předmětů
- **nástroje a další materiál:** nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky, aj.
- **techniky práce:** propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů

- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití

Příklady výrobků:

ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic - seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami prostavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků - domy a jejich zařízení, hrady a jejich dobývání
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti - auta, letadla, výškové stavby
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků
- montáž. a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení své vlastní činnosti, zachování bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- **materiál:** textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken – jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- **nástroje:** nůžky, jehly, špendlíky
- **činnosti:** navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- **výrobky:** sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka, dekorativní zdobení, dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí - v Poličce, Skutči, ve skanzenu na Veselém kopci v Hlinsku
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování

- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba. šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Stolování:

- příprava talířů a příborů ke svátečnímu obědu
- chování se u stolu
- příprava jednoduchého studeného pokrmu

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně:

- na podzim a v zimě: ošetřování pokojových rostlin
- na jaře v učebně: pěstování cibulovin v květináči - květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo v kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili
- pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování jakmile začne rostlina růst. Semena řechy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky)
- první jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny

3. ročník

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nuže, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřížení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování

Příklady výrobků:

- vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče, velikonoční dekorace
- jednoduché předměty a pomůcky do vyučování. např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
- podložky z propletených proužků, záložky do knih, výzdoba oken školy
- výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice, papírové postavičky
- ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka, výzdoba třídy a školy
- věci k obchodování nakreslené, vystřížené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony
- výroba notýsků, sešití papíru, ozdoba štítkem

Práce s modelovací hmotou:

- **materiál:** modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- **pomůcky:** podložka, špachtle, nůž
- **techniky práce:** hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- **poznané vlastnosti:** tvárnost, tvrdost

Příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata, doprava, historické památky v okolí - poličské hradby, hrad Rychumburk,), v matematice (geometrická tělesa. geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z čelby nebo z vyprávění), modelování významných budov v obci - kostel, lidová architektura

Práce s drobným materiálem:

- **materiál:** provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky. plody větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton - výroba ozdob. drobných dárků, dekoračních předmětů
- **nástroje a další materiál:** nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo. zavírací špendlíky, aj.
- **techniky práce:** propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití

Příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem. Zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic - seznámení se s návodem pro práci s linií a předlohami stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli - Lego, Merkur
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků - domy a jejich zázemí, hrady a jejich dobývání
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti - auta, letadla, výškové stavby, autodráha
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků
- montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- **materiál:** textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné. z umělých vláken – jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- **nástroje:** nůžky, jehly, špendlíky
- **činnosti:** navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- **výrobky:** sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek - jehelníček, jednoducháhračka, oprava oděvu - přišití knoflíku nebo poutka, dekorativní zdobení – obrázek, oděv
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí - v Poličce, Skutči, ve skanzenu na Veselém kopci v Hlinsku
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování

Příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba. kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Stolování:

- příprava talířů a příborů ke svátečnímu obědu
- chování se u stolu
- příprava jednoduchého studeného pokrmu

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně:

- na podzim a v zimě: ošetřování pokojových rostlin
- na jaře v učebně: pěstování cibulovin v květináči - květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo v kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili
- pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jakmile začne rostlina růst. Semena řeřichy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň navelikonoční svátky)
- první jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny

Poznámka: Náměty pro práci ve 2 .a 3.ročníku musíme přizpůsobit spojeným třídám. Není vždy možné náměty v ročnících dodržovat, lze je vzájemně prolínat a kombinovat. Celkovým cílem je, aby všechny výše jmenované náměty byly v prvním vzdělávacím období obsaženy.

Praktické dovednosti:

Na konci 1. období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobí skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout označenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobí jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvoří několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit; získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Poznámka: Při všech činnostech ve výuce praktického vyučování dodržujeme zásady bezpečnosti při činnostech s ostrými předměty, další pravidla bezpečnosti a hygieny práce!

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Práce s drobným materiálem

- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobí skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout označenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- pracuje podle slovního návodu a předlohy, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází

Konstrukční činnosti

- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokázal vytvořit několik výrobků a dovedl o nich hovořit, získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Pěstitelské práce

- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
- pečuje o nenáročné rostliny

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vedeme žáky k vzájemnému respektování, rozvoji smyslového vnímání a fantazie, vyjadřování pocitů při vlastních praktických činnostech
- rozvíjíme smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci

Výchova demokratického občana

- prostřednictvím znalostí a dovedností z jiných vzdělávacích oblastí a na základě vlastních zkušeností vedeme žáky k myšlení v souvislostech, ke schopnosti řešit problém a samostatně se rozhodovat

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vedeme žáky k vědomí sounáležitosti s ostatními občany Evropy
- vedeme žáky k uvědomění si společných znaků a odlišností života jedinců v evropské společnosti
- vedeme žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova

- učíme žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu

Environmentální výchova

- vytváříme návyky k ochraně přírody
- vedeme žáky k uvědomění si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí

Charakteristika 2. vzdělávacího období

Do 2. vzdělávacího období vstupuje žák vybaven vědomostmi a dovednostmi ze všech primárních vzdělávacích oblastí. Přípravenost žáků k učení je v tomto období kvalitativně jiná než při jejich vstupu do 1. ročníku. Z hlediska psychologického vývoje žáků musíme brát v úvahu, že žáci již přešli z období názorného myšlení do období konkrétních operací. Proto přizpůsobujeme ve vyučovacích a výchovných postupech to, co si má žák osvojit, jeho vnímání i myšlení, a předkládáme poznatky různými formami odpovídajícími vyspělosti žáků. V procesu osvojování učiva dbáme na to, aby se nejednalo pouze o upevnování soustavy vědomostí a dovedností, ale i o formování psychických struktur, které jsou základem osobních zájmů žáka, jeho schopností a charakteru. Za kritérium naučení nebudeme pokládat to, kolik látky dokáže žák reprodukovat, nýbrž to, do jaké míry se osvojené učivo stalo nedílnou součástí žákovy osobnosti.

Nezapomínáme na to, že Tvořivá škola je i v tomto období školou individuální žákovské práce. Žáky vzděláváme tak, aby nepřijímali vědomosti pasivně, nýbrž aby sami pozorovali, hledali a učební látku na základě svých poznatků a zkušeností zpracovávali. Žáky učíme činnostně čímž u nich průběžně a účelně rozvíjíme jejich tělesné a duševní schopnosti. Žáky vedeme ke spoluúčasti na výuce, k vynalézavosti a k cílevědomosti při získávání trvalých dovedností a základních vědomostí potřebných v praktickém životě.

V Tvořivé škole klademe důraz na vědomosti a dovednosti, které mají význam pro rozvoj žákovských schopností. Žákům se v tomto období zpravidla nepředkládá hotové učivo, nýbrž vedeme k tomu, aby se ho zmocňovali vlastním pozorováním, uvažováním, využíváním již získaných poznatků. Nezaměstnáváme jen rozum žáků nebo dokonce jen jejich paměť, ale cvičíme také jejich vůli, dbáme na jejich výchovu. Žáky vedeme k zodpovědnosti, k sebehodnocení a sebekontrolě. Učíme je účelně používat pracovní metody, aby je mohli snadno aplikovat při dalším vzdělávání a sebevzdělávání.

Činnostní postupy, které pravidelně zařazujeme do výuky nejsou samy o sobě cílem vzdělávání, ale pouze prostředkem k tomu, abychom co nejvíce docílili zvýšení zájmu žáků o vzdělávání a abychom rozvíjeli jejich schopnost samostatné tvořivé práce.

Při činnostním stylu vzdělávání se při řešení úkolů často vyskytují otázky (problémy), u kterých si žáci doslova přejí, aby byly vyřešeny. Jindy zase vymýšlíme takové situace, ve kterých je skryta otázka. Žáci otázku objeví a přirozeně jí chtějí řešit. Můžeme říci, že základem činnostních postupů jsou námí předložené problémy, které žáci v dané situaci nacházejí a snaží se je řešit. My tvořivou práci žáků řídíme a připravujeme jim v

případěpotřeby pomoc. K vhodnému řešení problémů předkládáme žákům především praktický život, který žáci sledují, nebo drobné denní události. Také například vycházkami do přírody poskytujeme žákům mnoho námětů k pozorování, měření, porovnávání apod. Jelikož žákyvedeme činnostně od 1. ročníku a mají z 1. vzdělávacího období dobré učební návyky, můžeme jim nové učivo předkládat k objevování. Všechno, na co mohou žáci přijít sami, jim necháváme k objevení a neubíráme jim tak radost z vlastního činnostního pozorování, z vlastního poznávání, z vlastní vykonané práce.

Pro toto období vývoje rozumových operací je charakteristické využívání různých činností, potřeba motivace k učení a aktivního zapojení žáku do procesu vzdělávání. Činnostmi žáků zde rozumíme jednak manipulaci žáka se zvolenými předměty (pomůckami), jednak se znaky (např. slovními, číselnými, obrázkovými), které v lidském myšlení zastupují různé předměty avztahy.

Při poznávání na základě činností musíme žáky nejprve zorientovat v daném úkolu, připravit si pomůcky a na základě pozorování při manipulaci s nimi vyjádřit slovy, co shledává. Teprve potom, obvykle společně s ostatními žáky nebo s naší pomocí dospívají žáci k zobecnění poznatku a jeho přesnějšímu vyjádření. Takto, prostřednictvím jasného porozumění, dovádíme žáky k osvojování si nových poznatků. V tomto smyslu můžeme činnosti žáků chápat jako nástroj k poznávání vnějšího světa a přetváření dosud získaných poznatků tak, aby je bylo možné uvádět do systémů z hlediska jejich využití při řešení různých problémů. U takto učených žáků vznikají v tomto období vnitřní struktury operací a tím se vytvářejí předpoklady pro rozvoj logického myšlení. Jejich aktivitou také ovlivňujeme jejich další zdravý psychický vývoj.

Naše Tvořivá škola zpřijemňuje žákům učení a zvyšuje zájem žáků o výuku. Díky používání činnostních metod a postupů, které žáky aktivně zapojují do výuky, žáci učivu lépe rozumějí, lépe si látku osvojují a zapamatovávají. Snažíme se, aby ve 2. období základního vzdělávání, stejně jako v období prvním, ve výuce vládla pozitivní atmosféra. To je nejlepší předpoklad pro úspěchy žáků.

K dobrému osvojení jakéhokoliv učiva (matematického, přírodovědného, učiva z českého nebo z cizího jazyka aj.) žáky nemůžeme dojít bez příslušné motivace, bez vytvoření vnitřního zájmu o určité učivo. Žáci, kteří si mají učivo nejen zapamatovat, ale také osvojit (to znamená dokázat si učivo vybavovat v jiných souvislostech), musíme dostatečně motivovat. Tomu napomáhá jednak porozumění učivu, jednak žákova důvěra v to, že je v jeho schopnostech dané učivo zvládnout. Pozitivní motivace žáků k učení souvisí tedy těsně s jejich směřováním k vytrvalosti a snaze dosáhnout dobrých výsledků.

Vzdělávací proces vyžaduje průběžnou zpětnou vazbu mezi námi učiteli a žáky. Díky ní žák dostává možnost uvědomovat si své pokroky a příležitost vidět, že může postupně dosáhnout stanoveného cíle. Každý žák má v sobě snahu účastnit se aktivně výuky. Činnostní učení muto umožňuje. Přes vlastní činnosti, pozorování a vyjadřování můžeme každého žáka průběžně přesvědčovat o jeho pokroku v učení a jeho schopnostech. Jde nám o motivující zpětnovazební vztahy, kterými řídíme cílevědomě zaměřené chování žáka v proces učení. Pokud žáci chápou, čemu a proč se učí, rozvíjejí se v souladu se svými přirozenými schopnostmi a zájmy.

Základním vzděláváním na 1. stupni uvádíme žáky do pravidelného a systematického vzdělávání. Činnostním a praktickým charakterem vedeme žáky k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodný způsob řešení problému. Při výuce v tomto období pamatujeme na to, aby všechno učivo odpovídalo skutečnosti. Při učení volíme takové postupy, aby probíranou látku mohli všichni žáci snadno pochopit. Žáky vedeme k logickému myšlení. Stavíme na smyslovém pozorování žáků, dbáme na jejich aktivní účast ve výuce a stále se přesvědčujeme o porozumění žáků učivu. Žákům tak otevíráme cestu k poznání. Od slov obracíme zřetel k pochopení věcí, poznatků a souvislostí mezi nimi. Tím dáváme základ i pro dobrý jazykový projev žáků. Při učení novým poznatkům vycházíme z předmětů žákům dobře známých a necháváme je, aby mohli své poznatky ve vyučování použít. Důsledně uplatňujeme návaznost učiva a mezipředmětové vztahy.

„ Učme tomu, čemu je třeba učit, ale tak, že se žák sám o věc pokouší. “ (J. A. K.)

Činnostním a tvořivým základním vzděláváním na 1. stupni pomáháme všem žákům utvářet a postupně rozvíjet vymezené klíčové kompetence. Nezapomínáme, že pro vyučování ve 4. a 5. ročníku je charakteristické maximální využívání mezipředmětových vztahů. Všechny materiály, podle kterých ve Tvořivé škole pracujeme, jsou připraveny tak, abychom mohli při objevování, získávání a procvičování poznatků využívat všeho, co žáci poznávají v různých vyučovacích předmětech. Při výuce žáci využívají pracovní sešity a učebnice se zpracovanými mezipředmětovými vztahy. Například čtení z čítanek žáci doplňují poznatky z přírodovědy. Vlastivědné učivo žákům přibližují námi vybrané umělecké texty, setkávají se i s časovými osami. V matematice mají v pracovních sešitech úlohy z různých oborů lidské činnosti, získávají nové informace o vesmíru, o významných vynálezcích, některých stavbách atp.

Připravenými učebními materiály učíme žáky tomu, že učivo jednotlivých předmětů jsou souvislé, že se učí pro život a že jednou za zvládnuté učivo mohou využít i jinde. Učebnice a pracovní sešity volíme pro činnostní učení tak, aby bylo učení žákům usnadňováno

a neztěžováno. Pomáháme jim v dalším vzdělávání dovednostmi, ke kterým při činnosti výucevedeme od začátku školní docházky. Jsou to především: schopnost třdit, rozlišovat, logicky uvažovat, rozhodovat se, ptát se, komunikovat, naslouchat, hledat různé způsoby řešení situací a úloh, využívat svých zkušeností a poznatků, docházet k závěrům.

Činností výukou dáváme příležitost každému žákovi k jeho individuální realizaci. V 5. ročníku jsou si žáci obvykle již vědomi svých schopností. Dáváme jim mnoho příležitostí tomu, aby se projevovali a přesvědčovali se, co dokáží. Jejich sebedůvěru dále posilujeme a stále jim dodáváme chuť a odvahu případné nedostatky překonávat a odstraňovat. K tomu nám napomáhá zejména často uplatňovaná zpětná vazba, vedení žáků k sebekontrolě, práce s chybami, dosahování bezchybnosti žáků v základním učivu. S individuální realizací žáků přímo souvisí nutnost vnitřní diferenciaci při vyučování i v domácí přípravě.

Ve 2. období činností vzdělávání přirozeně postupuje mravní výchova. Demokratická společnost potřebuje ke své realizaci nejen lidi vzdělané, ale i mravně způsobilé. Je to nejen rodina, ale i škola a společnost, které se musí snažit vychovat člověka ohleduplného k druhým, uznávajícího názory ostatních, člověka schopného spolupracovat, ochotného respektovat a dodržovat pravidla slušného soužití mezi lidmi.

Mravní zákony jsou obvykle formulovány abstraktní, dětem málo srozumitelnou řečí, jsou všeobecné, svými formulacemi přímo nabádají k pouhému odříkávání. Díky činnostním přístupům dosahujeme toho, že nejen vyučování, ale i výchova je konkrétní, zajímavá. Uvědomujeme si, že pokud má mít mravní výchova smysl a praktický vliv na chování žáků, musí se aplikovat na životní situace dětí. Chceme se vyvarovat suchopárných lekcí o mravní výchově, a proto dáváme přednost nepřímým metodám její realizace. Mezi ně řadíme hlavně výchovu na základě životních zkušeností a využívání vhodných modelových situací.

Výchova na základě životních zkušeností a modelových situací má mnoho předností:

- vychází z konkrétní situace, kterou většina žáků chápe
- žáci mohou posuzovat, co je dobré nebo zlé, na konkrétní situaci
- žáci mohou uvážit, jaké má být správné jednání, jak by se sami v podobné situaci zachovali
- navozená situace jim může ukázat, že často je třeba druhým pomoci
- z většiny řešených životních situací lze vyvodit poučení pro osobní jednání
- žáci mohou formulovat skrytou mravní zásadu pro chování lidí mezi sebou
- každý zde má možnost analyzovat své vlastní jednání vzhledem k dané situaci a v ní skryté mravní zásadě

Vytváření a osvojování správných mravních návyků umožňují v naší škole metody zaměstnání žáků individuálními i kolektivními činnostmi. Ukázněnost je předpokladem úspěšné práce a naopak prováděnými činnostmi se stává každý žák ukázněnějším a mravně kultivovanějším. (To potvrzuje lidové rčení, které říká, že „práce šlechtí člověka“.) Motivace žáků k zájmu o učení, pozitivní hodnocení a systematické vedení k mravním způsobům chování vedou k celkovému dobrému výsledku. Ten se projevuje dobrými vědomostmi žáků a jejich schopností tyto vědomosti uplatňovat v různých situacích.

V chování kultivovaného člověka je mnoho drobných nuancí, které jsou na první pohled zcela samozřejmé. Pro děti jsou to však často věci nové a neznámé. Je třeba na ně žáky upozorňovat, dodržovat je a dbát na to, aby se běžné zásady slušného chování staly pro žáky samozřejmostí. Předpokladem pro úspěchy žáků ve 2. období základního vzdělávání je, stejně jako v prvním období, pozitivní příznivá atmosféra. Ve výuce vycházíme vždy z toho, co již žáci dobře umí. Nové poznatky žáci vyvozují a objevují většinou sami, jsou k nim učitelem přivedeni prostřednictvím samostatných činností s různými konkrétními předměty, pomůckami, nákresy, obrázky, za pomoci pozorování, třídění, rozlišování, vyjadřování názorů. Když žák dokáže sám některou novou látku objevit nebo některou novou úlohu vyřešit, prožívá pozitivní pocity úspěšnosti. Takto podávanou novou látku si pak snadno osvojuje a při výuce projevuje aktivitu.

V naší Tvořivé škole chceme ve 2. vzdělávacím období dosáhnout toho, aby žáci samostatně prováděli pokusy a pozorování podle ústního pokynu, nákresu nebo návodu žáci postupně získali základy tvořivého myšlení snažili se pokusům a pozorováním vyjadřovat, co pozorují a vyslovovat vlastní závěry se učili logicky uvažovat a řešit problémy žáci zvládali základy vzájemné komunikace využívali svých získaných vědomostí a zkušeností z různých oborů lidské činnosti uplatňovali poznatky mezi předměty se žáci učili spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých projevovali pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací byli žáci k sobě navzájem tolerantní a ohleduplní získávali pozitivní vztah ke svému fyzickému i duševnímu zdraví a pečovali o něj neohrožovali spolužáky a další spoluobčany neuváženými činy si začali uvědomovat své reálné možnosti a aby se snažili rozvíjet své nadání se žáci rozvíjeli jako svobodné osobnosti a učili se přijímat odpovědnost za své jednání

My učitelé se pro žáky stáváme partnery a poradci, pomocníky i oporou a to jak při řešení úloh, tak při pochopení nebo nepochopení probíraného učiva. Výuka ve škole může být trušnější, může se v ní uplatňovat i humor a smích. Snažíme se, aby bylo vše provázeno pocitem uspokojení a radosti, dobrými výsledky. Žáky podněcujeme k produkci myšlenek, nápadů, kladení otázek. Často se tak děje při činnostních postupech s pomůckami, na základě

hovorů opozorovaných jevech nebo na základě řešení úloh ze života. Ve výuce klademe důraz napředávání vědomostí v rámci smysluplných celků.

„Žáci by měli být motivováni touhou uspět, ne strachem z neúspěchu.“ (J. A. K.)

Hlavní cíle 2. období

Vyučování má ve všech předmětech činnostní charakter. Dodržujeme návaznost na dovednosti a vědomosti získané žáky v 1. vzdělávacím období. Učivo, které je uvedeno pod orientačními očekávanými výstupy, průběžně upevňujeme; ostatní učivo, které jsme s žáky v 1. Období probrali, opětovně činnostně předkládáme a dostatečně procvičujeme.

Ve 2. období uplatňujeme ve větší míře aktivně zapojujeme žáky do výuky jejich sebekontrolu a sebehodnocení. Žáky vedeme k objevování souvislostí mezi látkou naučenou a látkou aktuálně probíranou. Důraz klademe na propojování učební látky jednotlivých vyučovacích předmětů mezi sebou a na zautomatizování základních vědomostí, a to zejména v matematice a českém jazyce. Žáky učíme nedostatky nejen odhalovat, ale ukazujeme jim, jak lze zjištěné nedostatky postupně odstraňovat. Žákům dáváme prostor k samostatným úvahám a dodáváme důvěru k dosažení dobrých výsledků.

Naším cílem tohoto období základního vzdělávání je připravit žáky k snadnému přechodu nastupeň.

Učební osnovy pro 4. - 5. ročník ZV

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Český jazyk a literatura**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1 vzdělávací období

Co by měl žák na začátku 4. ročníku v českém jazyce umět:

Komunikační a slohová výchova

- číst plynule, s porozuměním, nahlas i potichu přiměřeně náročné texty
- rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
- respektovat základní komunikační pravidla v rozhovoru
- dbát na pečlivou výslovnost, opravovat svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- tvořit krátký mluvený projev na základě vlastních zážitků
- psát správné tvary písmen a číslic umět kontrolovat vlastní jednoduchý písemný projev
- psát věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- umět seřadit dle dějové posloupnosti ilustrace a vyprávět podle nich jednoduchý příběh
- stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět, krátce vyprávět vlastní zážitek
- porovnávat významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledávat v textu slova příbuzná
- rozlišovat slovní druhy v základním tvaru

Jazyková výchova

- užívat v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojovat věty vhodnými spojkami do jednoduchých souvětí
- rozlišovat druhy vět podle postoje mluvčího (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací),
- psát správně znaménka za větami, k vytvoření vět volit vhodné jazykové i zvukové prostředky
- osvojit si pravopis
 - slov s tvrdými a měkkými slabikami
 - slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě

- slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)
 - předložkových výrazů
 - i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov - pravopis vyjmenovaných slov a slov příbuzných
- rozlišovat věty v psaném projevu, psát velké písmeno na začátku věty, větu ukončit
 - psát velká písmena u vlastních jmen

Literární výchova

- přednášet z paměti ve vhodném frázování a tempu básně i část jednoduchého prozaického textu
- rozlišovat vyjadřování v próze a ve verších, odlišovat pohádku od ostatních vyprávění
- dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou, říct ji ostatním
- pracovat tvořivě s literárním textem, podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací

Obsahové vymezení - doplnění

Komunikačním a slohovým dovednostem v tomto vzdělávacím období vyučujeme tak, abychom podporovali a podněcovali duševní rozvoj žáků a zároveň rozvíjeli jejich individualitu. V předmětu český jazyk komunikační a slohové dovednosti žáci realizují při čtení, naslouchání, mluvením a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají totiž žáci dostatek příležitostí k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, copozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Činnostním způsobem komunikativní výuky podporujeme probouzení a rozvíjení duševního života žáků a vedeme je k vůbec prvnímu pocitu uvědomění si hodnot své osobnosti. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otevíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání. Realizovat tento způsob výuky nám velmi pomáhají materiály vytvořené zvláště pro činnostní učení, se kterými se ve Tvořivé škole snažíme co nejvíce pracovat.

Ve 2. období základního vzdělávání je naším úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období, proto zde věnujeme Jazykové výchově značnou pozornost.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, stále dbáme na to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i

motorické. Činnostní výuka českého jazyka, kterými dáváme žákům stále příležitost k aktivní činnosti, má neocenitelný význam jak pro jazykové vyučování tak pro výuku naukových předmětů. K uspokojivým výsledkům vede jedině vyučování, které je pro žáky srozumitelné a

pochopitelné.

Máme-li rozvíjet slovní zásobu žáků, chceme-li je dobře naučit pravopis a ostatní učivo jazykové výchovy, zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděné a promyšlené sestavy těchto cvičení vedou k zautomatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu. Při vyučování pravopisu pravopisné jevy vždy odůvodňujeme. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Podněcujeme je, aby svá pozorování, zkušenosti a poznatky při výuce sami vyjadřovali a věty s mluvnickými jevy obměňovali. Tato mluvnická cvičení zařazujeme do výuky krátce ale často. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů ve spojeních si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček. Gramatika i pravopisná pravidla vyplývají z praktického využití přirozeně a nenásilně žáci si je osvojují snadněji a trvaleji.

Jazykové dovednosti žáků ve vyučování českého jazyka realizujeme v těchto složkách: zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis. Literární výchově věnujeme pozornost při čtení uměleckých textů, při čtení článků přírodovědného, i vlastivědného obsahu, a to jak z čítanek tak i z jiných učebnic nebo vhodných vybraných knih. Při literární výchově soustavně rozvíjíme ústní a písemné vyjadřování žáků. vytváříme a upevňujeme návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Ve 4. a 5. ročníku využíváme ve výuce Čj více tichého čtení a žáky vedeme k samostatné práci s textem. Dbáme na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dáváme žákům takové úkoly, které jim umožní zjistit, zda potichu přečtený text pochopili. Text určený k tichému čtení nevolíme zpočátku nijak dlouhý. Otázky k obsahu si mohou zadávat sami žáci, můžeme se ptát i my učitelé. Využíváme otázek připravených v čítankách. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo si nakreslit k textu obrázek.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování nácviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

Volíme čítanky, které jsou pro toto období připraveny i s úkoly pro tvořivou práci žáků. Je v nich dostatečné množství ukázek, které žáky zaujmou svým obsahem a které je, v návaznosti na čítanky pro 1. období, seznámí s dílem známých českých a evropských spisovatelů. Jsou vhodné čítanky, kde se pro 4. a 5. ročník vyskytují i texty přírodovědné a vlastivědné, které jsou svým jazykem a obsahem přiměřené věku žáků. Učivo přírodovědy a vlastivědy žákům přiblíží a pomohou pochopit.

Novým úkolem, který literární výchova, společně s naukovými předměty, v tomto období plní, je určení hlavních myšlenek textu, jejich sestavení do krátké osnovy a souvislé vyprávění základního obsahu článku podle této osnovy - žáky tím naučíme učit se z učebnic.

Dobře nám

k tomu slouží krátké naučné texty s přírodovědným a vlastivědným obsahem.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4.ročník

Komunikační a slohová výchova:

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- výcvik ve čtení - správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení - postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu. kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile se oslovovat)

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev:

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků

- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného (vytvářená portfolia do přírodovědy, vlastivědy, čtení, čtenářský deník, zápisy do kronik aj.)
- Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:
- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis – adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje), popis osoby
- členění textu na odstavce – osnova
- vyprávění - naše Vánoce, Velikonoce
- vyprávění - dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisu podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku - přihláška čtenáře do knihovny

Jazyková výchova:

- nauka o slově - navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují
- rozlišování slov spisovných od nespisovných
- význam slova: slova pozitivně citově zabarvena a slova vulgární, mnohoznačná, jednoznačná slova
- stavba slova, kořen, předpona a přípona, pravopis „je, ě“ uprostřed slov
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova - procvičování základních vyjmenovaných slov a slov příbuzných, zautomatizování tohoto učiva je třeba se věnovat ve 4. r. průběžně
- slovní druhy - žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále
- podstatná jména - rod, číslo, pád (opakování učiva ze 3. ročníku) - důraz klademe nadocvičení
- určování pádů a na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči
- podstatná jména - skloňování podstatných jmen všech rodů - vzory pro skloňování – *nové učivo*, učivo je zaměřeno na psaní i/y v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen všech rodů
- slovesa - žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, rozliší tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvrtná slovesa, *opakují určování sloves ze 3. ročníku*: osoba, číslo, čas, slovesa časují, zaměříme se na časování slovesa „být“, seznámíme žáky se slovesným způsobem

- podmět a přísudek (základní skladební dvojice) - *opakování učiva ze 3. Ročníku* shoda podmětu s přísudkem (nejprve přísudek v čase přítomném, potom v časeminulém), podmět musí být vyjádřený - *nové učivo*
- seznámení s nevyjádřeným podmětem
- stavba věty – věta jednoduchá a souvětí - s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4. ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí (vzorcesouvětí)
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova:

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohou doporučit k přečtení a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech či encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace, próza, poezie, báseň, bajka

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Tyje třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovací hodinačtení stále dostatek příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému. Bylo by chybou zaměnit vlastní čtení žáků s plněním přemíry úkolů. Výběr článků v čítance pro 4. ročník pomáhá nejen propojovat čtení s naukovými předměty, ale i rozvíjet požadované kompetence pro toto období. Čtení z čítanky vhodně doplníme četbou z jiné vhodně volené knihy. Tato četba je motivující i pro mimočítankovou četbu.

Prolínání jazykové výchovy se čtením:

V jazykové výchově dbáme na procvičování slov odvozených od slov vyjmenovaných. K uvědomění si pravopisu vyjmenovaných slov napomáhá vyhledávání a vypisování z Pravidel nebo vyhledávání vhodných článků a slov (např. z čítanky), ve kterých se v základu slova vyskytuje y/ý a také i/í po obojetných souhláskách, a jejich třídění do dvou skupin.

Slovy příbuznými nezatěžujeme paměť žáků, ale učíme je tato slova logickým způsobem odvozovat od slov základních. Dbáme na smysluplné, krátké, časté, písemné procvičování vyjmenovaných slov.

5. ročník

Komunikační a slohová výchova:

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi - žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy. klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje – hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd - zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí - vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů - mezipředmětové vztahy

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev

- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu - čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů - portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění – mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu podle této osnovy

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje

- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova:

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- předpony bez-, před-, roz-, od.....
- zdvojené souhlásky (bezzubý...)
- pravopis „n, nn“ (ohromně, soukromě.....)
- skupiny bě / bje, vě / vje, mě / mně
- dělení slov
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách - automatizace učiva
- slovní druhy – rozlišování
- podstatná jména - opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména - koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích, vzory přídavných jmen, pravopis přídavných jmen podle vzorů,
- koncovky v přídavných jménech -ský, -cký
- slovesa - čas přítomný, minulý a budoucí - opakování ze 4. ročníku, způsob rozkazovací a podmiňovací u sloves
- shoda přísudku s podmětem (opakování základních větných členů) - opakování učiva ze 4. ročníku
- skladba - podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný ,pravopis v přísudku v čase minulém
- zájmena - určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičování jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů, pravopis zájmen „Já, my, vy“ při skloňování
- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů, základní pravopis číslovek, správné skloňování číslovek

- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí
- přímá a nepřímá řeč - opakování učiva ze 4. ročníku

Literární výchova:

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy - spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími literárními pojmy - pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky - žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka
- ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tématické výstavy knih např. příroda, historie aj.
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy z paměti, pojmy - verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy - herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

V 5. ročníku dáváme prostor k individuálnímu procvičování čtení podle úrovně jednotlivých žáků. U dobrých čtenářů výuku čtení směřujeme k tomu, aby této dovednosti začali postupně využívat ke čtení naučných textů s porozuměním a připravovali se tím na samostatné učení. Mimo čítankovou četbu si určuje učitel podle úrovně třídy a zájmu žáků, se zřetelem k textům

v čítance pro 5. ročník i v čítankách pro ročníky předcházející.

V připravených čítankách se žáci opakovaně setkávají s ukázkami prací některých autorů, blíže tak poznávají jejich dílo a jsou tak motivováni k přečtení některé z dalších knih těchto autorů.

Pro 4. a 5. ročník vybíráme čítanky, kde jsou zařazeny i malé medailónky autorů: Boženy Němcové, Josefa Lady, Karla Jaromíra Erbena, Mikoláše Alše, Jaroslava Seiferta, Karla Čapka, Jana Nerudy, Jaroslava Foglara, Jaroslava Haška, Jiřího Voskovce a Jana Wericha, Adolfa Borna, Marka Twaina, Astrid Lindgrenové.

Vzhledem k tomu, že 5. ročníkem končí 2. období základního vzdělávání žáků, musíme mít na zřeteli, že žáci v tomto věku potřebují umět jak dobře číst tak mít zautomatizované některé pravopisné jevy. Bez sporu sem patří nejen mluvnické učivo prvního období, ale také pravopis vyjmenovaných slov, pravopis /, í /y, ý v koncovkách podstatných jmen a

shodypřísudku s podmětem,pravopis v koncovce podstatných a přídavných jmen a další pravopisnéjevy, které jsou výše uvedené v osnově jazykové výchovy.

Slovní druhy se učí žáci určovat od 2. ročníku. Není smyslem tohoto učiva předkládat žákům obtížné úkoly. Slovní druhy učíme žáky činnostním učením a volíme proto i vhodná cvičení.

Očekávané výstupy na konci 2. období v Čj

Komunikační a slohová výchova:

Žák:

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně jí užívá podle komunikační situace
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti

Jazyková výchova:

Žák:

- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou- předponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné skladební dvojici označuje základ věty
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje

- píše správně i / y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládat základní příklady morfologického pravopisu (koncovky podstatných a přídavných jmen)
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu (shoda přísudku s holým podmětem)

Literární výchova:

Žák:

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Anglický jazyk

Vzdělávací oblast: **Jazyk a jazyková komunikace**

Vzdělávací obor: **Cizí jazyk**

Vyučovací předmět: **Anglický jazyk**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz. 1. vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 2. období:

Vyučujeme komunikační dovednosti na základním stupni evropského standardu pro úroveň A1. Pro tuto úroveň se zaměřujeme především na nácvik rozhovorů. Dbáme na čtení jednoduchých textů s porozuměním. Žáky vedeme k tomu, aby postupně dokázali o textu hovořit, tvořit jednoduché otázky podle textu, odpovídat si navzájem, jednoduše text reprodukovat. Pokud je to možné, věty z textu obměňovat, využívat osvojenou slovní zásobu. Do každé vyučovací hodiny zařazujeme činnosti s připravenými pomůckami.

Pomocí didaktických her procvičujeme s žáky nejen slovní zásobu, ale i mluvnici, která začíná být od 4. třídy pro většinu žáků náročná (tvorba otázky a záporu v angličtině, zájmena).

V oblasti psaní se soustředíme na dovednosti požadované evropským standardem: napsat jednoduchý pozdrav, přání k svátkům, vyplnit jednoduchý formulář, napsat o sobě krátký dopis.

Výuka anglického jazyka ve 2. období bude mít činnostní charakter. Dovede žáky k schopnosti komunikovat v angličtině na úrovni A1, která je základní, dle Společného evropského referenčního rámce. Tento Společný evropský referenční rámec byl vytvořen provšechny členy Evropské unie s cílem zaručit, aby nastupující generace měla společný jazyk a mohla se tak lépe uplatnit na trhu práce, kde budou stále více a více převládat nadnárodní zaměstnavatelé. V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospějším tématům.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4. ročník

Opakování základních dovedností ze 3. ročníku: princip kombinace - barvy, člen, podstatná jména a jejich množné číslo, číslovky 1 - 100 a rozlišení jednotného a množného čísla pomocí číslovek, sloveso to be - věta oznamovací, otázka, zápor

Seznámení s principem sebehodnocení pro požadavky Společného evropského referenčního rámce, seznámení s obsahem jeho programu výuky pro 4. třídu.

Z hlediska mluvnického budeme vyučovat:

- Návčik mluvení a psaní se zkrácenými a spisovnými tvary slovesa být v idiomech typu: What's your name?
- Soustavný návčik nahrazování podmětu zájmeny: he, she, it, they.
- Spojení těchto zájmen podmětů se zájmeny his, her, its, their v idiomech typu: I have a brother, his name is Bill.
- Procvičení zájmen 1. a 2. osoby: I - my, we - our, you - your.
- Základní slovesa - přítomný čas prostý
- časování základních probíraných sloves: I work, you work...
- časování nepravidelného slovesa „to be“ (kladné i záporné věty, tvoření otázky: I am. You are not. Is he?)
- časování nepravidelného slovesa „to have“ - kladné věty
- ustálená spojení s modálním slovesem „can“ - kladné věty a otázky: I can write (umím). Can I have...? (mohu)
- ustálené slovní spojení se slovesem „like“: I like cats.
- Základní slovesa - přítomný čas průběhový (jen kladné věty)
- Základní předložky: in, on, under
- Věty oznamovací - větné vzory: I have a cat. This is a cat. It is on the table. There is a book. I work. I work at a shop. I like my job. I am working now. I can write. (umím) Can I have a cake? (mohu)...
- Věty rozkazovací - pokyny: Give me a pen! Help me! Write! Draw! Open your book! Shut your book! Sit down! Stand up! Come in!...
- Věty tázací - obrácený slovosled: She is. - Is she?
- Podměty a tvary slovesa v čase prostém: koncovka -s. I live with my mam. Dad lives in a village. We have a flat. He has a house.
- Číslovky 0-100 a jejich použití pro vyjádření stáří, adresy, telefonního čísla.
- Otázka u slovesa být: Are you at school?
- Zápor slovesa být: I am not at home.
- Přivlastňování: This is Ann's desk.
- Otázka Do you ...? Does Michael ...? Does he ...?
- Zápor I don't ... Michael doesn't ... He doesn't ...
- Podstatná jména látková, nepočítatelná, pro jídlo a nápoje: cheese, ice cream, tea

- Přítomný čas průběhový: I am reading
- **Z hlediska slovní zásoby je potřeba zajímavými činnostmi uvést děti do anglických názvů:**
 - *Členů rodiny* (sister, brother, mother, father a synonyma, parents, a family)
 - *Lidí kolem nás* (a friend, a teacher, child / children, boys, girls. classmates. baby)
 - *Zvířátek-mazlíčků* (a pet, a cat, a dog, a mouse, a horse, a hamster atd. dle zájmu ve třídě)
 - *Prostředí ve kterém jsme* (the Czech Republic, Prague, a city, a town. a village, the country, Ahouse, a flat, a block of flats, a garden, a park, a street. a farm, an island, forest, a swimming pool, school, home, a classroom)
 - *Nejběžnějších věcí kolem nás* (a car, a tree, a door, a window, a desk., a chair, a plane, acomputer, a flower, a doll, a teddy, a toy, a book, a bag)
 - *Nejběžnějších přídavných jmen* (colours, big - large, small - little, hungry, thirsty, cold)
 - *Nejběžnějšího jídla* (eat, a snack, a sandwich, a candy bar, an egg, cookies, cheese, ham,salami, meat, fish, chicken, ice cream, chocolate. an apple, a pear, a strawberry, a cake,mushrooms, drink, a bottle, tea, water, milk, ice, coke - dle zájmu žáků!)
 - *Základních časových pojmů* (seasons: spring, summer, autumn, winter. the sun, snow,Christmas, Monday, Tuesday today, the break
- Slovesa označujících činnosti probírané v tomto ročníku: be, have, like, live, eat,drink, play, swim, go to school, read, sit, stand. sing, dance
- Jednoduché pokyny: put, go, come, open, close a s nimi spjaté předložky > Základníorientace v prostoru: left, right, middle a s nimi spojené předložky
- Jednoduché obraty pro přání a dopisy: Merry Christmas and a happy new year. Happybirthday. Dear...! Greetings!
- Pozdravy a poděkování.
- Otázky rozvíjející základy ze 3. ročníku: What ...? What colour ...? Where?

5. ročník

Opakování základních dovedností ze 3. a 4. ročníku

- Seznámení s požadavky Společného evropského referenčního rámce pro kompletnídosazení jazykové úrovně A1 a jeho program výuky pro 5. třídu.
- Z hlediska mluvnického *opakujeme a upevňujeme zejména tyto dovednosti ze 4. třídy:*

- Podstatná jména, jednotné a množné číslo (i nepravidelná)
- Použití členu, číslovek a zájmen ve spojení s podstatnými Jména
- Zájmena - podměty a zájmena přivlastňovací.
- Slovesa v přítomném čase prostém: otázky, odpovědi včetně záporu.
- Přítomný čas průběhový - další slovesa pro činnosti spojené s každodenním životem.
- Procvičení otázek a odpovědí, včetně záporu.

Nové učivo v 5. ročníku:

- Sloveso have v idiomech: have got. have lunch
- Základní modální slovesa: Can you ...? I must...
- Předložky pro určení místa a času.

Z hlediska slovní zásoby učíme děti podnětnými činnostmi:

- Další pojmy pro určení času, použití čísel k vyjádření hodin (ten o'clock, half past one, twentyto one).
- Denní program (go to school, go home, have lunch, do homework, watch TV, go to bed)
- Školní rozvrh (anglické názvy školních předmětů spojených s označením dnů a částí dne)
- Názvy hlavních evropských zemí (England, Great Britain, France, Germany, Sweden, Italy, Spain)
- Názvy oblečení (a shoe, jeans, a sweater - dle zájmu žáků)
- Názvy pokrmů (food, potatoes, lettuce - dle zájmu žáků)
- Obraty spojené s nákupy (How many? How much? What is the price? - dle zájmu žáků)
- Popis vzhledu (hair, eyes, tall, size, long, short, pretty, nice, young, the same)
- Orientace v prostoru a pojmy spojené s cestováním (a hotel, the seaside, the beach, an airport, a bus, a taxi, a stop, a station, a ticket - dle zájmu žáků)
- Pobyt na škole v přírodě, na výletě (my room - nábytek a vybavení, zoo - dle zájmu žáků)

Praktické dovednosti:

Pro rozhovor v angličtině:

- 1/1 Pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a rozloučit se.
- 1/2 Zeptat se, jak se někomu daří, a na tuto otázku odpovědět.
- 1/3 Požádat o něco a poděkovat za to.

- 1/4 Představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda nebo kamarádku.
- 1/5 Zeptat se, jak se nový kamarád jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky odpovědět.
- 1/6 Domluvit se v obchodě s tím, že si pomáháme ukazováním.
- 1/7 Jednoduše si povídat o své rodině a o tom, co máme rádi.
- 1/8 Připravit si s kamarádem krátký rozhovor nebo scénku.
- 1/9 Používat čísla a říct, kolik je hodin.
- 1/10 Požádat o zboží v obchodě.
- 1/11 Ptát se na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají.
- 1/12 Mluvit jednoduchými větami o svém domově, rodině, kamarádech.

Při poslechu angličtiny:

- 2/1 Rozumět jednoduchým pokynům při vyučování.
- 2/2 Rozumět číslům.
- 2/3 Rozumět nahrávkám na CD k učebnici, na kterém mluví děti stejného věku.
- 2/4 Rozumět názvům nejdůležitějších věcí kolem nás.
- 2/5 Rozumět jednoduchým otázkám.
- 2/6 Rozumět jednoduchým větám o sobě a své rodině.

Čtení:

- 3/1 Číst nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty.
- 3/2 V jednoduchém vyprávění poznat známá slova a věty.
- 3/3 Pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázkou.
- 3/4 Pochopit, o čem jsou krátké články.
- 3/5 Najít základní informace, například kde a v kolik hodin.
- 3/6 Rozumět krátkým zprávám na pohlednicích, SMS.

Psaní:

- 4/1 Vyplnit ve formuláři jméno, bydliště a věk.
- 4/2 Napsat jednoduché blahopřání k narozeninám, k Vánocům, pozdrav.
- 4/3 Napsat jednoduchými větami, kde bydlím a kdo jsem.

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Poslech s porozuměním

Žák:

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností

- rozumí slovům a jednoduchým větám pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

Mluvení

Žák:

- zapojí se do jednoduchých rozhovorů
- sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat
- odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá

Čtení s porozuměním

Žák:

- vyhledává potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Psaní

- napíše krátký text, s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- vyplní osobní údaje do formulářů

Mezipředmětové vztahy.

Vazby na učivo:

Český jazyk - slovní druhy (zájmena, číslovky, přídavná jména), druhy vět

Dramatická výchova - pokyny, krátké rozhovory

Matematika - procvičování číslovek

Matematika a její aplikace

Matematika

Vzdělávací oblast: **Matematika a její aplikace**

Vzdělávací obor: **Matematika a její aplikace**

Vyučovací předmět: **Matematika**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1. vzdělávací období

Co by měl žák na začátku 4. ročníku v matematice umět:

- numeraci do 100
- sčítat a odčítat přirozená čísla v oboru do 100 z paměti i písemně
- mít zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku i se zbytkem v oboru násobitek
- na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru dovede řešit správně jednoduché slovní úlohy
- znalost početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit s využitím počítání z paměti
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- číst, psát a porovnávat přirozená čísla v oboru do 1 000
- užívat lineární uspořádání, zobrazovat čísla v oboru do 1 000 na číselné ose
- řešit činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování, slovní úlohy vymýšlet.
- řešit a aplikovat osvojené početní operace

Ve 3. ročníku žáci sčítají a odčítají v oboru do 1 000 z paměti i písemně. Seznamují se též s násobením dvojciferného čísla číslem jednociferným. Pomocí rozkladu čísel počítá i velkou násobilku. Na začátku 4. ročníku ale nelze předpokládat zvládnutí tohoto počítání v oboru do 1 000 všemi žáky.

Dále na konci 1. období žák:

- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že $1 \text{ h} = 60 \text{ min}$
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg

- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule, jehlan, kužel), nachází ve svém okolí jejich reprezentaci
- zná základní jednotku délky 1 metr a ví, že $1\text{ m} = 100\text{ cm}$
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- dovede načrtnout základní rovinné obrazce
- narýsuje čtverec, obdélník a trojúhelník a spočítá jejich obvod

Činností výukou matematiky i nadále směřujeme postupně k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vedeme od prvopočátků žáky k provádění a pozorování činností, k hovoru o nich, k správnému pochopení učiva, k soustavné sebekontrolě, k využití matematických dovedností při řešení úloh ze života.

Matematikou v tomto období rozvíjíme paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klademe základy logického úsudku. Matematickým vzděláním přispíváme k formování osobnosti žáků, rozvíjíme u nich důslednost, tvořivost, sebedůvěru.

Obsahové vymezení - doplnění

Při výuce matematiky nestanovujeme přesnou hranici mezi etapou vytváření konkrétních představ a mezi etapou vytváření pojmů. A to hlavně proto, že přechod k abstrakci trvá téměř všech žáků dlouho a neprobíhá u všech stejně. Činností výuka matematice i v tomto období nám umožňuje, abychom docílili toho, že si žáci matematické pojmy osvojí správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňujeme žákům používáním pomůcek, kterými si názorněji, stejně jako v minulých letech, nové a dosud neosvojené početní situace. Proces abstrakce urychlujeme též nákresy, náčrty a geometrickým zobrazením, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů i v tomto období utváříme ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností, neustálým obohacováním dosavadních představ. Ve vzájemné souvislosti se u nich přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem desítkové soustavy, pojem početních výkonů. Více dbáme na praktické použití pojmů než na vyslovování definic. Jde nám hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly,

abychápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat, kdy který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušováním výpočtů.

V celém 2. období žáky ve výuce matematiky podněcujeme k sebedůvěře, učíme je různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Tak je soustavně vedeme k sebekontrolě a sebehodnocení, a to jak v aritmetice tak v geometrii.

Vzdělávací oblast matematika a její aplikace je tvořena čtyřmi tematickými okruhy:

a) Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu si žáci 4. a 5. ročníku prohlubují dovednosti základních početních operací s přirozenými čísly. Na základě činností zvládli žáci v 1. období dobře numeraci do sta i do tisíce, mají správně vytvořený základ k chápání desítkové soustavy. Z paměti sčítají a odčítají do sta a na základě analogie v první stovce počítají i jednoduché příklady v oboru do tisíce. Mají činnostně vytvořené konkrétní představy o násobení a dělení. Zvládli všechny spoje malé násobilky a dělení beze zbytku v oboru násobílek. Malá násobilka i dělení beze zbytku jsou procvičeny, ale jejich zautomatizování je třeba se nadále věnovat. Žáci se dále seznámili s tím, jak z paměti násobit dvojciferné číslo jednociferným, poznali i dělení v oboru násobílek se zbytkem násobením i dělení s rozkladem mimo obor malé násobilky. Z písemných algoritmů se setkali s písemným sčítáním a odčítáním, násobením čísla jednociferným činitelem a dělením čísla jednociferným dělitelem. Tuto dovednost je třeba přenést do rozšířeného číselného oboru přes tisíc. Při písemném počítání se opíráme o znalosti písemných algoritmů oboru do tisíce a znalost desítkové soustavy. K tomuto učivu nepřistupujeme jako k nové látce, ale necháme žáky do písemných algoritmů: sčítání, odčítání násobením jednociferným činitelem vstupovat samostatně a individuálně. Z paměti se v oboru přes tisíc počítá jen výjimečně a to jen s takovými čísly, která obsahují jen jednu nebo nejvýš dvě číslice různé od nuly.

Novou látkou, kterou mají žáci v tomto období v okruhu početních operací dobře zvládnout, je písemné násobení dvojciferným činitelem, dělení se zbytkem z paměti a písemné dělení dvojciferným dělitelem. Žáky je třeba seznámit i s písemným násobením trojciferným činitelem.

Do výuky můžeme v tomto tematickém okruhu vhodně zařazovat i kalkulačku. Může sloužit např. ke kontrole výsledků příkladů na písemné algoritmy, k výpočtům úloh z běžného života.

Je třeba uvážit i to, že u písemného počítání jde jen o zvládnutí jednoduchých algoritmů, které

se dají v hodině procvičit na jednom či dvou příkladech, provázených komentářem žáků. Jemného důležitějšího učiva, které je třeba do vyučovacích hodin v tomto období zařazovat. Např.: zaokrouhlování, odhady, rozlišování úsudků, tak jak je uvedeno v dalších okruzích matematiky tohoto období.

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Úkolem stanoveným v tomto okruhu je vyhledávat, sbírat a třídit různé údaje, se kterými se v životě žáci setkávají. Orientovat se v jednoduchých tabulkách, číst z nich údaje, využívat je k porovnávání i výpočtům a naučit se též vyhledané údaje sestavovat do tabulek. Žák dale poznává i různé diagramy, seznamuje se s prvními grafy a učí se v nich orientovat. Učivo tohoto okruhu nebudou v žádném případě zvládat všichni žáci stejným tempem. Je proto třeba u těchto úloh k žákům přistupovat diferencovaně, nechat je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dát všem čas k pochopení těchto záznamů. Se záznamy údajů vyjádřenými diagramy a grafy se budou žáci v životě velmi často setkávat. Takovým úlohám je třeba ve výuce věnovat pozornost a neopomíjet je. Dají se přitom dobře využít mezi předmětové vztahy, např.: výsledky některých pokusů z přírodovědy, přehledy některých měření z pracovních činností, tabulky sportovních výkonů z tělesné výchovy aj. Tabulkově jsou uspořádány také jízdni řady, v nichž se žáci učí hledat. Mnohé informace v encyklopediích jsou rovněž uspořádány do diagramů a tabulek.

c) Geometrie v rovině a prostoru

Geometrie se ve 4. a 5. ročníku vyučuje již pravidelně, obvykle v samostatné vyučovacích hodině, zařazované do rozvrhu každý týden. Vyžaduje-li to téma učiva, zařazujeme geometrické učivo do části hodiny aritmetiky. Některé partie učiva spolu velmi úzce souvisí. Základní útvary v rovině a prostoru, které má žák v 2. vzdělávacím období zvládnout a rozlišovat, jsou určeny v očekávaných výstupech RVP ZV. Činnostní učení geometrie vytváří jasné představy žáků o útvarech v rovině a jejich vzájemné poloze, podporuje rovněž rozvoji správné prostorové představivosti žáků. Od žáků v tomto období nežadáme, aby se učili definice nebo aby vlastnosti útvarů odříkávali z paměti. Vedeme je k tomu, aby obrázek nebo model dovedli popsat svými slovy. Také rýsování základních útvarů v rovině spojujeme vždy s hovorem žáků o narýsovaném, k tomu přidáváme i rýsování poznatých útvarů podle jednoduchého popisu.

Základní představy o geometrických obrazcích a tělesech získává žák bezprostředně názorem, nelze předpokládat, že by si je mohl představit z definic. Základní jednotku délky 1 m propředstavu žáků vyznačíme ve třídě vodorovně i svisle, žáci potřebují získat dobrou představu metru k odhadům délek i k základním převodům jednotek délky.

Při výuce obvodu a obsahu obrazců vycházíme z konkrétních situací kolem nás. Žáci snadno pochopí, že obvod obrazců se určuje jako součet délek jeho stran (součet úseček). Vytvoření jasné představy obsahu obdélníka jako počtu shodných jednotkových čtverců, kterými se dádaný obdélník pokrýt, se dá provést jen činností samotných žáků a hovorem o této činnosti.

Teprve když žák získá konkrétní představu o obsahu obdélníka, dokáže s porozuměním řešit i slovní úlohy z praktického života. Provádí-li žáci samostatně činnosti patřící k tomuto učivu, vytvoří si jasné konkrétní představy a rozlišování obvodu a obsahu obdélníka nebo čtverce jim pak nečiní žádné problémy.

Cílem výuky geometrii v tomto období je tedy:

- arozeznávat navzájem základní geometrické obrazce a rozpoznávat se na předmětech
- správně načrtnout, vystříhnout i narýsovat čtverec, obdélník a libovolný trojúhelník i trojúhelník se zadáním stran
- stanovit velikost obvodu čtverce, obdélníka a jiných čtyřúhelníků a narýsovaných trojúhelníků měřením a výpočtem, uvědomovat si, že obrazce zaujmají určitou plochu, kterou
- ze srovnávat se zvolenou jednotkou obsahu

Geometrie je v učebních osnovách obou ročníků spojena s výukou výtvarné výchovy, kde žáci také zobrazují rovinné útvary. Poznávání geometrických útvarů tedy prolíná oběma předměty.

Výpočty obvodů jsou také často zařazeny ve slovních úlohách v aritmetických pracovních sešitech. Žák poznává, že osvojené znalosti z matematiky potřebuje v různých vyučovacích předmětech i při řešení mnoha úloh z praktického života.

d) Slovní úlohy

V 1. vzdělávacím období žáci řešili většinu slovních úloh z paměti. Důraz byl kladen na porozumění početním výkonům, jejich užití v úlohách ze života. Žáci byli od 1. ročníku vedeni k sestavování slovních úloh. Vymýšleli slovní úlohy s různou tematikou každodenního života, tvořili k úlohám otázky, vyvolávali se navzájem, odpovídali. Postupně učili rozlišovat úsudky o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát

méně. K výsledku pak docházeli nejkratší cestou vlastní úvahou, často na základě názoru avýpočtem z paměti. Ke slovní úloze vymyšlené některým žákem dokázali ostatní, pomocí jednoduchých pomůcek, úlohu zobrazit, jindy si zase provést náčrt nebo i záznam základních údajů a ihned odpovídat s výsledkem. Potom vždy přidávali příklad náležející k úloze. U úlohřešených násobením nebo dělením přidávali úsudky typu: „Když 1 sešit stojí 8 Kč, tak 3sešity budou stát 3krát více.“ nebo „Když za 4 koláče zaplatím 28 Kč, tak za 1 koláč zaplatímčtyřikrát méně.“

Při častém užívání úsudků k řešení úloh z praktického života si žáci uvědomují smyslpočetných výkonů, správně je k úlohám přiřazují a dovedou též své úvahy zdůvodnit.

Řešení jednoduchých slovních úloh z paměti je třeba přenést i do 4. a 5. ročníku a nechávatžáky úlohy z praktického života vymýšlet a obměňovat. Do nich je třeba občas zařazovatrozšířený číselný obor, s důrazem na úsudkové počítání.

Jedním z nejdůležitějších úkolů při výuce matematiky ve 2. vzdělávacím období je podpořit arozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy z paměti. Žáky jetřeba postupně dovést i k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním nebo dvěmapočetními výkony. Abychom tohoto cíle dosáhli, máme pro všechny žáky k dispozici souboryúloh s tematikou z různých oborů lidské činnosti, které jsou žákům blízké. Pro žákypřipravujeme slovní úlohy srozumitelné, aby jejich vysvětlování neubíralo čas vlastnímuřešení.

Pro mezipředmětové vztahy připravujeme úlohy s vlastivědnou i přírodovědnou tematikou.Protože soustavné řešení slovních úloh výrazně přispívá k rozvoji myšlení žáků, je třeba slovním úlohám ve 4. a 5. ročníku věnovat nejméně polovinu času určeného k výuce matematiky v tomto vzdělávacím období. Slovní úlohy zařazujeme souběžně s numerickýmpočítáním.

K běžným slovním úlohám přibývají v tomto vzdělávacím období další úlohy, jejichž řešenívyžaduje zvláštní postup, např.: jednoduchá trojčlenka řešená přechodem přes jednotku, úlohy na porovnávání podílem aj. Přitom žáci dojdou k poznání významu jednoduchého zápisupodmínek slovní úlohy, se kterým se i v 1. vzdělávacím období setkávali.

V tomto období vedeme žáky k samostatnému úsudku při řešení slovních úloh a dbáme přitom na zapojení všech žáků do výuky. Je třeba cvičit smysly žáků, předkládat jim nadále nové typy úloh pomocí konkrétního názoru, zadávat jim k pozorování různá schémata, grafy a tabulky. Žáky nechat objevovat vše, na co mohou přijít sami, dbát na jejich samostatnost příčinnostech, přizpůsobovat vyučovací postup jejich chápání, vzbuzovat zájem žákůzájímavými úlohami jinými motivacemi.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4. ročník

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000:

- numerace
- přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnostčísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- početní výkony
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel
- upevňování a automatizace násobkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují sami vymýšlejí další podobné úlohy
- vlastnosti násobení (záměna činitelů)
- pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným, pamětné dělení až trojciferného čísla jednociferným dělitelem (pomocí rozkladu čísla)
- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- úsudkové počítání, rozlišování úsudků
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy
- čtení údajů z tabulek, sestavování podobných tabulek žáky
- pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly

Nová látka- aritmetika

- numerace do 10 000 - desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování (na tisíce)
- pamětné sčítání a odčítání čísel do 10 000
- písemné sčítání a odčítání, násobení čísel jednociferným činitelem do 10 000
- písemné dělení jednociferným dělitelem se zpětnou kontrolou násobením do 10 000
- numerace do 1 000 000 - desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování, práce s číselnou osou
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím

- pamětné sčítání a odčítání přirozených čísel do 1 000 000 (max. dvě cifry různé odnuly)
- pamětné násobení a dělení přirozených čísel do 1 000 000 číslem 10,100,1 000,10 000,100 000
- písemné násobení jednociferným, dvojciferným a trojciferným činitelem
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
- písemné dělení jednociferným dělitelem do 1 000 000
- rovnice, nerovnice
- zlomky - rozdělení celku, zápis zlomku, pojmy: čítec, jmenovatel, zlomková čaravýpočty typu $1\ 3\ 8\ z\ 81\dots$ seznámení s $9\ z\ 90$,
- sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem
- seznámení s přímou úměrností - ve slovních úlohách
- seznámení s aritmetickým průměrem - ve slovních úlohách

Geometrie v rovině a prostoru

Opakování z 3. ročníku

- rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky, kolmice), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody (m, cm, km)
- čtverec a obdélník - jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě
- vrcholy a strany obdélníka a čtverce, seznámení s rýsováním obdélníka a čtverce ve čtvercové síti, čtyřúhelníky
- rozvoj prostorové představitivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy
- tělesa kolem nás - poznávání geometrických těles
- trojúhelník, seznámení s postupem konstrukce trojúhelníka, strany, vrcholy trojúhelníka
- kruh a kružnice, střed kruhu a kružnice, rýsování kružnice, poloměr, popis
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase
- porovnávání a střed úsečky
- grafický násobek úseček
- osová souměrnost

Nové učivo

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
- měření délek, rozměry obrazců, délky hran těles, jednotky délky, jednoduché převodyjednotek (mm, cm, dm, m, km)
- polopřímka, rýsování a popis
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku
- grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délekstran, využití v úlohách z praktického života
- obvod čtverce a obdélníka
- trojúhelníková nerovnost
- konstrukce trojúhelníka
- obvod trojúhelníka
- pravoúhlý a rovnostranný trojúhelník
- osa a střed úsečky
- osová souměrnost
- osa a střed úsečky
- tělesa - rozlišení těles krychle , kvádr, válec, jehlan

Rozšiřující učivo

- seznámení se základní jednotkou obsahu pomocí čtvercové sítě
- seznámení s obsahem čtverce a obdélníka s názorem ve čtvercové síti

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

- slovní úlohy, které jsou zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišováníúdajů
- řešení, úlohy, které se neobejdou bez nákresů
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti

5. ročník

Dokončení učiva v oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání zpaměti, automatizacenasobilkových spojů a dělení v oboru násobitek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost,distributivnost)

- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným, dvojciferným i trojciferným činitelem)
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion – numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy najeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- slovní úlohy zaměřená na finance a hospodaření s nimi
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání nákrešů a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafů
- orientace v jízdním řádu
- římské číslice
- zlomky – zápis, porovnávání, sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem
- (dále typ $1 + 4$ $1 + 2$), výpočet části zlomků
- desetinné zlomky
- Desetinná čísla
 - desetiny, setiny, tisíciny
 - zápis desetinných čísel
 - vyznačení desetinného čísla na číselné ose
 - desetinná čárka
 - porovnávání desetinných čísel (číselná osa)

Rozšiřující učivo

- převádění desetinných čísel na desetinné zlomky a naopak
- pamětné i písemné sčítání a odčítání desetinných čísel
- násobení a dělení desetinných čísel deseti a stem
- násobení a dělení desetinných čísel přirozeným číslem menším než 10
- zaokrouhlování desetinných čísel
- slovní úlohy s využitím znalostí o desetinných číslech

Geometrie

Opakování učiva ze 4.ročníku

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
- měření délek, rozměry obrazců, délky hran těles
- jednotky délky, jednoduché převody jednotek (mm, cm, dm, m, km)
- polopřímka, rýsování a popis
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku
- grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života
- obvod čtverce a obdélníka
- trojúhelníková nerovnost
- konstrukce trojúhelníka (nákres)
- obvod trojúhelníka
- pravoúhlý trojúhelník
- osa a střed úsečky
- osová souměrnost
- osa a střed úsečky
- tělesa - rozlišení těles krychle, kvádr, válec, jehlan

Nové učivo

- obvod různých rovinných obrazců - trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost
- úhel - ramena úhlu, vrchol úhlu (úhel pravý, ostrý, tupý, přímý)
- vlastnosti čtverce a obdélníka – úhlopříčky
- základní jednotka obsahu, jednotky obsahu, jednoduché převody jednotek obsahových pomocí pomůcek k převádění (čtvercová síť, tabulka na doplňování...) – možná návaznost na rozšiřující učivo ve 4. ročníku
- obsah čtverce a obdélníku (možná návaznost na rozšiřující učivo 4. ročníku)
- osově souměrné útvary - jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- vlastnosti trojúhelníka - trojúhelník rovnostranný, rovnoramenný
- tělesa - prohlubování učiva ze 4. ročníku – jehlan

- krychle a kvádr – hrany, vrcholy, stěny, povrch krychle a kvádr (důležité je vytvoření skládací sítě z milimetrového papíru k pochopení tohoto učiva)

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem
- číselné a obrázkové řady
- „magické“ čtverce
- úlohy vyžadující prostorovou představivost
- úlohy matematických soutěží a Pythagoriád

V 5. ročníku dokončujeme počítání v oboru přirozených čísel, číselný obor rozšiřujeme do milionu i přes milion. Žáci se tedy naučí číst a psát čísla do milionu i přes milion, porovnávají je a zaokrouhlují. Protože jsme písemným algoritmům základních početních výkonů věnovali již dost vyučovacího času, nechceme žákům žádné potíže přejít k písemným algoritmům v rozšířeném číselném oboru.

Při opakování a procvičování učiva musíme respektovat individuální potřeby žáků a procvičování přizpůsobovat jejich potřebám. Pověsim si i toho, do jaké míry je automatizována malá násobilka, jak ji žáci dovedou využívat při písemném řešení algoritmů. V žádném případě nezařazujeme do výuky matematiky v 5. ročníku příliš často písemné počítání s čísly pěti a více ciferými.

Novým obtížným učivem aritmetiky 5. ročníku je dělení dvojciferným dělitelem. Toto učivo mohou zvládnout jen ti žáci, kteří se naučili správně písemně dělit čísla jednociferným dělitelem. Novým obtížným učivem geometrie je výpočet obsahu čtverce a obdélníka a povrch krychle a kvádr vyvozený činností i se základní jednotkou obsahu.

V matematice v tomto ročníku využíváme počítačové programy k procvičování zaokrouhlování, k porovnávání velikosti čísel, odhadům výsledků početních výkonů, k procvičování násobení a dělení čísel zakončených nulami aj. Vhodné jsou programy, které jsou připraveny tak, aby mohly sloužit i pro žákovskou sebekontrolu.

Velkou pozornost v 5. ročníku věnujeme úsudkovému počítání, řešení slovních úloh se základními úsudky, slovních úloh s více početními výkony, úloh řešených na základě geometrických nákresů a úloh řešených neobvyklým způsobem. Naším cílem je dosažení samostatnosti žáků při řešení úloh. Soustavně necháváme žákům možnost úlohy obměňovat nebo sestavovat nové úlohy se zvolenou tematikou.

Pro výuku v 5. ročníku používáme materiály, které pomáhají procvičovat základní učivo z nižších ročníků a početní výkony oboru do milionu. Nami připravené slovní úlohy musí napomáhat procvičit úsudky.

Důležité je, aby všechny námi volené učební materiály pomáhaly při diferenciaci žáků, obsahovaly celou řadu úloh s rozličnou tematikou pro nadané žáky, umožňovaly žákům provádět sebekontrolu, napomáhaly jejich sebehodnocení. Je nutné, abychom spojili matematiku s mnohými dalšími vyučovacími předměty. Zařazujeme vhodné projekty do výuky. Projektem se rozumí soubor rozličných námětů, na jejichž řešení se mohou žáci podílet, ve kterých mohou uplatňovat svoje zkušenosti i realizovat své schopnosti objevovat a zpracovávat témata.

Činnostmi umožňujeme aktivní zapojování všech žáků do výuky. Žáky při nich přivádíme k samostatnému myšlení nad předloženými problémy, ke schopnosti o věcech a jevech uvažovat a vytvářet hodnotící soudy. Postupně u žáků rozvíjíme i schopnost vyhledávat a třídit informace, logicky myslet a zodpovědně se rozhodovat.

Výukou matematiky směřujeme v 5. ročníku k tomu, aby pokud možno všichni žáci dosáhli očekávaných výstupů určených pro 2. vzdělávací období. Umožňujeme také individuální rozvoj žáků. Vyučování vyžaduje v tomto období individualizaci a diferenciaci. Činností výukou ve své podstatě umožňujeme, aby každý žák mohl pracovat podle svých možností a individuálně se rozvíjely předpoklady žáků pro další úspěšné vzdělávání na 2. stupni. Desítná čísla a jednoduché početní výkony s nimi do výuky v 5. ročníku zařazujeme jako rozšiřující učivo. Je to velmi vhodné pro snadnější přechod žáků z prvního na druhý stupeň základního vzdělávání i pro přechod žáků na víceletá gymnázia. Toto učivo může mít značný motivační charakter. Míra jeho osvojení žákem nemá vliv na jeho klasifikaci na konci školního roku v 5. ročníku.

Ve 2. vzdělávacím období se zdůrazňuje v matematice to učivo, které má význam pro praktický život žáků a pro jejich další vzdělávání. K matematickému učivu se váže schopnost žáků užívat jednoduché úsudky při řešení slovních úloh z praktického života.

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Číslo a početní operace

Žák:

- využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- zapisuje čísla v desítkové soustavě a umí dané číslo vyznačit na číselné ose

- ovládá násobilku
- ovládá písemné algoritmy početních operací
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oborupřirozených čísel
- modeluje a určí část celku, používá zápis e formě zlomku
- porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel
- přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty
- porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žák:

- vyhledává, sbírá a třídí data
- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy
- čte v jízdnicích řádech

Geometrie v rovině a prostoru

Žák:

- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice), užívá jednoduché konstrukce
- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice
- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru
- zná základní útvary v rovině
- zná základní útvary v prostoru
- umí změřit nebo odhadnout délku úsečky
- zná jednotky délky a jejich převody

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Žák:

- řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky (např. slovní úlohy, číselné a obrázkové řady, magické čtverce, prostorová představivost)
- činnostně se na konci 5. ročníku seznamuje s desetinným číslem tak, jak je v možnostech žáků samostatně toto rozšíření číselného oboru objevit; s desetinným číslem se žáci seznamují v peněžním modelu při obchodování a činnostech s pomůckou papírové peníze

Informační a komunikační technologie

Práce s počítačem

Vzdělávací oblast: **Informační a komunikační technologie**

Vzdělávací obor: **Informační a komunikační technologie**

Vyučovací předmět: **Práce s počítačem**

Obsahové, časové a organizační vymezení a výchovné a vzdělávací strategie viz 1. vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Vyučovací předmět Informatiku vyučujeme ve 4. a 5. ročníku po jedné vyučovací hodině týdně. Časová dotace byla opět posílena z disponibilní časové dotace, neboť jsme si vědomi důležitosti získání ICT gramotnosti našimi žáky. Charakter výuky informatiky je činnostní. Nadále jako v 1. vzdělávacím období výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali výhradně na základě individuální nebo maximálně dvoučlenné skupinové práce s počítači, perifériemi a používaným softwarem. Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Cílem naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího softwaru a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4.ročník

Opakování učiva z 1. období základního vzdělávání

Seznámení s počítačem -rozšíření učiva o: hardware a software

Windows - základní informace o systému- rozšíření učiva o:

- další důležité ikony na ploše (*Mezipředmětové vazby scizím jazykem – angličtina*)
- hlavní nabídka
- nabídka Start

- příslušenství
- programy, dokumenty a soubory

Textový editor - Microsoft Word - rozšíření učiva o:

- úprava dokumentu - odstavce, dopisový formát, odsazení 1. řádku, pravítka
- uložení dokumentu
- obrázek - vkládání obrázků z Klipartu (*Mezipředmětové vazby s českým jazykem*)
- úprava obrázku obtékání textu
- okraje

Počítačové sítě - úvodní část

- lokální síť
- globální síť – Internet
- prohlížeč - Internet Explorer, ostatní prohlížeče

Elektronická pošta -program Microsoft Outlook - úvodní část

- nový dopis, úprava textu, přečtení dopisu, odpověď

5. ročník

Opakování a upevňování učiva ze 4. Ročníku

Nové učivo:

Historie informací

- pojem informace (*Mezipředmětové vazby s vlastivědou – historická část*)
- Starověk
- Středověk
- Novověk

Přídavná zařízení počítače – zajímavosti, novinky

Textový editor - Microsoft Word - rozšíření učiva o: WordArt (*Mezipředmětová vazba na anglický jazyk*)

Počítačové sítě - rozšíření učiva ze 4. ročníku o:

- hypertextové odkazy
- vyhledávací stránky, vyhledávání pomocí klíčových slov
- stahování - obrázky

Elektronická pošta -program Microsoft Outlook - rozšíření učiva ze 4.ročníku o:

- adresy na stejném serveru
- mazání nepotřebných zpráv

- příloha
- předat dál

Očekávané výstupy na konci 2. období :

Žák:

Základy práce s počítačem

- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich závad
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím

Vyhledávání informací a komunikace

- při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty vyhledávání informace na portálech, v knihovnách a databázích
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení
- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost avzájemnou návaznost

Zpracování a využití informací

- chápe společenský tok informací – vznik – přenos – transformace - zpracování - distribuce informací
- zpracovává a využívá informací
- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru

Člověk a jeho svět

Přírodověda

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Vyučovací předmět: **Přírodověda**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět přírodověda se vyučuje ve čtvrté a v páté třídě jako samostatný předmět. Výuka přírodovědy ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje. Charakter výuky je činnostní. To předpokládá provádění žákovských pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost v přírodovědném vyučování využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Tím, že žákům umožňujeme, aby své vlastní zkušenosti spojovali s novým učivem, snadno dosahujeme toho, že se učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy.

Při činnostech žáky učíme spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu.

Při přírodovědném vyučování ve velké míře uplatňujeme mezipředmětové vztahy s výukou českého jazyka, matematiky, výtvarné i hudební výchovy, praktických činností. Těchto možností velmi snadno využíváme pro realizaci krátkodobých projektů. Navrhujeme v tomto období žákům vhodná témata pro projekty, žáci jsou schopni samostatně úkoly do projektů vymyslet a zpracovávat. Je to jedna z příležitostí, při které mají žáci možnost dobře uplatnit své individuální schopnosti a nápady. Aby mohli ve vybraných projektech využít jak svoji individualitu tak různé poznatky z běžného života, nesmíme je příliš omezovat ani směřovat. Jen tak se projeví i jejich fantazie. Potřebují k tomu však mít důvěru v učitele, snahu ho něčím udivit nebo překvapit. Každý náš pozitivní postoj k výsledkům práce žáků má za následek jejich zvýšenou snahu a úsilí při plnění dalších úkolů.

Při poznávání přírody a jejich zákonitostí dochází žáci k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Snažíme se, aby si žáci uvědomili, že tuto rovnováhu může člověk svou činností snadno narušit, ale obvykle jen velmi obtížně obnovit. Žáci se učí využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Významnou roli při činnosti výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodními jeji vlastnostmi, se zákonitostmi přírody žáky neseznamujeme jen pí! vyprávění nebo čtení,ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat. Značný význam přitom má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech jednoduché záznamy, tj.nákresy, zápisy do tabulek, krátké popisy provedení, zápisy závěru, popřípadě i grafické záznamy. Důležité je, aby pokud možno všechny pokusy byly prováděny žáky buď individuálně nebo ve dvojicích. Záznamy si však provádí každý žák individuálně. Povzájemné konzultaci o možnostech provedení.

Provádění žákovských pokusů z přírodovědy a příprava pomůcek na tyto pokusy se uskutečňuje ve 4. ročníku a hlavně v 5. ročníku ve spojení s praktickými činnostmi. Týká se to zvláště kapitol Člověk a příroda, Člověk a lidské výtvořy. Tím se výuka stává smysluplnou, pro žáky zajímavou a blízkou životní realitě.

Přírodovědu ve 4. a 5. ročníku vyučujeme ve dvou tématických okruzích: *Rozmanitost přírody, Člověk a jeho zdraví*

Ve 4. ročníku se obě témata prolínají, hlavně ve spojení se zdravou výživou a ochranou životního prostředí. Pozornost je věnována rovněž vybraným základním fyzikálním veličinám.

V 5. ročníku je stěžejní téma „člověk“ zařazeno do kapitol: Člověk a neživá příroda, Člověk a vesmír, Člověk a živá příroda a samostatné kapitoly Člověk. Práci a lidskými výtvořy se zabývá kapitola s názvem Člověk a lidské výtvořy.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- dáváme žákům možnost používat při učení vhodné učební pomůcky, encyklopedie, odbornou literaturu
- vytváříme podmínky, ve kterých žáci získávají informace o přírodě, učí se ji pozorovat, zaznamenávat si údaje a hodnotit výsledky svých pozorování
- vedeme žáky k celoživotnímu poznávání přírody

Kompetence k řešení problémů

- učitel vede žáky k vnímání problémů v přírodě, učí se rozhodovat v postupu při ochraně přírody, vyhledávají si potřebné informace
- zařazujeme pokusy a metody, při kterých mohou sami žáci docházet k objevům, řešením a závěrům

Kompetence komunikativní

- pojmenováváme skutečnosti, které žáci pozorují
- vedeme žáky k osvojování nových slov
- umožňujeme žákům vyjádřit se ke svým objevům, závěrům

Kompetence sociální a personální

- učitel vede žáky k pochopení rozdílů mezi lidmi různých kultur, k toleranci mezi národy
- seznamujeme žáky s názory ostatních, hodnotíme je a respektujeme
- vytváříme skupiny, ve kterých žáci pracují

Kompetence občanské

- utváříme v žácích ohleduplný vztah k přírodě
- učíme poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi
- vedeme žáky k toleranci a k bezproblémovému jednání
- upevňujeme v žácích vhodné chování v situacích ohrožujících jejich zdraví

Kompetence pracovní

- učíme žáky správně používat pomůcky při pokusech
- učitel seznamuje žáky s vybavením a technikou
- vyžadujeme, aby žáci dodržovali pravidla bezpečnosti v samostatné i týmové práci

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4. ročník

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání neznámějších druhů rostlin, hub a živočichů. jejich význam v přírodě a pro člověka
- popis těla rostlin, hub a živočichů
- rostliny - základní charakteristika, dělení podle stonku, délky života, plodu a užitku rostlina kulturní a planá, rostliny jedovaté, užitkové, léčivé
- byliny, zástupci bylin, dřeviny - zástupci dřevin,
- výživa rostlin
- přizpůsobení organismů prostředí, závislost výskytu na podmínkách prostředí
- domácí zvířata - kočka, pes – chov

- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích - nejznámější zástupci, péče o živočichy v zimním období
- druhy rostlin, živočichů a hub rostoucí v našem okolí
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy - potravní řetězec, rozkládání organismů

Nerosty a horniny:

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití
- výskyt nerostů a hornin v okolí - těžba žuly v okolí Skutče, těžba opuky, magnetovec - Háпова skála, v minulosti těžba železné rudy v části obce Pustá Kamenice
- neživé přírodniny – charakteristika
- vlastnosti vzduchu, vody, půdy, hornin a nerostů - rozšiřování vědomostí, praktické ukázky
- změny neživé přírody - roční období, délka dne, střídání dne a noci
- magnety, práce s nimi, kompas, světové strany

Měření:

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí
- ekologie a ochrana přírody
- živelné pohromy a ekologické katastrofy
- situace hromadného ohrožení
- drobné úrazy a poranění
- péče o zdraví, první pomoc

Mezipředmětové vztahy

Vazba na učivo:

- **Tělesná výchova**
 - ekologie a ochrana přírody
 - pohyb v přírodě, pozorování přírody

- první pomoc při poranění, přivolání pomoci
- **Matematika**
 - využívání základních i odvozených jednotek délky, hmotnosti, času
- **Praktické činnosti**
 - příprava pomůcek k pokusům - neživá příroda - pozorování střídání dne a noci, střídání ročních období
 - živá příroda - pozorování vývoje a růstu rostlin
- **Výtvarná výchova**
 - vyobrazení rostlin, živočichů a hub v našem okolí

5. ročník

Člověk a neživá příroda

- podmínky života na Zemi
- klimatické podmínky, podnebí, počasí
- pozorování neživé přírody, vycházky do okolí
- rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi
- mimořádné události způsobené přír. vlivy a ochrana před nimi
- živelné pohromy a ekologické katastrofy

Nerosty, horniny a půda

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání, třídění
- výskyt hornin a nerostů v okolí - Skuteč- žula, opuka, Zderaz , Toulovcovy maštalepískovec, magnetovec - Hápova skála
- energetické suroviny, člověk a energie - využití, výroba
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů - praktická část
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- pohyb Země kolem Slunce, kolem své osy
- střídání dne a noci, střídání ročních období
- model Země - globus, práce s globusem
- Slunce zdroj tepla a světla - základních podmínek života

- gravitační síla a její projevy

Člověk a živá příroda

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad
- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- výskyt živých organismů v našem okolí
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků
- ohrožené druhy rostlin a živočichů

Člověk

- lidské tělo, stavba těla, základní funkce a projevy
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- pohlavní rozdíly, dospívání
- partnerství, manželství, rodičovství
- základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině
- vztahy partnerské, osobní, etická stránka vztahů
- etická stránka sexuality HIV/AIDS způsoby přenosu
- sexuální zneužívání
- krizové situace /ubližování, šikana, provokace, zneužívání
- brutalita a jiné formy násilí v médiích
- služby odborné pomoci /linky bezpečí/
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- prevence nemocí a úrazů
- první pomoc při drobných poranění, přivolání lékařské pomoci
- péče o zdraví, zdravý životní styl, denní režim
- správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin
- vhodná skladba stravy, pitný režim
- osobní, intimní a duševní hygiena
- počítače, hrací automaty, návykové látky a zdraví, závislost

- nemoci přenosné a nepřenositelné, hepatitida
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi
- nebezpečí komunikace prostřednictvím médií
- situace hromadného ohrožení, terorismus
- osobní nebezpečí
- bezpečné chování v rizikovém prostředí /požár, evakuace, e. zavazadlo/
- integrovaný záchranný systém

Člověk a lidské výtvoř

- zpracovávání výrobků, jejich využívání
- výroba skla, papíru, plastů
- informační technika a její rozumné užívání
- jednoduché stroje a zařízení - páka, kladka, nakloněná rovina. seznámení se s nimi přijednoduchých pokusech
- parní stroj, zážehový spalovací motor
- využití energie, zdroje energie
- elektrická energie, el. proud, vodiče el. proudu, el. obvod, el. spotřebiče
- ochrana přírody, likvidace odpadů
- vztah k životnímu prostředí
- pravidla silničního provozu

Poznámka:

V hodinách přírodovědy žáci poznávají jevy živé i neživé přírody prostřednictvím pozorování skutečných přírodnin na vycházkách a výletech, dále pozorováním nákrešů a obrázků v učebnici, prohlížením encyklopedií, za pomoci videotechniky, filmů, výstav aj. Učí se poznávat a rozlišovat přírodniny vyskytující se v jejich okolí. Mnoho přírodovědných poznatků je v tomto období pro žáky nových, dozvídají se o nich, ale podrobněji je budou probírat v vyšších ročnících. V tomto období tak získávají žáci první představu o různorodosti živé a neživé přírody.

Některá témata přírodovědného učiva jsou vhodná pro besedy vedené odborníkem. Knáročnějším tématům je třeba přistupovat citlivě a přizpůsobovat je věku žáků. Týká se například besed o sexuální výchově, vlivu návykových látek na zdraví i besed o situacích hromadného ohrožení.

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Rozmanitost přírody

- dokáže vyhledat místní přírodní zvláštnosti a posoudit jejich význam
- porovná přírodu v naší vlasti a v jiných zemích
- poukáže na problémy životního prostředí a navrhne změny k lepšímu
- zdůvodní význam chráněných území
- zjišťuje propojenost živé a neživé přírody a princip rovnováhy a zásahy člověka do přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- vysvětluje na základě poznatků o pohybech Země střídání dne a noci a ročních období
- zkoumá místní přírodní společenstva a zdůvodňuje vztahy mezi organismy a jejich přizpůsobením
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, a podle nich je třídí i s využitím atlasů a klíčů
- zhodnotí zásahy člověka do přírody z hlediska zlepšování či poškozování, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit
- uskuteční jednoduchý pokus, vyhodnotí ho a vysvětlí jej

Člověk a jeho zdraví

- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před narozením i po narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a s ohledem na požadavky okolí
- uplatňuje žádané způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události – vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- rozpozná život ohrožující zranění – ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc

- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Mezipředmětové vztahy:

Vazba na učivo:

- **Tělesná výchova**
 - ekologie a ochrana přírody
 - poskytnutí první pomoci
 - návykové látky - alkohol, cigarety, drogy
 - ochrana zdraví
 - vycházky do okolí - poznávání neživé přírody
- **Výtvarná výchova**
 - rozmanitosti přírody na celé Zemi
 - člověk a jeho vývoj
- **Praktické činnosti**
 - model slunce a sluneční soustavy
 - model Země
 - výroba papíru
 - Dopravní hřiště

Vlastivěda

Vzdělávací oblast: **Člověk a jeho svět**

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Vyučovací předmět: **Vlastivěda**

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět vlastivěda se vyučuje ve čtvrtém a pátém ročníku po dvou hodinách týdně.

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. a 5. ročníku učivo zeměpisné a historické. Proto je třeba věnovat zeměpisnému i dějepisnému učivu v obou ročnících po 1 hodině týdně (ne však zeměpis jedno pololetí a dějepis druhé pololetí). Každý historický jev probíhá v určitém zeměpisném prostředí, proto je vhodné dávat obě tyto složky vlastivědy do vzájemné souvislosti.

Žáci v tomto věku se dívají na dějiny očima současnosti. Proto stále dbáme na rozvíjení jejich jasných představ o minulosti. Aby počáteční dějepisné vyučování tento základní úkol plnilo, a minulost se zobrazovala v myslích žáků živě, provázíme historická schémata a popisované děje různým znázorněním minulosti. K tomu velmi pomohou další mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to např. vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou, praktickými činnostmi i hudební výchovou. Dějinné události se žákům velmi dobře přiblíží a stanou se pro ně zajímavějšími, pokud mají příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárnit. Používané učebnice a pracovní sešity vlastivědy dávají k takové výuce dostatek námětů. Charakter výuky se tak v celém rozsahu stává činnostním.

Významným pomocníkem při výuce vlastivědy jsou čítanky pro 4. a 5. ročník, které svými uměleckými historickými články učivo obohacují. Umělecké texty žákům barvitě a obrazně popisují události dějin i jednání historických postav. Z uměleckých textů žáci přijímají neotřelé obraty v řeči, rozvíjí se jejich schopnost výstižně se vyjadřovat a vystihnout podstatné rysy událostí i charakter postav. Výuku vlastivědy výborně doplňuje čtení z historických čítanek. K přiblížení učiva pomáhají jejich ilustrace, plánky, časové osy, stručné vyprávění určitých důležitých událostí z historie našeho národa. K pochopení časových souvislostí napomohou časové přímky rozdělené na stoleté úseky. Délku století dětem objasňujeme např. pomocí věku rodičů a prarodičů. Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k

zeměpisnému upozorování svého kraje a republiky až pojetí začlenění do Evropy. Přímé a názorné vyučování doplňujeme čtením zeměpisných článků, žáci učíme pozorovat a číst z plánů a map.

Zařazujeme praktická cvičení jako např.: rozlišování zeměpisných značek, práce kompasem, měřítkem mapy apod. Tyto činnosti připravují žáka na vyučování zeměpisu na 2. stupni i na využití zeměpisných poznatků v praktickém životě.

Výuku vlastivědy vhodně doplňujeme návštěvami muzeí. Výstav, významných historických míst a památek např. muzeum v Poličce a ve Skutči, historické stavby v Poličce (hradby). Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří. Podle místních podmínek je dobře využívat vztahu významných historických událostí k místu, kde žáci žijí. Představu života v minulosti žákům velmi dobře přibližují místní vlastivědná muzea. Rodné město a rodný kraj jsou součástí vlasti. Jejich dějiny tvoří součást dějin celé země. Události, které jsou zachyceny v dějinách místa, kde žáci žijí, jsou jim blízká a srozumitelná. Proto k hlubšímu rozvíjení jasných představ o minulosti využíváme i všechna místní historická archeologická památek jako jsou např.: nálezy nádob, nástrojů, mohyly, hradiště aj. a také památek stavitelských jako např.: hrady, zámky, kostely, radnice, morové sloupy, sochy aj.

Nezapomínáme ani na využívání zkušeností žáků z výletů po vlasti, žákům dáváme prostor, aby mohli o svých zážitcích vyprávět a svá vyprávění doplnit fotografiemi, videonahrávkami, ukázkami pohlednic a suvenýrů.

K vlastivědnému učivu patří vycházky. Při nich snadno objasňujeme různé nové zeměpisné pojmy např.: hory se vypínají, kopce se svažují do údolí, pohoří se táhne, přechází do nížiny, nížina se rozkládá, potoky se stékají, řeka se vlévá, řeka protéká, náhon se odděluje od řeky aj.

Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva však zůstává mapa. Využíváme každou příležitost k tomu, abychom žáky postupně učili s mapou pracovat a orientovat se v ní. Žáci se učí rozlišovat na mapě nížiny, vysočiny, pohoří, vodstvo. Určují světové strany, vyhledávají řeky, města, určují vzájemnou polohu měst i jejich velikost, nadmořskou výšku hor. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je přitom třeba provádět měření teploty a zapisovat výsledky. Žáci zapisují rovněž dobu slunečního svitu, druh vodních srážek, sílu větru (vánek, vítr, vichřice), charakter počasí (polojasno, jasno, oblačno, zataženo). Tím se pro ně stane učivo jasným a srozumitelným. Také další vlastivědná témata, např.: Půda a zemědělství, Nerostné bohatství, Ochrana přírody, je nutné stále propojovat s učivem přírodovědy.

Poznámka:

Činnostní výukou vlastivědy poskytujeme široké možnosti uplatnění samostatné i skupinové práce žáků. Ve spojení vlastivědného učiva s četbou, výtvarnou výchovou, matematikou I pracovními činnostmi žáci vytvářejí např. ilustrované historické příběhy, leporela, modely dobových předmětů a zbraní. Ve zvolených projektech výtvarně a literárně ztvárňují představu probíraném historickém období.

Necháváme žáky vyjadřovat představy pomocí náčrtů, využijí je např. při znázornění charakteristických rysů stavebních slohů nebo při zakreslování jednoduchých plánků určitého území. Jednotlivé kapitoly mohou být zakončeny zajímavým projektem, který jsou žáci schopni samostatně připravit i zpracovat ve skupinách. Tuto jejich samostatnou práci necháme určitou dobu ve třídě vystavenou. Žákům dáme rovněž prostor k tomu, aby o ní mohli mezi sebou hovořit.

Velký význam tohoto stylu učení vlastivědy mají prožitky žáků. Snažíme se, za pomocí činnostní výuky, vytvořit u žáků dobré představy o minulosti a vztah k ní, ne je zahlcovat letopočty. Do hodnocení zařazujeme výsledky jejich činností.

Výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- požadujeme od žáka vyznačit v jednoduchém plánu obce místo bydliště, školy, cestu na určené místo
- vyzýváme žáky, aby začlenili obec do příslušného kraje
- vedeme žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- srozumitelně vysvětluje žákům, co se mají naučit

Kompetence k řešení problémů

- zadáváme žákům úkoly tak, aby se naučili rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- pracujeme s odbornou literaturou, encyklopediemi, internetem...
- umožňujeme každému žákovi zažít úspěch

Kompetence komunikativní

- umožňujeme žákům různými způsoby vyjádřit estetické hodnoty a rozmanitost krajiny
- využíváme časové údaje při řešení různých situací, rozlišujeme děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- vedeme žáky k ověřování si údajů a podněcujeme je k argumentaci

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k uvědomování si vztahů mezi lidmi, národy
- odvozujeme význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
- vytváříme žákům příležitosti k interpretaci, prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných záznamů
- rozdělujeme žáky do heterogenních pracovních skupin

Kompetence občanská

- požadujeme od žáků pojmenovat některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v oblastech ČR (státech Evropy)
- vedeme žáky k toleranci v odlišnostech lidské společnosti
- vyzýváme žáky, aby se podíleli na hodnocení činností a jejich výsledků

Kompetence pracovní

- chceme, aby žáci uplatňovali elementární poznatky o lidské společnosti, o soužití a práci lidí, na příkladech porovnávali minulost a současnost
- učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- učitel zadává úkoly při nichž žáci spolupracují

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4. ročník

Dějepisná část

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích
- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země. rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církve, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh

- období vlády krále Václava IV.
- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách. král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně. císař Rudolf II, období renesance
- čeští bratři, Jan Ámos Komenský
- následky bitvy na Bílé hoře
- doba pobělohorská

Zeměpisná část

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika - demokratický stát, státní symboly, státní svátky, armáda ČR
- principy demokracie – spolky, politické strany, církve, obchod, firmy, pomoc nemocným, sociálně slabým
- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků
- protiprávní jednání a korupce
- právní ochrana – nárok na reklamaci
- vlastnictví – soukromé, veřejné..
- rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz
- způsoby placení
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování - vycházky do okolí
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem - zemědělství, průmysl, přírodní zajímavosti – Toulovcovymaštale. údolí řeky Krounky, zatopené žulové lomy okolo Skutče, Hápova skála, Spálený kopec. Kulturní památky - zámek Nové Hrady, zámek a historické

město Litomyšl, zachovalé hradby v Poličce, hrad Rychumburk, hrad Košumberk ,
skanzen Veselý kopec chráněné území Žďárské vrchy

Mezipředmětové vztahy

Vazby na učivo:

- **Matematika**
 - Slovní úlohy – příjmy a výdaje domácností
- **Výtvarná výchova**
 - přírodní zajímavosti v našem okolí
 - kulturní památky v našem kraji
- **Praktické činnosti**
 - výroba zeměpisných značek
 - výroba historických zbraní, budov - zachovalé hradby v Poličce
 - časová osa našich dějin
- **Přírodověda**
 - podnebí, měření teploty, charakter počasí – zápis
 - ochrana přírody
- **Tělesná výchova**
 - vycházky do okolí - využití okolní přírody - určování světových stran, nadmořská výška, poloha obce
- **Český jazyk**
 - čerpání z literatury

5. ročník

Dějepisná část:

- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl
- z poddaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výrovy, nástup elektřiny
- vznik Rakousko-Uherska, profesor T. G. Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění

- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko-Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- památník na Čachnově a Borové
- od totalitní moci k demokracii

Zeměpisná část:

- **Česká republika**
 - kde jsme byli o prázdninách
 - kraj, v němž žijeme - opakování ze 4. ročníku
 - kraje České republiky - základní poznatky o krajích ze 4. ročníku
- **Kraj, ve kterém žijeme**
 - rozšíření znalostí ze 4. ročníku
 - práce s mapou
 - ráz krajiny - Žďárské vrchy
 - vodstvo - rozvodí Evropy na Františkách
 - podnebí, počasí
 - významná místa - Polička, Litomyšl, Vysoké Mýto, hrad Košumberk a Rychumburk, zámek Nové Hrady, Chrudim - historické město, muzeum loutek, Pardubice - historické a průmyslové město, Lukášova lípa v Telecím - v pobělohorské době zde byl schován šířitel českého písemnictví
- **Česká republika - demokratický stát**
 - poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
 - Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament, Armáda
 - státní svátky a významné dny
 - historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
 - historická místa Prahy
- **Česká republika - součást společenství hospodářsky vyspělých států**
 - Evropská unie
 - mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam
- **Evropa - sjednocující se světadíl**
 - sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko
 - seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

- **Evropa - jeden ze světadílů**
 - poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
 - rostliny a živočichové
 - hospodářství a obyvatelstvo Evropy
 - světadíly a oceány

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Místo, kde žijeme

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu výhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje opřírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky a Evropy a polokoulí
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- porovná způsob života a přírodu v naší vlasti s jinými zeměmi, které navštívil
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce
- zná symboly našeho státu

Lidé kolem nás

Žák:

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi
- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory, dokáže připustit svůj omyl
- dohodne se na společném postupu při řešení zvoleného úkolu
- rozpozná v jednání a chování významných osob nedodržování demokratických principů
- orientuje se v základních formách vlastnictví – používá peníze v běžných situacích, odhadne, zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost

realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhu

Lidé a čas

Žák:

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů do kalendáře

Mezipředmětové vztahy:

Vazby na učivo:

- **Přírodověda**
 - chráněné oblasti přírody
 - regionální zvláštnosti
- **Výtvarná výchova**
 - zajímavá místa Evropy
 - státní symboly
- **Praktické činnosti**
 - mapa Evropy – maketa
 - výroba časové osy
 - historické oděvy, doplňky
 - Český jazyk
 - život v určitých historických obdobích - čerpání z literatury

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

- utváříme dobré mezilidské vztahy ve třídě i mimo ni
- rozvíjíme dovednosti týmové spolupráce

- vedeme žáky k uvědomování si hodnoty spolupráce a vzájemné pomoci

Výchova demokratického občana

- vychováváme k respektování zákonů, norem, dohodnutých pravidel
- vedeme k pochopení hodnot jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- motivujeme k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- vedeme chápat události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská dimenze)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- utváříme pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- učíme žáky vnímat Evropu jako širší vlast

Multikulturní výchova

- učíme žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- vedeme žáky k uplatňování svých práv a k respektování práv druhých, k chápání a toleranci odlišných zájmů, názorů i schopností druhých
- posilujeme vědomí, že etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné

Environmentální výchova

- vedeme žáky k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- učíme žáky odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů

Umění a kultura

Hudební výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Hudební výchova**

Vyučovací předmět: **Hudební výchova**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1 vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova utváříme estetické vztahy žáků k hudbě a umění. Formujeme tím u žáků mezilidské vztahy. Posilujeme aktivitu a tvořivost žáků, navozujeme u nich optimistický vztah ke skutečnosti.

Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. a 5. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv neodlučitelně spojujeme s historií našeho národa. Mají velký význam i v současné době. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každá má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě ve škole rozvíjíme a hudební aktivity žáků ve výuce podporujeme.

Pamatujeme si na to, že těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celou výuku vedeme v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Při výuce hudební výchovy doprovázíme žáky na (jakýkoliv) hudební nástroj. Tím pomáháme udržet melodii i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznání individuálních nedostatků žáků v intonaci či rytmu nereagujeme zdůrazněním těchto nedostatků, ale snažíme se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu doprovodem. Tím umožníme také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) ve výuce hudební výchovy navzájem prolínáme a posilujeme ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani je nemusíme v každé hodině uplatňovat všechny. Vybíráme takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracujeme. Do činností ve výuce zapojujeme co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Vycházíme vždy z toho, co již žáci umí, dále rozvíjíme jejich hudební dovednosti,

podněcujeme žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňujeme uplatnění při výuce Hv v dostatečné míře těm žákům, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Snažíme se spolupracovat se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje. Zvýrazňujeme dovednosti a schopnosti žáků, vedeme je k sebepoznání a seberealizaci. Každého podněcujeme a vedeme ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě podporujeme návštěvami koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účastí v hudebních a pěveckých soutěžích. Při všech těchto příležitostech zdokonalujeme jejich poslechové dovednosti, učíme kulturnímu chování i vystupování. Žáky o hudbě a svých hudebních zážitcích učíme hovořit, navzájem se dělit o své pocity a dojmy a porovnávat své prožitky. Vhodnou formou, která rozšiřuje znalosti žáků o hudbě a hudebních nástrojích jsou obsahem přiměřené výchovné koncerty spojené s besedami o hudbě, které pro ně volíme. Hudební výchovou se podílíme značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu můžeme spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků při tělesné výchově. Zpěv můžeme zařazovat do výuky kteréhokoliv předmětu, můžeme výuku motivovat, můžeme ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, můžeme ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchovu propojujeme i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách-zvířatech, o vodě, o lese aj.)

Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období přihlížíme k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žáky klasifikujeme za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních činnostech. Neklasifikujeme v tomto období testy, prověrky z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby volíme jako doplňkové a orientační, jsou pro nás zpětnou vazbou, co v těchto oblastech žáci zvládli. Nezapomínáme, že teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Nezkoušíme žáky ze znalosti hudebních ukázek. Poslech volíme jen jako záležitost prožitkovou; pouze opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, u nich rozvíjíme vztah k hudbě a hudební paměť.

Obsah učiva hudební výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tématických okruhů pro 4. a 5. ročník

- *Vokální činnosti - práce s hlasem* - vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- *Instrumentální činnosti - hra na hudební nástroje* - využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- *Hudebně pohybové činnosti* - vyjádření hudby pohybem, gesty, tancem
- *Poslechové činnosti* - aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách

Učivo

K dosažení cílů hudební výchovy vhodně volíme hudební činnosti, aby si žáci osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, abychom jim dali možnost vyjadřovat hudbu pohybem, abychom je seznámili s doporučenými skladbami nejznámějších našich a evropských hudebních skladatelů.

V hudební výchově volíme krajové písně. Neopomeneme poslech skladeb Bohuslava Martinů. Písně propojujeme s verši a kresbami, dbáme na mezipředmětové vztahy Hv, Vv. Tímu žáků docílíme zesílení účinku zpívané písně a žáky inspirujeme pro vlastní výtvarnou činnost a pokusy o vlastní verše.

4. ročník

- upevníme pěvecké návyky vytvářené v 1. období
- písně zpíváme v rozsahu C 1 - D2 a s dynamickým rozlišením p -mf-f
- dále vedeme žáky k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený) > rozlišování úkolů dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a 1'
- rozlišování hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely)
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 - posuvky (křížek, bé)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácvičení písně nanejvýš notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu

- kánon a lidový dvojhlas
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.)
- příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
- hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
- opakování naučených tanečních her se zpěvem
- poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka
- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli: B. Martinů, B. Smetanou, L. Janáčkem a W. A. Mozartem

Písně vhodné k nácviku pro 4. ročník: Dostal jsem koníčka sivovraného; Na našem dvoře; Červená růžičko; Chválím tě, Země má; Ten chlumecký zámek; Veselé Vánoce; Bratře Kubo; Pochválen buď Ježíš Kristus; Široký, hluboký, ty vltavský tůně; Marjánko, Marjánko; Žezulka; Pocestný; Kdyby byl Bavorov; Tři čuníci; Náchodský zámeček; Buráky
Žák by se měl v průběhu školního roku naučit zpívat 12 nových písní.

5. ročník

- upevňování osvojených pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu H – D2)
- dvojhlas v lidové písni
- čtení rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- seznámení s jednoduchou písňovou formou
- taktování, čtyřdobý takt
- pohybové vyjádření hudby – improvizace, pantomima
- taneční kroky - polka, valčík, mazurka
- vztahy mezi tóny - souzvuk, akord
- seznámení s hudbou vokální a instrumentální
- slovní vyjádření dojmů z koncertu. poslechu hudby aj.
- symfonický orchestr - seznámení s jeho složením, pojem dirigent, rozlišování hudebních nástrojů podle zvuku z poslechu
- poslech taneční hudby - polka, valčík, mazurka
- rozlišení změn polkového rytmu v rytmus valčíkový

- poslech a naučení naší hymny
- poslech vážné hudby - opakování některých poslechových skladeb a poznatků ohudebních skladatelích, které žáci poznali ve 4. ročníku
- poslech skladeb hudebních skladatelů: F. Škroupa, J. J. Ryby, V. Nováka, J. S. Bacha
>poslech hudby džezové, písniček Karla Hašlera a rock-and-rollu

Písně vhodné k nácviiku pro 5. ročník: Muzikanti, co děláte; Teče voda, teče; Kde domov můj; Voda, voděnka; Nechod' tam; Půjdem spolu do Betléma; Byla cesta, byla ušlapaná; Narodil se Kristus Pán; Petrovický zámek; Když se zamiluje kůň; Ej, lásko, lásko; Babičko, nauč mě Charleston; Česká písnička; Severní vítr

Žák by se měl v průběhu školního roku naučit zpívat 12 nových písní.

Poznámka ke konkrétnímu výběru písní pro jednotlivé ročníky:

Vzhledem k tomu, že se na naší škole vyučuje hudební výchova ve třídě s více ročníky spojenými najednou Je nutné tyto konkrétní písně pro jednotlivé ročníky vybírat vyučujícím hudební výchovy. Tyto seznamy písní jsou pouze nabídkou pro vyučujícího, který má možnost volit jakékoliv jiné písně, které jsou pro dané ročníky vhodné.

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Žák:

- podle individuálních dispozic zpívá čistě v jednohlase (popřípadě dvojhlas) a rytmicky správně
- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností melodie známých písní
- využívá jednoduchých hudebních nástrojů k doprovodu, sborové či sólové hře
- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- pohybem reaguje na znějící hudbu
- orientuje se v zápisu jednoduché písní či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické přede hry , mezihry a dohry
- má správné pěvecké návyky
- rozpozná hlavní a vedlejší melodii
- rozliší nejznámější hudební nástroje

Průřezová témata

Průřezová témata budou využívána jako součást vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu.

- **Osobnostní a sociální výchova**
 - každodenní využití v běžném životě
 - rozvíjíme smyslové vnímání, kreativitu, vyjádření pocitů z poslechu hudebních ukázek
 - využíváme různých postupů dramatické výchovy např. dramatizace písní, návštěva divadla, koncertů, diskuse nad uměleckým dílem
- **Výchova demokratického občana**
 - motivujeme žákyk uplatňování svých názorů v diskusích a k možnosti demokraticky se podílet na rozhodnutích třídního kolektivu např. pomoc (zpěv ve dvojicích, trojicích), ochota pomáhat, být ohleduplný (kultivovaný projev, pravidla chování na koncertě)
 - učíme respektovat kulturní odlišnosti
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
 - je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře a i v osobním životě
 - budujeme vztah k evropské a světové hudbě (prvotní seznámení s hudebními skladateli a jejich díly)
 - seznamujeme žáky s nejznámějšími hymnami evropských zemí
 - seznamujeme žáky s lidovými písněmi z různých oblastí (krajové oblasti – Vysočina, Chodsko, Beskydy)
- **Multikulturní výchova**
 - seznamujeme žáky s rozmanitostí různých hudebních kultur, jejich tradicemi
 - seznamujeme žáky s hudbou v našem regionu (písně, umělci, kulturní postavy, kulturní akce)
 - žáci poznávají a tolerují odlišnosti hudebních kultur
- **Environmentální výchova**
 - vedem žáky k zamyšlení se nad vztahy člověka a prostředí (vnímání hudby uklidnění, povzbuzení, motivace)
 - vedeme žáky k vnímání estetických kvalit v hudbě (vážná hudba, muzikály, lidová hudba, hudební „kýč“)

- **Mediální výchova**

- podporujeme vnímání zvuku (hluk, pozitivní zvukový vjem)
- prezentujeme vývoj médií – rozhlasu, nahrávek
- podporujeme setkávání se s hudbou – rozhlas, televize, koncerty, soutěže

Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast: **Umění a kultura**

Vzdělávací obor: **Výtvarná výchova**

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1 vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objevení talentovaných žáků. Nezaměňujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

V tomto období se zaměřuje na:

- vycvičení oka a žákovy ruky
- rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
- pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovu vnímavost, výtvarné citění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nové vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů. Výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie. Při kresbě přírodnin je vhodné využít znalostí z přírodovědy, při kresbě náradí je třeba znát, jak a k čemu se určité náradí používá, zde tedy vytváříme mezi předmětovou vazbu s pracovními činnostmi. Při tématickém kreslení se dá vhodně využít některé četby z čítanky. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracovat s barvou.

V předcházejícím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dětí především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění.

Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozuji z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré, a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy, žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání. To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Znájí-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost. Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednost provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazce mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinace zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Předkládání stylizovaných forem, kterých s úspěchem použili různí návrháři, vede žáky k tomu, že začnou stylizovat prvky přírodní. Při pozměňování toho, co poznali, mají dost možností, aby mohli uplatnit svou vynalézavost a fantazii.

Kreslení z paměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. r. nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit z paměti. Pokud žák ví, že bude kreslit z paměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni pochopit, a která je mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci sejeoučí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou i s přípravou některých žákovských pomůcek. Jedním z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby.

V tomto období využíváme každé vhodné příležitosti ke zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy, a to jak ve výtvarné výchově tak i v ostatních předmětech. Žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazu a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

1) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance - dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných chodstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film. ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)
- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a postupy žáků k nim.

Ověřování komunikačních účinků - vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

2) Inspirační aktivity a záznamy:

Lidé v kulturách a historických epochách

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti. uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v médiích.

Zde můžeme využít poznatků z návštěv muzeí v okolních městech - Polička, Skuteč, Hlinsko

Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)
- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu

- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn či na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty

Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti - návštěvy výstav
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu – skanzen Veselý kopec, historické město Polička, roubené chalupy v obci
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytvářejí sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění
- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

3) Učivo - návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z příjemných zážitků a zkušeností žáků.

Využívá náměty související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj. Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí - to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházející z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody - podzimu, zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.
- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvorů přírody od lidských výtvorů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda - rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, bysta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě - zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody - půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den
- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i - barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení
- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí

- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy – místní kostel, původní roubené chalupy, škola
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování - figura, portrét, krajina, zátiší například v konkrétních výtvarných dílech
- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tématické kresby k významným událostem ve školním roce

My učitelé volíme náměty výtvarných prací podle svého uvážení a v návaznosti na činnostní styl výuky a učební požadavky daného ročníku a to nejen ve výtvarné výchově. Naším úkolem učitele je vyvolávat podněty, určovat témata a náměty, žáky motivovat, volit vhodné inspirace. Do vlastní výtvarné činnosti žáků zasahujeme radami, které se týkají použitého materiálu a způsobu práce s ním, kreslířských nástrojů a praktického zacházení s nimi. Při výuce využíváme četby, přírodovědného a vlastivědného učiva i dění ve škole a v obci. Příklady námětů nejsou pro nás učitele závazné. Výtvarné techniky volíme podle svého uvážení tak, abychom rozšiřovali dětem okruh, aby byly pro děti zajímavé a přiměřeně rozvíjely jejich tvořivost a představivost.

Úspěch práce žáků závisí do značné míry na tom, jak pozorovanou skutečnost v průběhu výuky dokážeme žákům přiblížit, jak dovedeme ukázat tvar jako výsledek přírodních zákonitostí i jak dovedeme výuku výtvarné výchovy organicky spojovat s ostatními vyučovacími předměty, např. se čtením nebo vyprávěním o květinách v přírodovědě. Vybíráme knihy ke čtení a čítanky vhodné k činnostnímu učení, které jsou doplněny ilustracemi tak, abychom mohli žáky postupně seznamovat s významnými ilustrátory dětských knih. Každý učitel výtvarné výchovy má možnost těchto materiálů průběžně využívat. My učitelé necháme žáky ilustrace pozorovat a poznávat charakteristické rysy malířské techniky jednotlivých výtvarníků. Na základě těchto činností můžeme žáky naučit dobře poznávat ilustrátory: J. Ladu, J. Trnku, M. Alše, O. Sekoru, J. Čapka, A. Borna, H. Zmatlíkovou, Z. Buriana, J. Kalouska, J. Nepraktu a další.

Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání:

Žák:

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy aj.)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a skulpturní postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na ztvárnění nejbližších sociálních vztahů a rozvoj komunikace.
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahů rakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v ploše, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodněvolí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Mezipředmětové vztahy

Vazby na učivo:

- **Přírodověda**
 - vztah k životnímu prostředí
 - proměnlivost přírody, vystižení barev podzimu, zimy, jara a léta
 - rozlišení přírodnin a lidských výrobků
 - dotváření přírodnin dle vlastní fantazie
 - proměny a projevy energie v přírodě (vítr, bouře, mraky)
 - proporce lidského těla
- **Praktické činnosti** - výroba dekorativních předmětů

- **Český jazyk** - práce s knihami a čítankou - ilustrace a jejich autoři

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- prostřednictvím výtvarné výchovy utváříme a rozvíjíme základní dovednosti spolupráce - výtvarné skupinové práce, pomoc a rada spolužáků a učitele, hledání nejlepšího řešení, vzájemná tolerance
- pečujeme o dobré vztahy v kolektivu třídy, vytváříme příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známek, výsměchu druhých

Výchova demokratického občana

- žáci jsou při výtvarných činnostech vedeni k přemýšlení a hledání vhodných variant, k vlastnímu výtvarnému experimentování, objevování
- prostřednictvím vhodných tématických námětů, her a modelových situací poznává žák sám sebe, zároveň je zdrojem informací pro ostatní, spolužáci se učí chápat jeho vidění světa, jeho jednání, jeho prožitky

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- prostřednictvím tématických prací k rodinným příběhům, cestopisům, cizím a našim lidovým zvykům a tradicím chceme pomoci žákům vytvářet pozitivní postoj k jinakosti společenských kultur

Multikulturní výchova

- poskytujeme žákům informace o etnických kulturních skupinách žijících okolo nás
- rozvíjíme toleranci a vstřícnost při zapojování žáků z odlišného sociálního a kulturního prostředí do kolektivu třídy

Environmentální výchova

- vedeme žáky k uvědomění si podmínek života na Zemi a možnostmi jejich ohrožení – tématické výtvarné práce, výtvarný svět v dětské představě a svět skutečný
- podněcujeme aktivitu, tvořivost a ohleduplnost ve vztahu k přírodě, vhodné a nevhodné výtvarné materiály a techniky

Mediální výchova

- využíváme médií jako zdroj informací, kvalitní zábavy a náplně volného času
- rozvíjíme komunikační schopnosti, tvorbou mediálního sdělení – školní časopis, výstavky
- podporujeme schopnost svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za prezentaci vyjádření svého postoje – výstavky, výtvarný projev žáka, reklama

Člověk a zdraví

Tělesná výchova

Vzdělávací oblast: **Člověk a zdraví**

Vzdělávací obor: **Tělesná výchova**

Vyučovací předmět: **Tělesná výchova**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1 vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jehopohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností(zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umet sepodřídít kolektivu ...).

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stalsoučástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovníchaktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílímena zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilováníjejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všectěchto cílů a úkolů je hra a dodržování herních pravidel a jednání fair play.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného arychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat.

Neustále věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, průběžně opakujemebezpečnostní pravidla, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocitzodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svýmspolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejichmomentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem kjehoindividuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale take vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené. Ale také upozorňujeme na

škodlivé návykové látky (cigarety, alkohol, drogy..), které ovlivňují zdraví a pohybovou výkonnost v životě i ve sportu.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy. měly by se objevovat v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky.

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení vedružstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy.

Vyučovací hodiny tělesné výchovy nespojujeme do dvou hodin, rovnoměrně jsme je rozložili do týdenního rozvrhu.

Zařazování kurzu plavání - žáci se zúčastňují plaveckého výcviku v bazénu v Poličce. Ve 4.ročníku je kurz povinný. V případě zájmu rodičů navštěvují plavecký výcvik i žáci 5.ročníku.

Hygienické požadavky pro výuku Tv

Cvičební prostory - na naší škole je herna, kterou udržujeme v čistotě a její vybavení vždypřed užitím kontrolujeme. Teplota vzduchu v herně je přiměřená, není nižší než 16 °C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se snažíme, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché akrálce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na nářadí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom napřiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení. cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení snáčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.).

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování, zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu.

Obsah učiva v daném období:

Pořadová cvičení:

- základní postoje - pozor, pohov, povely - v řad nastoupit, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- cvičení v nástupovém a pochodovém tvaru

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu - též volné pohybové vyjádření hudby.
- motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
- přísunný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla při rytmických cvičeních a tanci
- změny poloh a obměny tempa a rytmu
- základy tanečního kroku valčíkového a polkového

Lehká atletika:

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
- rychlý běh do 60m
- vytrvalostní běh v terénu do 15 min
- běh vytrvalý do 1 000 m - technika běhu
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok dálky z rozběhu - rozměření rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku
- hod míčkem z rozběhu

- základní pojmy (disciplíny, pomůcky k měření, úprava terénu), techniky a pojmy

Sportovní gymnastika

Akrobatická cvičení:

- převaly stranou v lehu - vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech - ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného lehvznesmo skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách - z lehu vzesmo
- kotoul vpřed - jeho modifikace
- kotoul vzad a jeho modifikace
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou
- stoj na rukou (s dopomocí)

Cvičení na nářadí:

Cvičení na lavičce

- chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)
- přeběhy lavičky, jednoduché sestavy

Šplh na laně

Přeskok - průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku

- přeskok bedny s odrazem z můstku
- přeskok přes kozu roznožmo
- výskok na bednu do vzporu skrčmo

Sportovní a pohybové hry:

Příprava:

- přihrávka obouruč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč a obouruč
- přihrávka po zemi, obloukem
- chytání obouruč, jednoruč, tlumení míče vnitřní stranou nohy
- pohyb s míčem a bez míče, zastavení
- základní pojmy související s funkcemi her, pravidly a používaným náčiním
- základní spolupráce ve hře
- základní organizace utkání - losování, zahájení, počítání skóre, ukončení utkání
- vhodné obutí a oblečení pro hry
- využití přírodního prostředí pro pohybové hry
- využití netradičního náčiní a náměty na přípravu vlastního náčiní

(Mezipředmětové vztahy - praktické činnosti, Vv)

Plavání:

- absolvování plaveckého výcviku v bazénu v Poličce.

Zimní sporty:

- lyžování, sáňkování a bruslení dle podmínek školy a přírodních podmínek.

Turistika:

- chůze k cíli vzdálenému do 15 km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů (*Mezipředmětové vztahy - prakt. činnosti, Vv*)
- chování v přírodě - ochrana přírody (*Mezipředmětové vztahy - přírodověda*)
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu - využití znalostí o rostlinách, zvěři a jejich stopách, historické události (*Mezipředmětové vztahy - přírodověda, vlastivěda*)
- přeprava v různých dopravních prostředcích
- první pomoc, vybavení lékárničky
- jízda na kole
- základy táboření - zakládání tábořiště, zakládání a rušení ohniště, přípravu jednoduchých jídel, oprava oděvu, vázání uzlů

Očekávané výstupy na konci 2. vzdělávacího období:**Žák**

- aktivně se podílí na činnosti ovlivňující jeho zdraví
- podílí se na realizaci vlastního pohybového režimu
- samostatně si zlepšuje úroveň své zdatnosti
- zvládá si osvojovat pohybové dovednosti vzhledem ke svým individuálním předpokladům
- dodržuje pravidla hygieny a bezpečnostní pravidla chování při pohybových aktivitách ve známém i neznámém prostředí
- snaží se o adekvátní a duchapřítomnou reakci při úrazu spolužáka
- při pohybových činnostech jedná v duchu fair play
- dokáže zhodnotit pohybový výkon svůj i svých spolužáků
- reaguje na pokyny k provedení pohybové činnosti
- užívá základní osvojené tělocvičné názvosloví a dokáže cvičit podle jednoduchého nákresu nebo jednoduchého popisu cvičení

- zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a súťaže vo triede
- dokáže změřit, zaznamenat, porovnat výkon s předcházejícími výsledky
- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i mimo školu
- adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vedeme žáky k vzájemnému respektování a porozumění, ke schopnosti dokázat vnímat a poslouchat druhého (spolupráce při soutěžích)
- napomáháme ke zvládnutí vlastního chování
- utváříme dobré mezilidské vztahy ve třídě i mimo ni (kolektivní hry)
- utváříme a rozvíjíme základní dovednosti pro spolupráci (rozevička, dopomoc při cvičení)
- pomáháme k utváření pozitivního, nezraňujícího postoje k sobě samému a k druhým (záchrana při cvičení na náradí)
- cvičíme vnímání a soustředění na danou činnost
- cvičíme dovednost řešení problému

Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech

- napomáháme orientaci žáků v globálních problémech souvisejících se zdravím
- využíváme zájmu žáků o sport k hlubšímu pochopení souvislostí evropských kořeny olympijských idejí a významu sportu pro vzájemné porozumění a přátelství mezi lidmi různých národů a národností
- získáváme informace o mezinárodních sportovních událostech, mezinárodní konkurenci sportovců

Environmentální výchova

- sleduje vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- podněcujeme aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
- přispíváme k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí

Člověk a svět práce

Praktické činnosti

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**

Vzdělávací obor: **Člověk a svět práce**

Vyučovací předmět: **Praktické činnosti**

Obsahové, časové a organizační vymezení výchovné a vzdělávací strategie viz 1 vzdělávací období

Obsahové vymezení - doplnění

Praktické činnosti patří svou podstatou k činnostnímu učení, žáci při nich uplatňují zručnost, své individuální dovednosti získané v rodině, mohou realizovat své nápady. Při výuce pracovních činností se zaměřujeme na získávání praktických pracovních dovedností a návyků. Úkolem vyučovacího předmětu je vytvářet u žáků kladný vztah k práci. V rámci vyučování praktickým činnostem mají žáci možnost poznávat různé materiály, opracovávat je, vyrábět určené předměty a připravovat pomůcky pro individuální činnosti potřebné při výuce jiných předmětů. Při praktických činnostech je průběžně zohledňována účelnost i prospěšnost prováděných činností a to s ohledem na aktuální potřeby žáků, podmínky školy i na jejich další vzdělávání.

Praktické činnosti systematicky ovlivňují rozvoj motoriky a vytváření pracovních dovedností žáků. Naše výuka pracovními činnostmi vede žáky k dobrému osvojení pracovních dovedností a návyků. Žáci při praktických činnostech postupně získávají dobré předpoklady ke správné volbě povolání a také k pozdějšímu společenskému uplatnění. Učí se také vytrvalosti, tvořivosti, je jim dána možnost realizovat vlastní nápady.

Při pracovních činnostech získávají žáci základní vědomosti o materiálech, se kterými pracují, o nástrojích, které k práci používají, i o dalších nástrojích vhodných k opracování daného materiálu. Seznamují se také s mnohými pracovními postupy, předlohami, návody, jednoduchými náčrtky a učí se podle nich pracovat. Osvojují si rovněž základní zásady hygieny a bezpečnosti při práci se zvoleným materiálem a nástroji, vedeme je k jejich respektování. Naše žáky učíme dodržovat pracovní postup, organizovat svou práci a udržovat pořádek na pracovním místě, po skončení práce si své místo uklidit.

Vzdělávání v této oblasti také směřujeme k postupnému poznání žáku, že technika je součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností lidí. Učí je chápat pracovní činnost jako příležitost k sebeuplatnění. Žáci si také uvědomují, že výroba musí mít určitý

podnikatelský záměr. To znamená, že je třeba vždy uvažovat o výrobě věcí lidem prospěšných a dobře fungujících, které jsou potom také lépe prodejné. Žáky upozorňujeme, že firma může prosperovat, nejen pokud má dobře vymyšlenou a připravenou výrobu, ale i dobré ekonomy. Vedeme je k uvědomění si potřeby matematiky i geometrie při všech podnikatelských výrobních záměrech. Využíváme poznatky žáků z podnikatelských činností jejich rodičů.

Obsah učiva v ročnících:

4. a 5. ročník

V závorce označení mezipředmětových vztahů

Práce s drobným materiálem a papírem

Materiály: různé druhy papíru, kartóny, lepenky, krabičky od zboží, špejle, drátky, korek, odstřížky látek, kousky kůže, samolepicí tapety, sláma, listy, plody a semena rostlin. šišky, větvičky, kamínky, sušené květiny, kousky vlny, provázky, využití plastových lahví a obalů, folií, korálky, knoflíky

Praktické činnosti:

- rozměrování a stříhání papíru nebo kanónu. pomůcky do matematiky a českého jazyka
- polepování kartónů, pomůcky do přírodovědy a vlastivědy - středověký hrad, opevnění města - hradby města Poličky, repliky historických zbraní (Vlastivěda)
- polepování krabiček od různého zboží - maketa obce Pustá Kamenice (Vlastivěda)
- výroba doplňků z kůže, drátků, korálků. vlny
- výroba drobných dárek z přírodních materiálů - Vánoce, Den matek
- desky na uložení materiálů z projektů a pro portfolia - využití kartonů, výstřížků z časopisů
- výroba vánočních a velikonočních ozdob - místní lidové tradice
- výroba vánoční a velikonoční výzdoby - využití přírodních materiálů
- zhotovování výrobků kaširováním - misky, ovoce a zelenina: hlavy maňásků, loutky
- barevné koláže z více druhů papíru různých tvarů
- papírové skládanky
- výroba různých papírových krabiček a ozdob
- navlékání nitě do jehly, šití základních stehů. přišití knoflíků, navléknutí gumy, sešívání dvou látek
- výroba jednoduchého výrobku z textilu

Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: nůžky, nůž, ořezávačka, lepidla, navlhčovače, dírkovač, sešivačka, šablony, jehly, křídly, krejčovský metr, nitě, bavlnky, špendlíky, kleště, patenty.

Bezpečnost práce - organizace práce s nůžkami a nožem, lepidly, práce s jehlou a špendlíky - hygienické návyky

Doplňující informace: z čeho se vyrábí papír, kde se u nás vyrábí, různé druhy papíru, sběr starého papíru, jak dlouho znají lidé papír a jiné zajímavosti.

Rozlišení textilních materiálů, osvojení si jednoduchých pracovních postupů při práci s textilem.

Práce s modelovací hmotou

Materiály: modelovací hlína, modelit, sádra, pilinová kaše, kašírovací hmota, modelína, těsto, vosk

Praktické činnosti:

- modelování doplňující výuku přírodovědy a vlastivědy
- modelování ve spojení s výtvarnou výchovou - figury, reliéfy (Vv)
- modely těles ve spojení s výukou geometrie (Matematika)
- zhotovování různých předmětů, jejich barvení a lakování - příprava odlitků ze sádry, odlévání do formy, vyškrabávání předkresleného vzoru
- výroba drobných předmětů z keramiky - ozdobné doplňky, dekorační předměty
- využívání prvků lidového umění při zdobení keramických nádob
- výroba dekoračních předmětů z vosku, slanečného těsta, moduritu
- Žáci se seznámí s funkcí a užitím nástrojů, náradí a pomůcek: různé modelovací hmoty,
- špachtle, modelovací očko, profilové šablony, rydla, barvy ředěné vodou. Rozliší vlastnosti
- materiálu - tvrdost, tvárnost, soudružnost. Zpracování hmoty - hnětení, válení, stlačení,
- přidávání, ubírání, ohýbání, sušení, vaření.

Bezpečnost práce - dodržování hygienických návyků při práci s modelovací hmotou a barvami, bezpečnost při práci s ostrými předměty.

Doplňující informace: ve spojení s výtvarnou výchovou žáci se seznámí s výsledky práce výtvarníků-sochařů, umělecké plastiky a sochy. Připomenutí díla Vincence Makovského, který pobýval v nedaleké Borové u Poličky. Umělecká a užitková keramika v

našem okolí -muzeum v Poličce, Skutči, skanzen Vysočiny na Veselém kopci. Užitková keramika v běžném životě.

Konstrukční činnosti - práce se stavebnicemi

Pomůcky: konstrukční stavebnice kovové nebo plastové, ze kterých se dají stavět modely podle předloh i podle fantazie žáků; vystřihovánky na sestavování papírových modelů, špejle, odřezky dřeva, lepidlo, brusný papír, spojovací prvky, nářadí potřebné k montážním pracím -šroubováky, maticové klíče.

Praktické činnosti:

- sestavování obtížnějších modelů (nejlépe pohyblivých) z plastových nebo kovových konstrukčních stavebnic (podle podmínek třídy nebo školy)
- spojování součástí pomocí maticových šroubů, různých pásků, spojovacích desek apod.
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtu i podle slovního návodu
- práce podle vlastní představy spojená s provedením jednoduchého náčrtu
- správné názvy nástrojů i součástí stavebnice
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek
- montáž, demontáž a údržba jednoduchých předmětů

Bezpečnost: dodržování zásad správného zacházení s náčiním u montáží. Osvojení správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, plánování a vlastní pracovní činnosti při zachování bezpečnosti a hygieny práce.

Pěstitelské práce - podle podmínek školy

Žáci se seznámí se základními podmínkami pro pěstování rostlin. Při praktických činnostech se naučí připravovat půdu pro setí a sadbu, sledují růst rostlin, učí se rostliny okopávat a zalévat. Při péči o rostliny se seznámí s různým zahradním náčiním a učí se ho vhodně používat pro určité práce. Seznámí se s užitkem pěstovaných rostlin. Další činností je pěstování pokojových rostlin a pravidelná péče o ně, spojená s pozorováním růstu i se zápisem pozorování. Přírodověda

Bezpečnost při práci s rostlinami: nebezpečí alergie u některých lidí, pozor na jedovaté pokojové rostliny, dodržování hygieny, nebezpečí úrazů, ošetřování drobných zranění při práci na pozemku

Lidové zvyky, tradice a řemesla

- využití místních podmínek - návštěva muzea v Poličce, ve Skutči, skanzen na Veselémkopci.
- lidové zvyky v obci a okolí - Velikonoce. Vánoce, Masopust.
- techniky zpracování materiálů - tkání, drhání, batikování, vizovické pečivo, zdobení krasic, vánoční ozdoby, adventní věnce, svícný - využití přírodních materiálů.
- materiál a pomůcky jsou volené podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování.
- dodržování bezpečnosti práce

Příprava pokrmů

Učivo:

- základní vybavení kuchyně
- výběr a nákup potravin pro přípravu jednoduchého jídla
- zásady skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- zacházení s elektrickými spotřebiči v kuchyni
- samostatná příprava jednoduchého jídla - studená kuchyně
- úprava ovoce a zeleniny za studena
- úprava stolu a stolování - prostírání každodenní a slavnostní
- chování u stolu a obsluha
- udržování pořádku v kuchyni a úklid pracovního místa po vaření - čisticí prostředky

Bezpečnost a hygiena při práci v kuchyni.

Mezipředmětové vztahy

Vazba na učivo:

Matematiky - příprava pomůcek pro individuální činnosti při vyučování aritmetiky a geometrie

Přírodovědy - provádění přírodovědných pokusů vyžadujících přípravu pomůcek žáky, opakované provádění pokusů v hodinách přírodovědy se závěry žáků

Vlastivědy - výroba modelů staveb, zbraní, náradí, výroba leporel, zhotovování obalů nasoubory vytvářené z učiva vlastivědy i jiných vyučovacích předmětů

Výtvarné výchovy - dokončení a vzhled zhotoveného výrobku

Cizího jazyka - příprava kartiček a her vhodných pro činnostní procvičování slovní zásoby

Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

Práce s drobným materiálem

Žák:

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy, na základě své představivosti, různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Konstrukční činnosti

- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Příprava pokrmů

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- vedeme žáky k sebepoznání, zdravému sebepojetí a k udržení psychického zdraví
- prostřednictvím propojení se vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět vedeme žáky ke komunikaci, psychohygieně, kladným mezilidským vztahům
- simulujeme konkrétní situace – lidská setkání, vztahy v rodině, správné zásady lidského soužití
- rozvíjíme smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci

- vedeme ke zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce, komunikace a vzájemnépomoci při práci v týmu

Výchova demokratického občana

- vedeme žáky k tomu, aby dokázali myslet v souvislostech, hodnotit a využívat podněty okolního světa, kriticky se zamýšlet nad sebou i nad svým okolím, nacházet způsoby řešení situací a problémů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- vedeje žáky ke srovnávání vlastních projevů a projevů ostatních, nacházet společné znaky a odlišnosti
- vedeme žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova

- učíme žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu
- seznamujeme žáky s rozmanitostí lidských výtvorů, co je vkusné, co je kým

Environmentální výchova

- vytváříme návyky k ochraně přírody
- vedeme žáky k uvědomění si vlivu prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- seznamujeme s možností zpětného využití různých materiálů (recyklovaný papír)

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření § 16 odst. 9 školského zákona).

Forma vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami uskutečňujeme formou individuální integrace do běžných tříd. Při diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb spolupracujeme se školskými poradenskými zařízeními.

Postup školy při poskytování podpůrných opatření prvního stupně – Plán pedagogické podpory

- Při zjištění obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka informuje vyučující daného předmětu třídního učitele a výchovného poradce
- Třídní učitel je zodpovědný za vytvoření plánu pedagogické podpory žáka (PLPP), a to ve spolupráci s vyučujícím daného předmětu
- S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem.
- Poskytování podpůrných opatření prvního stupně třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby třídní učitel plán pedagogické podpory průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory třídní učitel vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření ukáží jako nedostatečná, třídní učitel zákonnému zástupci žáka doporučí využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (IVP)

- V případě, že opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory žáka nejsou dostačující, třídní učitel doporučí zákonnému zástupci žáka návštěvu školského poradenského zařízení.
- Škola bezodkladně předá Plán pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení.
- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího plánu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ředitel školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.
- Za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný třídní učitel. IVP vytváří třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími dotčených předmětů, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.
- S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, žák a zákonný zástupce žáka.
- Zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP podepíší.
- Poskytování podpůrných opatření třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel daného předmětu individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- Školské poradenské zařízení 1x ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.
- Stejný postup platí, i pokud zákonný zástupce žáka vyhledal pomoc školského poradenského zařízení i bez vyzvání školy

Úprava očekávaných výstupů stanovených ŠVP

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah, tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s priznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb., upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.

Náhrada části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů jinými vzdělávacími obsahy nebo náhrada celého vzdělávacího obsahu některého vzdělávacího oboru jiným, který lépe vyhovuje vzdělávacím možnostem žáků, se využívá podpůrné opatření úprava obsahů a výstupů ze vzdělávání, prostřednictvím podpůrného opatření IVP u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb.

Výstupy, upravené v IVP žáků s lehkým mentálním postižením na základě minimální doporučené úrovně v rámci podpůrných opatření, jsou na vyšší úrovni než očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou uvedeny v příloze č.4.

V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů).

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je třeba zohledňovat jejich specifika: problémy v učení – čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické doučování ve škole, podpora přípravy na školu v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga.

Pro žáky s jiným než mentálním postižením uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona je možné upravit očekávané výstupy nebo nahradit vzdělávací obsah, jehož realizaci objektivně neumožňuje jejich znevýhodnění, jiným vzdělávacím obsahem, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků, a to pouze tehdy, pokud to vyplývá z doporučení školského poradenského zařízení.“

Specifikace provádění podpůrných opatření

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

Metody výuky (pedagogické postupy)

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků,
- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi,
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu,
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů,
- podpora poznávacích procesů žáka (osvojování učiva, rozvoj myšlení, pozornosti, paměti),
- respektování míry nadání žáka a jeho specifika,
- orientace na rozvíjení informačně receptivních metod zaměřených na rozvoj vnímání, na práci s textem a obrazem,
- orientace na reproduktivní metody upevňující zapamatování, které vedou k osvojování vědomostí a dovedností pomocí opakování a procvičování,
- individualizace výuky (zohledňování individuálních potřeb žáka, respektování pracovních specifík žáka, stylů učení, doplňující výklad nebo procvičování, princip multisenzorického přístupu, nastavení dílčích cílů tak, aby žák mohl prožívat úspěch, opakované vracení se ke klíčovým pojmům a dovednostem aj.),
- respektování pracovního tempa žáka, stanovení odlišných časových limitů pro plnění úkolů,
- zadávání domácích úkolů zohledňuje možnosti žáka a podmínky, které má žák k jejich plnění,
- zohledňování sociálního statusu a vztahových sítí žáka a prostředí, ze kterých žák přichází do školy,
- intervence na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí žáka.

Organizace výuky

- střídání forem a činností během výuky,
- u mladších žáků využívání skupinové výuky,

- postupný přechod k systému kooperativní výuky,
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka,
- změna zasedacího pořádku či uspořádání třídy v rámci vyučovací jednotky a se zřetelem k charakteru výuky a potřebám žáků,
- nabídka volnočasových aktivit (ve škole) a podpora rozvoje zájmů žáka,
- organizační podpora mimoškolního vzdělávání, včetně odborných exkurzí

Hodnocení žáka

- využívání různých forem hodnocení žáka, upřednostňuje se slovní hodnocení
- hodnocení vychází ze zjištěných specifík žáka (např. neznalost vyučovacího jazyka),
- práce s kritérii hodnocení v závislosti na charakteru žákova problému, s důrazem na podporu rozvoje dovedností a vědomostí žáka,
- podpora autonomního hodnocení (sebehodnocení),
- zohlednění sociálního kontextu hodnocení, hodnocení směřuje nejen k vyhodnocení úspěšnosti žákova učení, ale také k posílení jeho motivace pro vzdělávání,
- z hodnocení jsou zřejmé konkrétní individuálně specifické podoby činnosti vyžadované po žákovi, jsou jasně a srozumitelně formulována hodnotící kritéria,
- formativní hodnocení směřuje k zpětnovazební podpoře efektivního učení žáka a je pro něj informativní a korektivní,
- celkové hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami zohledňuje jak omezení žáka, tak zejména jeho pokroky ve vzdělání.

Specifikace podpůrných opatření v prvním stupni

- rozvoj a podpora učebních stylů žáka
- respektování individuálních potřeb žáka
- rozvoj informačně receptivních metod (vnímání, práce s textem a obrazem)
- řešení typových úloh a problémů
- motivace žáka
- upevňování pracovních návyků
- respektování pracovních specifík žáka, stylů učení, doplňující výklad nebo procvičování
- nastavení dílčích cílů tak, aby žák mohl prožívat úspěch
- poskytování zpětné vazby
- respektování pracovního tempa žáka
- stanovení odlišných časových limitů pro plnění úkolů
- vhodná volba struktury vyučovací hodiny

- zvyšování koncentrace pozornosti žáka
- zohledňování sociálního prostředí, ze kterého žák přichází do školy

Specifikace podpůrných opatření ve druhém stupni

- úpravy metod výuky, včetně domácí přípravy
- zvažování potřeb žáka ve vztahu k věku
- rozvoj a podpora výchovy žáka
- zohledňování učebních stylů žáka
- respektování míry nadání žáka a jeho specifika
- rozvoj myšlení, paměti, pozornosti, vnímání, motoriky
- využívání řešení typových úloh
- osvojování vědomostí, dovedností a postojů
- překonávání nepřipravenosti na školu a selhávání ve školních dovednostech
- podpora oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí žáka
- příprava na praktické činnosti
- využívání individuální a skupinové projektové práce
- využívání různých forem hodnocení

Specifikace podpůrných opatření od 3. stupně

- uplatnění všech metod uváděných v předchozích stupních podpůrných opatření
- podpora dovedností a kompetencí žáka
- rozvoj řečových a poznávacích funkcí
- nácvik sebe obslužných dovedností a sociálních kompetencí
- využití kooperativní formy výuky
- otevřené učení, individualizovaný přístup
- rozvoj schopností a kreativity
- využití didaktických her, tvořivého psaní v mateřském i cizím jazyce
- zohlednění specifik u žáků s lehkým mentálním postižením

/ možná úprava očekávaných výstupů ze vzdělání (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravu očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená RVP ZV 2016 – viz příloha/

- podpora asistenta pedagoga
- zařazení předmětů speciálně pedagogické péče dle možností školy a doporučení ŠPZ
- používání speciálních pomůcek
- využití slovního hodnocení

- využití dalších forem hodnocení

Výstupy, upravené v IVP žáků s lehkým mentálním postižením na základě minimální doporučené úrovně v rámci podpůrných opatření, jsou na vyšší úrovni než očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS

Předmět - Speciálně pedagogická péče

Předmět Speciálně pedagogické péče je zařazován pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou 3. – 5. stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení a se souhlasem zákonného zástupce. Předmět je zařazen od 1. do 5. ročníku. Vzdělávací obsah předmětu přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními v rámci IVP.

Oblasti:

- sluchové vnímání, fonematický sluch
- zraková percepce
- hlasité čtení s porozuměním
- řečová výchova, komunikace, logopedické nápravy
- koncentrace pozornosti
- orientace
- grafomotorika a psaní na počítači
- sociální dovednosti
- cvičení z českého jazyka
- cvičení z matematiky

Sluchové vnímání, fonematický sluch

Procvičování naslouchání – poznávání předmětů podle zvuků, určování délky tónů hudebních nástrojů, reprodukce části textu.

Rozlišování měkkých a tvrdých slabik, krátké a dlouhé slabiky.

Sluchová paměť – zapamatování přečtených hlásek, slabik, slov, číslic.

Sluchová analýza a syntéza – určování slov ve větě, vyhledávání slov v textu. Procvičování naslouchání, poslech vyprávění, následná reprodukce obsahu slyšeného příběhu. Zapisování první, poslední a prostřední slabiky ve slově. Tvoření nových slov.

Výstup: Spojování hlásek ve slovo, rozklad slova na hlásky. Schopnost rozlišit, zda např. slyší slovo kos, nebo koš, kočka nebo čočka. Schopnost naslouchání, diferenciacce, analýza a syntéza, vnímání rytmu, sluchová paměť.

Při dostatečně rozvinutém fonematickém sluchu dokáže rozlišovat slova v mluvené řeči, a to v mateřském i cizím jazyce. Výsledkem je přesné porozumění při konverzaci.

Zraková percepce

Zraková paměť – Kimovy hry, opakování předloh vzorů při řazení (korálky, kostky, dokreslování řady,...). Podrobné a posloupné popisování všem známé činnosti. Pexeso.

Oční pohyby – jmenování předmětů zleva doprava, pokládání předmětů podle diktátu, jmenování řady obrázků, vyhledávání skupin, dvojic, které začínají určeným prvkem, řazení prvků zleva doprava spojené s manipulací. Usměřování očních pohybů pomocí „okénka“ nebo záložky.

Postřehování – zaměření zrakové pozornosti na vnímaný prvek, u postřehování písmen a čtení co nejrychlejší spojování hlásky a písmene. Rychlé postřehování písmen, která se objevují ve výřezu uprostřed „okénka“. Postřehování dvou slov, která se liší hláskou např. kus-kos.

Rozlišování pozadí a figury – vyhledávání předmětů nebo písmen na pozadí, určení dvou písmen. Hledání tvarů podle vzoru (podtrhni ty tvary, které jsou stejné jako první tvar na řádku), označení stejných tvarů, vybarvení všech písmen a – červeně, e- modře.

Zraková diferenciacce - stejné a jiné tvary, hledání rozdílů.

Zraková analýza a syntéza – skládání rozstříhaných obrázků, skládání dřevěných kostek s obrázky, dokreslování obrázků nebo písmen, skládání písmen z prvků. Výstup: Úspěšné zvládnutí čtení, psaní a počítání.

Hlasité čtení s porozuměním

Čtení – zraková identifikace tvarů písmen, umístění písmene v prostoru, spojování tvarů s odpovídajícím zvukem (písmeno – hlásky), zrakoprostorové uspořádání tvarů (vzájemná poloha písmen), spojení zvuků ve správném pořadí (hlásková syntéza). Čtení slabik, slova – bez shluků, se shluky, otevřené, zavřené, věty – v řádcích, sloupcích, texty. Plynulé slabikování – použití dyslektického okénka, čtení textu a práce s ním, orientace v textu, vyhledávání slov v textu.

Porozumění čtenému textu – přiřazování slov, popř. celých vět k obrázkům, práce s textem – počty odstavců a řádků, zařazení mimočítankové četby.

Výstup: Spojení viděného slova s odpovídající hláskou, dovednost spojit písmena do slova, vybavit si význam napsaného slova. Porozumění čtenému textu, dovednost získávat z textu informace.

Řečová výchova, komunikace, logopedické nápravy

Řeč mluvená

- řeč receptivní – porozumění řeči

- řeč expresivní – artikulace, slovní zásoba, gramatické kategorie, mluvní pohotovost, vybavování slov, verbální fluence, tempo řeči, plynulost, modulační faktory (melodie, dynamika, přízvuk a rytmus řeči).

Logopedické nápravy – dechová cvičení, fonační cvičení, artikulační cvičení, ovládnutí mluvidel, rytmická cvičení, vyvozování hlásek na začátku, uprostřed a na konci slova. Artikulační cvičení – jde o koordinovaný proces jemné motoriky řečového aparátu. Cvičení na polohování a pohyblivost jazyka,

cvičení na polohování a pohyblivost rtů, cvičení na polohování a pohyblivost tváří, cvičení na polohování a pohyblivost čelisti, cvičení na polohování měkkého patra, cvičení mimického svalstva. Motorika mluvidel – rozvinutá motorika mluvidel je předpokladem správné výslovnosti. Cvičení provádíme jako podpůrná, jako hru.

Dechová cvičení – cvičení nádechu, výdechu, usměrňování výdechového proudu + prudký výdech, cvičení dechové výdrže, hospodaření s dechem.

Výstup: Správná výslovnost hlásek, plynulá řeč, artikulační obratnost, rychlé vybavování pojmů, jmen a názvů. Sebejistota při vystupování před kolektivem, na veřejnosti.

Koncentrace pozornosti

Cvičení posilování koncentrace pozornosti.

Posilování vlastností pozornosti – intenzity, stability, rozsahu – neboli kapacity pozornosti.

Utváření automatismů – dítě s ADHD má obtíže při zautomatizování naučených poznatků a postupů (neumí převádět naučené z jedné oblasti do druhé, potřebuje přeučení. Automatismy se týkají nejen poznatků ale též pracovních postupů).

Výstup: Schopnost vybrat ze všech podnětů, které na žáky působí, ty, které právě potřebují a upozadit v dané chvíli ty podněty, které by byly spíše na obtíž. Umět věnovat plně svoji pozornost nějaké úloze, kterou budou schopni splnit přesněji a rychleji.

Orientace

Orientace v prostoru – cvičení – dole, nahoře, mezi, pod, v.

Pravo-levá orientace – cvičení – nahoře, dole, vlevo, vpravo, nalezení figury, umístění figury.

Určování směrů – cvičení – pohybující se obrázky, více obrázků, jedna figura, více figur.

Orientace v řadě - cvičení – kde je figura, orientace zleva doprava, umístění v řadě před, za, první, poslední.

Výstup: Schopnost sledovat řádek zleva doprava, určování pravé a levé strany (orientace na mapě, v budově, na neznámém místě). Orientace v poznámkách vyučujícího na tabuli.

Grafomotorika

Hrubá motorika – pohyby paží (mávání, kroužení, let ptáka, plavání kraulem), dlaní (vpřed, vzad, 19 kroužení dlaněmi, mávání, kývání, tlačení dlaněmi proti sobě a uvolňování).

Jemná motorika – modelování písmen, vytrhávání písmen při čtení, pohyby prstů (dotýkání prstů obou rukou, mávání prstů), sestavy z dlaní, cvičení pohybové paměti. Uvolňovací cviky – na svislé ploše (směr dolů), na šikmé ploše. Cílem není přesné obtahování tvarů, ale plynulost a rytmus pohybů.

Držení psacího náčiní – trénování správného úchopu psacího náčiní (trojhranný program).

Nácvik psaní na stroji – nácvik psaní na střední písemné řadě, nácvik psaní na dolní písemné řadě, velká písmena, tečka, pomlčka, nácvik psaní na číselné řadě, nácvik znamének, značek a číslic.

Výstup: Správný sed při psaní, správné držení psacího náčiní, které výrazně ovlivňuje psaní.

Nedostatečně uvolněná ruka může být příčinou pomalého psaní. Zautomatizovat si psaní na stroji a při vyučovacích hodinách zapisovat učivo na PC.

Sociální dovednosti

Pravidla chování – jejich význam, účel. Respektování pravidel ke spolužákům a dospělým. Vedení žáků k tomu, aby oceňovali práci ostatních, aby uměli nabídnout pomoc spolužákům.

Korekce vrstevnických vztahů o přestávkách.

Poskytování zpětné vazby, stanovení jasných hranic chování.

Negativní chování hodnotíme komplexně – co mu předcházelo, jaký byl průběh, co následovalo (co tím získal)? Vyloučíme tak případy, kdy se dítě chová nevhodně, protože z toho má nějaký užitek.

Častá zpětná vazba, která vede k optimalizaci chování – zpětná vazba podává informaci o kvalitě výkonu. Pochvala a pozitivní hodnocení působí jako zpevnění žádoucího chování. Pozitivní posilování, které je základním prvkem v intervenci zaměřené na poruchy chování, musí následovat ihned po splnění úkolu. Je-li zpětnou vazbou upozornění na chybu, musí následovat doporučení, jak se chyby vyvarovat. I dítě s poruchou chování vyžaduje úctu a respekt, v jednání s ním zachováváme klid, mluvíme klidným hlasem, preferujeme kontakt z očí do očí. Případné výčitky a upozorňování na chyby musí být konkrétní, krátké a jasné.

Instrukce musí obsahovat pouze několik kroků – dítě je zopakuje, aby bylo zřejmé, že ví, co má dělat.

Náročnost a rozsah úkolů stoupá v závislosti na výsledcích.

Kladen větší důraz na kvalitní plnění a dokončování úkolů – není důležité, aby úkol svojí náročností odpovídal danému ročníku, důležité je, aby žák dělal úkol, který pomůže zautomatizovat jeho vědomosti.

Výstup: Posilování pozitivního vztahu ke své osobě, svým spolužákům, pedagogům, rodičům a širšímu okolí. Posilování sebevědomí, předávání zpětné vazby mezi spolužáky. Uvědomění si významu emocí, že různí lidé mohou ve stejných situacích zažívat různé pocity. Uvědomění v souvislosti prožívání emocí s tělesností. Uvědomění si, jak emoce ovlivňují komunikaci.

Cvičení z českého jazyka

Znalost gramatických jevů – malá a velká písmena, dlouhé a krátké samohlásky, měkké a tvrdé slabiky, druhy slov, vyjmenovaná slova, pádové otázky, vzory podstatných jmen, shoda podmětu s přísudkem, větný rozbor.

Rozvíjení jednoduchých forem samostatného písemného projevu – vyprávění příběhu a 20 doplnění textu ke kreslenému příběhu.

Pracovat s textem – porozumění zadaným úlohám.

Pomoc při zvládnutí základního učiva.

Výstup: Pohotové vybavení a správné užití gramatických jevů v písemném projevu, rozlišení podstatných a okrajových informací v textu, schopnost zaznamenat podstatné informace.

Cvičení z matematiky

Předčíselné představy – třídění předmětů podle tvaru, barvy, párové přiřazování, uspořádání předmětů podle velikosti, tvoření celku z částí, počítání po jedné, klasifikace, dovednost tvořit skupiny.

Číselné představy – utváření pojmu číslo, představa čísla, struktura čísla, rozklad čísel. Manipulace s předměty spolu s verbalizací. Čtení a psaní čísel, zaokrouhlování čísel. Pojem zlomky, desetinné číslo, procenta. Kladná a záporná čísla.

Zápis čísel – zápis čísel po přečtení z karet, podle diktátu. Rozklad čísel na jednotky, desítky,...

Základní matematické operace – chápání operací, určit, který znak použít, vymyslet slovní příklad, kde použiješ následující znak +.

Výstup: Zautomatizování početních operací, vztahů, využívání názoru v běžných životních situacích.

Hodnocení předmětu Speciálně pedagogické péče bude probíhat slovní formou s přihlédnutím k individuálním schopnostem a snaze žáka.

Zásady práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

- seznámení všech pedagogů, ale i spolužáků, s daným postižením žáka,
- respektování zvláštností a možností žáka,
- vysvětlíme vyučujícím způsoby hodnocení žáka a možnostmi úlev,
- utvoření optimálního pracovního prostředí včetně vstřícné přátelské atmosféry,
- možnost kompenzace jinými činnostmi, kde dítě může být úspěšné,
- v případě dlouhodobé nemoci konzultovat a vytvořit individuální vzdělávací plán,
- kladení reálných cílů, postupné zvyšování nároků,
- podporování snahy, pochvala při sebemenším zlepšení výkonu, nedostatky neporovnávat s ostatními,
- navození příjemné a soustředěné atmosféry při práci,
- nutnost spolupráce s rodiči,
- vyhledávání činností, ve kterých může být žák úspěšný,
- dodržení častých přestávek, střídání pracovního tempa.

Zapojení dalších osob a subjektů

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná spolupráce školy, žáka, jeho zákonného zástupce a školského poradenského zařízení (ŠPZ).

Poradenskou podporu těmto žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům zajišťuje školní poradenské pracoviště, které tvoří:

- výchovný poradce
- školní metodik prevence
- třídní učitel

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Nadaný a mimořádně nadaný žák

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností.

Forma vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Škola je povinná využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory. Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení na návrh učitele nebo rodičů. Pro tyto žáky může být vypracován individuální vzdělávací plán, který vychází ze ŠVP a závěrů vyšetření.

Mimořádně nadaní žáci mají upraven způsob výuky tak, aby byli dostatečně motivováni k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch předmětech, které reprezentují nadání dítěte.

Pravidla a průběh tvorby plánu pedagogické podpory nadaného a mimořádně nadaného žáka

- Při zjištění nadání a mimořádného nadání žáka informuje vyučující daného předmětu třídního učitele.
- Učitel daného předmětu je zodpovědný za vytvoření plánu pedagogické podpory žáka. Na tvorbě PLPP se účastní i vyučující dalších předmětů, kde se projevuje nadání žáka.
- S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem. Poskytování podpory učitel daného předmětu ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel plán pedagogické podpory průběžně aktualizuje v souladu s potřebami žáka. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory výchovný poradce vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření ukáží jako nedostatečná, výchovný poradce

doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu mimořádně nadaného žáka

- V případě, že opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory žáka nejsou dostačující, třídní učitel doporučí zákonnému zástupci žáka návštěvu školského poradenského zařízení.

- Škola bezodkladně předá Plán pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení

- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího programu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího programu. Ředitel školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.

- Za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný třídní učitel. IVP vytváří třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími dotčených předmětů, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.

- S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, žák a zákonný zástupce žáka.

- Zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP podepíší.

- Poskytování podpůrných opatření třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel daného předmětu individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

- Školské poradenské zařízení 1x ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu.

- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

- Stejný postup platí, pokud zákonný zástupce žáka vyhledal pomoc školského poradenského zařízení i bez vyzvání školy

Postup školy při přeřazení žáka do vyššího ročníku

- Zákonný zástupce žáka požádá o **přeřazení do vyššího ročníku.**

- Ředitelka školy jmenuje komisi pro přeřazení žáka do vyššího ročníku.

- Ředitelka školy stanoví termín konání zkoušky v dohodě se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem

- Ředitelka školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky.
- Žák vykoná zkoušku před komisí.
- Komise určí hlasováním výsledek zkoušky.
- Škola pořizuje protokol o zkoušce, který je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.
- Ředitelka školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka.
- V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

Specifikace prováděných podpůrných opatření

Metody výuky (pedagogické postupy)

- obohacení dílčích výstupů školního vzdělávacího programu nad rámec učiva vyučovacích předmětů a oblastí školního vzdělávacího programu pro nadané a mimořádně nadané žáky,
 - využívání individuální a skupinové projektové práce, stáže na odborných pracovištích na podporu rozvoje vědomostí a dovedností, včetně praktických dovedností nadaných žáků,
 - povzbuzovat procesy objevování a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma vzdělávání nabízí.
 - pestrá a podnětná výuka, která umožňuje velkou aktivitu, samostatnost a činorodost (nabídka nestandardních problémových úloh)
 - respektování pracovního tempa a zájmů žáka
 - podpora hledání dalších možných postupů řešení problémů
- napomáhání osobnostnímu rozvoji těchto žáků, zapojovat je do kolektivních činností, vést je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším.

Úprava obsahu vzdělávání

- obohacování učiva {dílčích výstupů) nad rámec školního vzdělávacího programu podle charakteru nadání žáka,
- prohloubení učiva, rozšíření a obohacení o další informace,
- zadávání specifických úkolů, projektů (na složitější a abstraktnější úrovni),
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol.

Organizace výuky

- možnost předčasného nástupu dítěte ke školní docházce /nutné doporučení ŠPZ/
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech,
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit.
- vnitřní diferenciacce žáka v některých předmětech, např. cizí jazyk, volitelné předměty

- přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí
- účast na olympiádách a soutěžích nejen školních, ale i regionálních nebo krajských,
- možnost k zapojení do zájmových aktivit organizovaných školou

Hodnocení žáků

Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Předpokladem úspěšného plnění vytyčených cílů školy v oblasti hodnocení vzdělávacích výsledků žáků je, aby každý žák dostával dostatečný prostor ke **zvládnutí a osvojení učiva**. Aby učivo mohlo v následujících obdobích vzdělávání plnit svoji funkci prostředníka k dosažení očekávaných výstupů RVP ZV, nestačí je s žáky pouze probrat, ale je třeba, aby si žáci základní učivo skutečně dobře osvojili. Kde si to učitelé uvědomují, nalezneme vždy dobře naučené třídy. Dobrému zvládnutí učiva napomáháme v první řadě činnostními způsoby učení, spojenými s hovorem žáků a komunikací mezi žáky a učitelem i žáky mezi sebou. Při probírání nového učiva dbáme na to, abychom ho dobře propojili s učivem předcházejícím, na které nové učivo navazuje. Takové myšlenkové operace (propojení předcházejícího a navazujícího) není většina žáků schopna, zvláště ne v mladším školním věku. Tento fakt je třeba brát stále na zřetel. Provázanost učiva žákům velmi pomáhá při osvojování nového učiva a dosahování očekávaných výstupů. Žáky průběžně informujeme, proč se určité látce učí. Neočekáváme, že žáci sami pochopí, proč se čemu učí. Neznalost cíle, smyslu a tématu žáků nepovažujeme za pozitivní motivační faktory. Usilujeme o to, aby vazba mezi předcházejícím a navazujícím učivem byla analogická. Po upozornění na analogii (obdobnost) přijímají žáci novou látku snadněji a důkladněji. Žáky směřujeme ke „znovuobjevování“ poznatků, k úvahám nad činnostmi obdobnými s těmi, které jim byly předloženy u látky předešlé.

Na tvořivých školách upřednostňujeme **pozitivní hodnocení** žáků, a to nejen při prověřování vědomostí, ale v celém procesu učení. Při výuce žáky co nejvíce chválíme, dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Pomáháme žákům předcházet chybám, dokážeme jim důvěru v jejich schopnost předkládané učivo dobře zvládnout a povzbuzujeme je. S žáky jednáme tak, aby neměli strach vyjádřit svůj názor. Pozitivně přijímáme i nesprávné závěry žáků, dáváme jim prostor pro otázky, trpělivě žákům odpovídáme a věnujeme jim individuální pozornost. Pomocí často zařazované činnostní **zpětné vazby** zjišťujeme případné nedostatky žáků hned v zárodku a průběžně je odstraňujeme.

Na chyby upozorňujeme žáky včasně, bezprostředně, vstřícně, přátelsky a důsledně. Vyhýbáme se zaujatosti, nahodilosti či opožděnému hodnocení. Dbáme, abychom v žácích nevytvářeli pocit, že si nemohou ve svých úsudcích věřit nebo že jsou horší než jejich spolužáci. Umožňujeme průběžně žákům poznání, že chyba se může vyskytovat v každé lidské činnosti, může mít však pro člověka různé následky podle její závažnosti. Žáky

vedeme přes **sebehodnocení a sebekontrolu** k dovednosti něco provést dokonale - bez chyby - a v přiměřeném čase. S chybou pracujeme tak, aby vyzývala žáka k většímu soustředění na plnění úkolu, k důslednější kontrole své práce, k sebezpoznání svých schopností.

Žáky hodnotíme nejprve při činnostech, při kterých máme možnost sledovat, jak pracují. Oceňujeme jejich snahu, pozornost, hodnotíme vyjadřování závěrů, oceňujeme jejich nápady. Každé upozornění na klady určitých žáků, pomáhá odstraňovat drobné nedostatky druhých žáků. Pozitivně laděná **průběžná hodnocení** a prožité pocity úspěchu při činnostech motivují žáky k učení, posilují jejich sebedůvěru a vedou je k vnitřnímu uspokojení. Tyto faktory mají pozitivní vliv na rozvoj klíčových kompetencí a na dobré osvojení učiva žáky.

Směřujeme k tomu, aby v době písemných nebo ústních hodnocení žáků, zvládalo co nejvíce žáků učivo zcela bezpečně. Ústní hodnocení, klasifikace i písemná hodnocení mají v 1. období základní funkci především **výchovnou a motivační**.

Úkolem učitele v 1. období vzdělávání je udržet, popřípadě vzbudit zájem žáků o učení, umožnit všem žákům osvojit si základní učivo potřebné pro další vzdělávání a pomoci všem žákům zformovat základy pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí. Z hlediska dalšího zdravého vývoje žáků je důležité umět je dovést k takovému zvládnutí učiva, aby co nejvíce z nich mohlo být v těchto ročnících hodnoceno známkou výborně nebo chvalitebně. Hodnocení známkou můžeme v tomto období doplňovat povzbuzujícím pozitivním **písemným hodnocením**.

Poznámka: Zkušenost učitelů s velmi dobrými výchovnými u vzdělávacími výsledky nám ukázala, že samotné písemné hodnocení v 1. období je pro žáky často málo podnětné. To, co je pro ně povzbudivé a motivující, je jasně vyjádřená pochvala k určité činnosti nebo odpovědi, hvězdička, razítko, obrázek a bezesporu jednička. Pozitivní efekt hodnocení známkou „ 1“ zvyšujeme tak, že ji doplníme krátkou, třeba i jednoslovně vyjádřenou pochvalou.

Žáci jsou o způsobech a kriteriích hodnocení informováni a uvědomují si, čemu se učí a proč, vědí přitom, jaké činnosti zvládli, vědí co umí. co se po nich požaduje, z čeho mohou být zkoušeni. Velmi často proto také ústní nebo písemné zkoušení sami vyžadují. Prověřování vědomostí pro ně není stresovou situací nebo dokonce trestem, ale možností ukázat, co se naučili, možnosti využít svých poznatků při řešení předložených úloh, otázek a úkolů, možnosti jak získat dobré hodnocení, pěknou známku. Dobrý výsledek posiluje jejich sebedůvěru a motivuje je pro další činnosti a poznávání.

Poznámka: Pozitivní výsledky třídy při prověřování učiva posilují i sebevědomí učitele, vedou k zamyšlení nad způsoby práce, kterými byly dobré výsledky dosaženy. Naplňují vnitřní uspokojením. Pocit uspokojení a radosti dodává chuť do další práce, přenáší se na

žáky i na jejich rodiče. Učitelé se stávají uznávanými profesionály ve svém oboru, jejich práce je ceněna rodiči žáků, často i kolegy. Hodnocením práce svých žáků hodnotíme i svoji schopnostně čemu dobře naučit a výchovně na žáky působit.

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

- V jednotlivých učebních oblastech předem stanovíme a žákům sdělíme základní učební požadavky. Jasně formulujeme, jaké dovednosti si žáci mají osvojit, čemu se mají naučit. Žáky upozorňujeme, jaké činnosti nebo pokusy budou provádět, o čem budeme hovořit.
- Žákům předkládáme reálné a dosažitelné cíle, a tak vedeme žáky k bezchybnosti a poctivosti.
- Žákům **důvěřujeme** a sebehodnocení nepovažujeme za příležitost k podvádění. Díky zpětné vazbě mají učitelé i žáci přehled o tom, co a jak již zvládli. Takto vedení žáci nemají potřebu podvádět - podvádění pro ně ztrácí smysl, jelikož nevede ani k prožití pocitu úspěchu ani k cíli, kterým je dosahování co nejlepších výsledků.
- Žáky vedeme k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali to, co už dobře ovládají (například „hvězdičkou“). Na základě takto provedeného sebehodnocení žáků mohou učitelé následně přistupovat k individuálnímu řešení jejich problémů a nejasností.
- Používáme činnosti, přístupy a metody učení, které umožňují žákům odhalovat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům tak průběžně umožňujeme uvědomění, co z probíraného učiva již ovládají.
- Žákům umožňujeme vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své vědomosti.
- Nejdříve dáváme příležitost projevit se žákům, kteří se v daném učivu orientují jako první. Na jejich příkladě si ostatní žáci nejlépe uvědomí vlastní stupeň poznání.
- Používáme učební materiály, ve kterých je sebehodnocení žáků zapracované.
- K sebehodnocení písemných cvičení přistupujeme teprve tehdy, až je žák schopen uvědomit si, že probírané učivo ovládá.
- Předkládáme žákům ukázky správně vypracovaných úkolů, různé obtížnosti a upřesňujeme, co požadujeme na výborné ohodnocení a co je hodnoceno již jako chvalitebně. Žáci potřebují vědět, jakou náročnost úkolů mají k určitým ohodnocením zvládat. Stejně stanovíme ukazatele při hodnocení písemném bez klasifikačních stupňů. Žák potom ví, k čemu ve svém snažení směřuje a je mu tak dána možnost sebehodnocení.

- Dodržujeme zásady a pravidla pozitivního hodnocení (viz bod 1.).

Pravidla prověřování vědomostí formou prověrek a zkoušení

Před zadáním jakékoli prověrky nebo testu zvažujeme, zda:

- má hodnotit naučení určitým poznatkům
- má diagnostikovat učební problémy

U otázek, úloh, testů, diktátů aj., uváděných v učebnicích, předem posuzujeme jejich vhodnost pro žáky určité třídy. Při vymýšlení otázek nebo při úpravě jejich znění je vhodné, aby je překontroloval ještě jiný učitel, a to kvůli porozumění formulaci otázek žákem i kvůli posouzení jejich jednoznačnosti. Dbáme na to, aby znění úkolů a otázek bylo jasné, aby přizjišťování vzdělávacích výsledků nedocházelo k záměně nepochopení zadání za neznalost.

Při prověřování vědomostí:

- prověřujeme a hodnotíme to, o čem víme, že jsme žáky učili a naučili;
- dbáme, aby příklady, diktované věty nebo testy určené k hodnocení žáků obsahovaly jen to, co bylo s žáky dostatečně procvičeno;
- dbáme, aby zadání úloh bylo věku žáků přiměřené tj. formulované tak, aby inu žáci určitého věku mohli dobře porozumět, aby o úkolu měli již nějaké povědomí, aby se již s podobným úkolem někdy setkali;
- ústní zkoušení vedeme tak, abychom při něm zjišťovali, co žák umí, ne to, co ještě neumí;
- písemnou práci na závěr určitého celku nezádáváme předčasně, ale až když žáci svým projevem prokazují, že jsou na písemnou práci vybaveni vědomostmi;
- při prověřování učiva probíraného před delší dobou ho s žáky nejprve nějakou formou zopakujeme, a to alespoň krátce a v několika po sobě jdoucích hodinách;
- při celkovém hodnocení žáka bereme v úvahu a hodnotíme i pokrok, jaký žák za určité období udělal a jaká byla jeho snaha k odstranění nedostatků;
- všechna hodnocení vyjadřujeme jako objektivní informaci povzbudivého charakteru.

Každý žák je vybaven více či méně odlišnými individuálními předpoklady pro učení, jako jsou nadání, úsudek a píle. Za pomoci činnostních přístupů, diferenciací a v neposlední řadě pozitivního hodnocení se snažíme v 1. období vzdělávání dosáhnout toho, aby všichni žáci zvládali základní učivo výborně. Při klasifikačním způsobu hodnocení je pak mezi žáky určitý rozdíl hlavně ve známce výborně. Někteří žáci při činnostech a samostatném plnění úkolů prokazují mnoho schopností např. aplikovat, objevovat, provádět analýzu aj., některým naopak trvá déle, než dojdou k zvládnutí učiva na výbornou a nemají zatím možnost se příliš dalších schopnostech projevit. Obě skupiny žáků je třeba hodnotit známkou

výborně. V takových případech je nejlepším osvědčeným způsobem kombinovat známku výborněs pozitivním slovním hodnocením, které krátce a jasně vyjádří projevené schopnosti nadanéhožáka. Znamky výborně se tím od sebe odliší.

Autoevaluace

Autoevaluace probíhá v těchto oblastech:

- podmínky ke vzdělávání,
- průběh vzdělávání,
- podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- výsledky vzdělávání žáků a studentů,
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita DVPP,
- úroveň výsledků práce školy s ohledem na podmínky vzdělávání a ekonomické zdroje

Bližší členění a používané nástroje, metody, zdroje a postupy

- podmínky ke vzdělávání,
 - vnější podmínky (demografické, ekonomicko-technologické, přírodní, politické, kulturní, konkurenční prostředí školy, vlivy veřejnosti)
 - vnitřní podmínky (personální, finanční, zařízení a technologie, informační systémy, systémy hodnocení kvality, řízení školy, koncepční záměry školy) metody: SWOT analýza, sledování úrovně pracovního prostředí, individuální sledování kvality a nasazení práce zaměstnanců, analýza vztahu výsledků práce a zařazení do platové třídy
- průběh vzdělávání
 - realizace vzdělávacího programu a jeho soulad s RVP ZV
 - organizace, formy a metody práce
 - soulad vzdělávání a životní praxe
 - objektivita a vypovídací schopnost hodnocení žáků

metody: hospitační a kontrolní činnost, analýza výsledků srovnávacích testů, sběr a analýza informací od žáků, rodičů, zřizovatele i veřejnosti, analýza práce metodických orgánů, analýza výsledků práce vých. poradce, koordinátora prevence a třídních učitelů

- podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
 - podpora žákům a studentům
 - spolupráce s rodiči

- vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- metody:** dotazníková šetření, získávání analýza informací od žáků i jejich rodičů, SWOT analýza
- výsledky vzdělávání žáků a studentů,
 - přehled výsledků prospěchu žáků
 - vztah výsledků prospěchu a absence
 - testy ,- četnost, důvody a výsledky komisionálních a opravných zkoušek
 - výsledky přijímacího řízení
 - analýza důvodů odchodu žáků ze školy
 - zjišťování názorů žáků, rodičů i veřejnosti
 - výsledky absolventů školy v následném studiu
 - četnost a výsledky žáků v soutěžích
- metody:** podrobné zpracování a analýza prospěchu žáků po pololetích podle tříd, předmětů i vyučujících včetně jejich aktivit a reprezentace školy, stručné zhodnocení prospěchu po 1. a 3. čtvrtletí, analýza práce met. orgánů, schůzky učitelů s rodiči žáků, jednání se zřizovatelem,
- řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
 - řízení školy
 - kvalita personální práce
 - kvalita a výsledky DVPP
- metody:** SWOT analýza, analýza vnějších (zřizovatel, ČŠI, KrÚ) i vnitřních kontrol, analýza hospodaření školy, analýza kvalifikace i pracovních výkonů a výsledků zaměstnanců včetně analýzy efektivity motivace zaměstnanců (zejména finanční – nenárokové složky platu), analýza plnění plánu DVPP včetně čerpání fin. Prostředků
- úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.
 - celkové zhodnocení výsledků práce po jednotlivých úsecích

Cíle a kritéria

Podmínky ke vzdělávání

cíle hodnocení:

- analyzovat příčiny migrace obyvatelstva spádové oblasti s ohledem na počet žáků školy a navrhnout opatření ke stabilizaci a zvyšování počtu žáků školy

- analyzovat personální situaci ve škole a průběžně aktualizovat její výhled
- identifikovat riziková místa a etapy vých. vzděl. procesu ve škole (personální, finanční, zařízení a technologie, informační systémy, systémy hodnocení kvality, řízení školy, koncepční záměry školy)

kritéria:

- počet žáků školy
- četnost důvodů odchodů žáků ze školy
- fluktuace zaměstnanců školy a její důvody

Průběh vzdělávání

cíle hodnocení:

- zajistit kvalitní úroveň realizace vzdělávacího programu při jeho souladu s RVP ZV
- zmapovat aplikované formy organizace a formy a metody práce s cílem podporovat rozvoj efektivních metod a forem
- zajistit přínos vzdělávání v životní praxi
- zajistit objektivitu a vypovídací schopnost hodnocení žáků
- zhodnotit kvalitu školní i mimoškolní práce zaměstnanců školy

kritéria:

- soulad výuky s ŠVP i RVP ZV
- dosahované výsledky žáka, skupiny a třídy a jejich soulad s průměrným prospěchem, názory žáků a rodičů na výuku a to aktuálně i s časovým odstupem
- soulad hodnocení žáka na škole s jeho výsledky v testech a v přijímacím řízení

Podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání

cíle hodnocení:

- zajistit všestrannou podporu žákům, kteří mají zájem se vzdělávat
- efektivně směřovat disponibilní zdroje školy (lidské, finanční i materiálové) k jednotlivcům a skupinám
- aktivizace spolupráce s rodiči

kritéria:

- dosahované výsledky žáka a jejich soulad s poskytovanými zdroji
- počet aktivit realizovaných ve spolupráci s rodiči
- postoje rodičů k aktivitám iniciovaným školou

- pokrok a výsledky žáků zařazených do programu speciální (reedukace) i běžné zvýšené péče

Výsledky vzdělávání žáků a studentů

cíle hodnocení:

- získat dlouhodobý přehled výsledků vzdělávání žáků a jejich prospěchu
- analyzovat vztah výsledků prospěchu a absence
- minimálně udržet současnou nadprůměrnou úroveň výsledků vzdělávání
- zvýšit četnost účasti s dobrými výsledky žáků v soutěžích

kritéria:

- prospěch žáků
- úspěšnost v přijímacím řízení a v testech
- úspěšnost v dalším studiu
- počet reprezentací školy v soutěžích a dosažené výsledky

Řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

cíle hodnocení:

- zajistit kvalitní personální obsazení školy
- získat podklady pro personální opatření a motivaci zaměstnanců
- analyzovat vliv kvality a výsledků DVPP na ped. práci jedince

kritéria:

- fluktuace zaměstnanců
- odborná kvalifikovanost a aprobovanost zaměstnanců
- osobní nasazení a aktivity zaměstnanců
- pozitivní vliv absolvování programů DVPP na vlastní výuku
- názory žáků a rodičů na výuku a to aktuálně i s časovým odstupem

Úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům

cíle hodnocení:

- zajistit efektivní využití zdrojů školy

kritéria:

- komplexní vybavenost školy
- četnost využívání pomůcek a did. techniky

Časové rozvržení evaluačních projektů

1) Dlouhodobé

- Evaluační zpráva školy 1x 2 roky
- SWOT analýza 1x 5 let

2) Krátkodobé (během školního roku)

- září výroční zpráva školy
- listopad čtvrtletní zhodnocení prospěchu pravidelné třídní schůzky
- prosinec Rada školy
- leden pololetní zhodnocení prospěchu
- vnitroškolní testování žáků 5 únor
- duben čtvrtletní zhodnocení prospěchu
- pravidelné třídní schůzky
- celostátní testování žáků 5. ročníků
- červen pololetní zhodnocení prospěchu
- vnitroškolní testování žáků 5. ročníků
- rozbor úrazovosti žáků

3) Průběžné

- konzultace dle rozpisu
- výsledky žáků na soutěžích

Pozn. Vlastní hodnocení školy proběhlo v září 2009, projednáno na ped.radě 7.10.2009. Další Vlastní hodnocení školy je stanoveno na září 2011

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Předmět Třída

Vyučující Datum

Učivo

Plánování a příprava výuky:

- 1.1 Soulad učiva s učebním plánem 1 2 3 4 ?
- 1.2 Soulad obsahu učiva se vzdělávacím programem 1 2 3 4 ?
- 1.3 Vhodnost a přiměřenost stanovených cílů 1 2 3 4 ?
- 1.4 Návaznost učební látky na předcházející učivo 1 2 3 4 ?

Podmínky výuky

- 2.1 Vhodnost uspořádání a vybavení učebny k činnostem a cílům 1 2 3 4 ?
- 2.2 Psychohygienické zásady - učebna 1 2 3 4 ?
- 2.3 Psychohygienické zásady - členění hodiny, relaxace, tempo výuky.. 1 2 3 4 ?

Organizace, formy a metody výuky:

- 3.1 Účelné řízení výuky (členění, pravidla, pokyny,...) 1 2 3 4 ?
- 3.2 Vytváření prostoru pro individuální potřeby a schopnost žáků 1 2 3 4 ?
- 3.3 Účelné využití vyučovacího času 1 2 3 4 ?
- 3.4 Účelné využívání učebních pomůcek a didaktické techniky 1 2 3 4 ?
- 3.5 Vedení ke schopnosti aplikovat učivo 1 2 3 4 ?
- 3.6 Možnosti alternativních postupů 1 2 3 4 ?
- 3.7 Prostor k dostatečnému procvičení učiva 1 2 3 4 ?
- 3.8 Věcná a odborná správnost výuky 1 2 3 4 ?

Motivace a hodnocení:

- 4.1 Využívání vstupní a průběžné motivace 1 2 3 4 ?
- 4.2 Motivace aktualizací učiva (příklady z praxe,návaznost na životní zkušenosti žáků) 1 2 3 4 ?
- 4.3 Ověřování pochopení látky 1 2 3 4 ?
- 4.4 Pomoc při řešení úkolů 1 2 3 4 ?
- 4.5 Využití okamžité zpětné vazby a analýzy chyb 1 2 3 4 ?
- 4.6 Při hodnocení je oceňována snaha a pokrok 1 2 3 4 ?
- 4.7 Podpora sebehodnocení a sebereflexe 1 2 3 4 ?
- 4.8 Domácí příprava 1 2 3 4 ?

Interakce a komunikace:

- 5.1 Rozvoj komunikativních kompetencí 1 2 3 4 ?
- 5.2 Vytvoření prostoru pro vyjadřování vlastního názoru 1 2 3 4 ?
- 5.3 Vedení k obhajobě vlastního názoru 1 2 3 4 ?
- 5.4 Respektování osobnosti žáka 1 2 3 4 ?
- 5.5 Úroveň verbální a neverbální komunikace učitele 1 2 3 4 ?
- 5.6 Úroveň verbální a neverbální komunikace žáků 1 2 3 4 ?
- 5.7 Četnost vzájemné verbální a neverbální interakce žáků 1 2 3 4 ?
- 5.8 Úroveň vzájemné verbální a neverbální interakce žáků 1 2 3 4 ?
- 5.9 Užívání správné odborné terminologie 1 2 3 4 ?
- 5.10 Atmosféra při vyučování 1 2 3 4 ?

ICT ve výuce

- 6.1 Využití ICT v hodině ANO – NE
- 6.2 Poměr účelů využití ICT (opakování : výklad : ověření : zpestření), celek=100%
- 6.3 Podíl vyučovacího času s využitím ICT (celá hodina = 100%)
- 6.4 Obsahová vhodnost a přiměřenost užití ICT 1 2 3 4 ?
- 6.5 Vhodnost zvolených forem vzhledem k učivu a cílům 1 2 3 4 ?
- 6.6 Zadání domácí přípravy s využitím ICT ANO – NE
- 6.7 Vhodnost a motivace k využívání ICT pro dom. Přípravu 1 2 3 4 ?

Jiná didaktická technika ve výuce

- 7.1 Využití jiné did. techniky ANO – NE
- 7.2 Vhodnost zvolených forem vzhledem k učivu a cílům 1 2 3 4 ?
- 7.3 Podíl vyučovacího času s využitím jiné did. tech. (celá hodina = 100%)

Celkové hodnocení hodiny

- 8.1 Plánování a přípravy výuky 1 2 3 4 ?
- 8.2 Psychohygienické a materiální podmínky výuky 1 2 3 4 ?
- 8.3 Organizace, formy a metody výuky 1 2 3 4 ?
- 8.4 Motivace a hodnocení 1 2 3 4 ?
- 8.5 Interakce a komunikace 1 2 3 4 ?
- 8.6 ICT a did. technika ve výuce 1 2 3 4 ?

Celkové zhodnocení hodiny 1 2 3 4 ?

Další informace, poznámky k hodnocení:

Hodnotící stupnice:

1 – velmi dobrá úroveň, 2 – dobrá úroveň; 3 – slabá úroveň; 4 – nevyhovující úroveň;? - nelze hodnotit

Připomínky vyučujícího k hodině a k hodnocení

Závěr

náměty, doporučení:

úkoly, opatření, termíny

jiné:

Projednáno dne

.....

podpis učitele podpis hospitujícího

Přílohy

Příloha č. 1

STANDARDY

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Vypracovala skupina pro přípravu standardů z českého jazyka a literatury ve složení:

Vedoucí: Taťána Holasová, Gymnázium Opatov, Praha 4

Koordinátor za VÚP: Jitka Altmanová, VÚP v Praze

Členové: Eva Hájková, PedF UK Praha

Jana Nedvědová, ZŠ Kutná Hora

Zdeněk Košťál, ČŠI Praha

Jiřina Šichová, ZŠ Praha 4,

Vítězslava Hlaváčková, Gymnázium Voděradská, Praha 10

Dagmar Burdová, ZŠ Litomyšl

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

1. Podle zadání zvažil pracovní tým očekávané výstupy podle RVP ZV a možnosti jejich elektronického testování. Vzhledem k tomu, že řada očekávaných výstupů se týká mluveného projevu žáků, popř. předpokládá tvořivé psaní, je jejich elektronické testování problematické. Z celkového počtu 23 očekávaných výstupů po 5. ročníku (2. období) je elektronicky testovatelných 15 očekávaných výstupů a z 27 očekávaných výstupů po 9. ročníku je testovatelných 20.

2. U všech elektronicky testovatelných výstupů jsme podrobně specifikovali, které učivo a dovednosti výstup zahrnuje, a stanovili jsme indikátory úloh pro autory testů. (Jednotlivé výstupy jsou opatřeny přiděleným kódem, indikátory jsou číslovány arabskými číslicemi.)

3. Domníváme se, že pro test z českého jazyka není vhodné požadavky atomizovat do samostatných úloh. Ty totiž budou vyžadovat řadu textů poskytujících nezbytný jazykový materiál pro řešení těchto úloh a rozsah testu neúměrně naroste, což je nevhodné zvláště pro žáky mladšího školního věku (týká se tedy především testu po 5. ročníku).

4. Připojujeme proto i modelovou ukázkou jediného výchozího textu (ukázkou pro test po 5. ročníku), k němuž se vážou jednotlivé úlohy. V horní části tabulky je přehled očekávaných výstupů, které jsou v uvedeném modelu testovány (výstupy jsou označeny příslušnými kódy), následuje přehled indikátorů úloh seřazených v pořadí odpovídajícím pořadí uvedených výstupů. Pod výchozím textem je řada úloh k němu, u každé úlohy je kromě jejího správného řešení pro přehlednost uveden i kód očekávaného výstupu, jež úloha testuje. Tímto navrženým postupem se minimalizuje rozsah testu při zachování mnohosti prověřovaných výstupů – úloha pro 5. ročník prověřuje 2/3 celkového počtu elektronicky testovatelných výstupů.

5. Podle zadání MŠMT jsou indikátory ověřitelné otevřenou úlohou označeny zeleně a indikátory elektronicky netestovatelné označeny červenou barvou.

6. Stále zůstává otevřená otázka zařazení písemné práce – souvislého textu, v němž by žáci mohli prokázat osvojení kreativních komunikačních dovedností i pravopisných vědomostí. Zařazení souvislé písemné práce doporučovali ostatně i oponenti předložených úloh.

7. Stávající zpracování úloh je pořád ještě v pracovní verzi, s korekturou textu, stylizačními a formálními úpravami se počítá.

1. stupeň

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
Indikátor	<p>ČJL-5-1-01.1 Žák vybere z nabídky vhodný nadpis</p> <p>ČJL-5-1-01.2 Žák posoudí na základě přečteného textu pravdivost / nepravdivost tvrzení</p> <p>ČJL-5-1-01.3 Žák posoudí, zda daná informace vyplývá / nevyplývá z textu</p> <p>ČJL-5-1-01.4 Žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku</p> <p>ČJL-5-1-01.5 Žák vystihne hlavní myšlenku textu</p>
Příkladové úlohy	<p>Výchozí text:</p> <p>Téměř všechny myšlenky a objevy učiněné během věků můžete nalézt v knihách. Kniha je jedním z největších lidských vynálezů. Existuje mnoho druhů knih – od beletrie (např. povídky a romány) po naučnou literaturu (např. příručky, slovníky, encyklopedie). První knihu zhotovili Egypťané před 5000 lety. Byla napsaná na papyrových svitcích. Římané vynalezli knihu, jak ji známe dnes; pro stránky použili upravenou zvířecí kůži – pergamen. Po staletí se knihy psaly ručně. Byly vzácné a drahé. V 8. století Číňané vynalezli knihtisk. Do Evropy se rozšířil během 15. století. Knihtisk umožnil vyrábět větší množství knih. Dnes se při výrobě knih využívají počítače, fotografické přístroje, stroje samy tisknou, skládají papír, sešívají jej a vážou do knihy.</p> <p>Vyber z nabídky nejvhodnější nadpis k uvedené ukázce:</p> <p>(A) Výroba novin</p> <p>(B) Z historie knih</p> <p>(C) Čtete rádi?</p> <p>(D) V knihovně</p> <p>Rozhodni o pravdivosti nebo nepravdivosti následujících tvrzení, vycházej z uvedeného textu:</p> <p>Dříve byly knihy vzácné a drahé, protože se psaly ručně. ANO – NE</p> <p>V knihách je zaznamenáno mnoho důležitých myšlenek a objevů. ANO – NE</p> <p>Knihtisk vynalezli Egypťané. ANO – NE</p>

	<p>Existuje málo druhů knih, většinou jsou to encyklopedie. ANO – NE</p> <p>Jak se nazývá upravená zvířecí kůže, kterou používali Římané pro stránky knih?</p> <hr/> <p>Co je podle tvého názoru smyslem uvedeného textu?</p> <p>(A) text má čtenáře varovat před nevhodným obsahem některých knih</p> <p>(B) text čtenáře přesvědčuje o tom, aby se chovali ke knihám šetrně</p> <p>(C) text seznamuje čtenáře s tím, jak vznikly knihy a jak se vyvíjela jejich výroba</p> <p>(D) text se snaží nalákat čtenáře k návštěvě knihovny</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Použitá ukázka je z Dětské ilustrované encyklopedie Svět kolem nás</p> <p>Řešení:</p> <p>Nejvhodnější nadpis: (B) Z historie knih</p> <p>Pravdivost tvrzení: ANO, ANO, NE, NE</p> <p>Jak se nazývá upravená zvířecí kůže: pergamen</p> <p>Smysl uvedeného textu: (C)</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
Indikátor	<p>ČJL-5-1-02.1 Žák vybere z nabídky slov slova klíčová vztahující se k zadanému textu</p> <p>ČJL-5-1-02.2 Žák rozhodne, které informace v textu jsou <u>nepodstatné</u> pro smysl (vyznění) textu</p> <p>ČJL-5-1-02.3 Žák vypíše požadovanou informaci z textu</p> <p>ČJL-5-1-02.4 Žák utřídí přečtené informace, vybere podstatná fakta</p>
Příkladové úlohy	<p>Která informace (věta) je pro popis kočky domácí nepodstatná? Číslo nedůležité věty napiš:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kočka má pružné a svalnaté tělo dokonale přizpůsobené lovu. 2. V kohoutku je vysoká asi 30 cm, délka těla včetně ocasu činí kolem 80 cm. 3. Má ostré zatažitelné dráčky a vynikající zrak, sluch a čich. 4. Černé kočky prý přinášejí smůlu. 5. Kůže kočky je pokryta srstí. 6. Kočičí tlapky jsou zakončeny měkkými polštářky. <p>Mezi slovy pod textem škrtněte slovo, které k následujícímu textu nepatří, významem z něho nevyplývá:</p> <p>Zelená jablka patří k méně oblíbeným druhům jablek, svou chutí však mnohdy předčí jablka s červeným líčkem. Dlouhou tradici v pěstování jablek má tradiční odrůda Zelené průsvitné dozrávající časně, a to na přelomu června a července. K novějším druhům patří například Idared.</p> <p>Pěstování ovoce, jablka, jaro, zelená jablka, časně zrající.</p> <p>Z textu o jablkách vypište název starší odrůdy jablek: _____</p>
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>Nepodstatná informace pro popis: věta číslo 4</p> <p>Slovo, které významem nepatří k textu: jaro</p> <p>Starší odrůda jablek: Zelené průsvitné</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost, či neúplnost jednoduchého sdělení
Indikátor	ČJL-5-1-03.1 Žák sestaví jednoduchý slohový útvar (adresa, zpráva, vzkaz, oznámení, pozvánka) ČJL-5-1-03.2 Žák posoudí, zda náležitosti daného slohového útvaru jsou úplné, či zda něco chybí
Příkladové úlohy	<p>Přiřaď k názvu slohového útvaru číslo ukázky:</p> <p>zpráva _____</p> <p>pozvánka _____</p> <p>oznámení _____</p> <p>vzkaz _____</p> <p>1. Zápis do mateřských škol v Kutné Hoře na školní rok 2011/2012 proběhne na počátku měsíce května. Přihlášky dětí se přijímají do 30. 4. 2011. (Kutnohorské listy)</p> <p>2. Vážení rodiče, srdečně vás zveme na představení školní akademie s názvem Zpátky v čase, které se koná v pátek 22. 4. 2011 od 18 hodin v aule školy. Těšíme se na setkání s vámi. (školní webové stránky)</p> <p>3. Ve čtvrtek pomáhali slovenští horští záchranáři ve Vysokých Tatrách 55leté české horolezkyni. Žena měla zraněnou nohu a potřebovala lékařskou pomoc. Zraněná Češka byla účastnicí horolezeckého soustředění, které se konalo na Zbojnické chatě. (Mladá fronta DNES)</p> <p>4. Moniko, prosím tě, až půjdeš dnes na trénink, stav se pro mě, budu na tebe doma okolo čtvrté hodiny čekat! (hlasová schránka)</p> <p>Vyber z nabídky, který údaj chybí v uvedené pozvánce:</p> <p>(A) název akce</p> <p>(B) časový údaj</p> <p>(C) místo konání</p> <p>(D) program</p>

	<p>Vážení rodiče, srdečně vás zveme na vánoční besídku, která se koná v naší třídě. Přijďte si s námi chvíli posedět, zazpívat vánoční koledy a popovídat. Kdo by našel ještě o trochu více času, může se jít vánočně bavit i do auly, kde vystoupí žáci naší školy s pohádkami a koledami. Poté můžete navštívit naši vánoční prodejní výstavu. Její výtěžek bude věnován na nákup učebních pomůcek. Těšíme se na setkání s vámi. Paní učitelka a žáci III. B.</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Indikátor ČJL-5-1-14.1 je z důvodu elektronického testování zjednodušený z úkolu žák sestaví jednoduchý slohový útvar na úkol rozliší slohový útvar</p> <p>Řešení:</p> <p>zpráva - 3, pozvánka - 2, oznámení - 1, vzkaz - 4</p> <p>chybějící údaj v pozvánce: (B) časový údaj</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost, či neúplnost jednoduchého sdělení
Indikátor	ČJL-5-1-03.3 Žák sestaví z vět (či krátkých odstavců) na základě časové a příčinné souvislosti příběh, sdělení ČJL-5-1-03.4 Žák vybere z nabídky větu, která je vhodná jako závěr k dané ukázce
Příkladové úlohy	<p>1. „Když jsem byl mlád,“ pravil král dvěma synům, když se byli před ním shromáždili, „zapomněl jsem v malé hospůdce v daleké zemi klobouček. Měl jsem za kloboučkem sojčí pérko.</p> <p>2. Král měl tři syny, zavolal však pouze dva, neboť třetího syna, Honzu, nebral vážně.</p> <p>3. Dnes už vím, co leží za všemi moři, za horami a lesy. A je mi smutno z vědění.</p> <p>4. Nemohl jsem se tehdy vrátit, musel jsem spěchat podívat se, co bylo za lesem, co bylo za horou, která byla za lesem, co za mořem, které bylo za horou, co za pouští, která byla za mořem.</p> <p>5. Je zajímavé, že Honzové často nejsou bráni vážně, ačkoliv, jak se ukáže i v této pohádce, nakonec si úctu vynutí.</p> <p>Vyber z nabídky správné pořadí úryvků tak, aby postupovaly podle časové a příčinné souvislosti (aby tvořily příběh):</p> <p>(A) 1, 2, 5, 4, 3</p> <p>(B) 5, 2, 1, 3, 4</p> <p>(C) 2, 5, 1, 4, 3</p> <p>(D) 4, 5, 3, 1, 2</p> <p>Která z následujících vět by mohla tvořit závěr k dané ukázce?</p> <p>(A) Vzdechl a utřel si vlažnou slzu.</p> <p>(B) Vždycky jsem byl zvědavý.</p> <p>(C) Bylo jednou jedno království.</p> <p>(D) Král mu mával z okna na rozloučenou.</p>
Poznámky k úloze	Použitá ukázka je z Čítanky pro 4. ročník (Nová škola) J. Werich: Král měl tři syny

	<p>Řešení:</p> <p>Pořadí úryvků: (C)</p> <p>Závěr ukázky: (A)</p>
--	--

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
Indikátor	ČJL-5-1-04.1 Žák vyslechne sdělení a reprodukuje / napíše jeho obsah /smysl ČJL-5-1-04.2 Žák vyslechne vzkaz a reprodukuje ho další osobě
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-1-04.1 Žák vyslechne ukázkou (popřípadě sám přečte) a reprodukuje / píše její obsah.</p> <p>Příklady textů (rozsah okolo 100 slov):</p> <p>Náš pes Ben je moc milý a přítulný. Vždycky, když přijedeme na chatu, běhá radostně po okolí a hraje si s pejsky, kteří sídlí se svými páníčky v okolních chatách. Jednou během této hry jsme uslyšeli ránu a vzápětí bolestivé kňučení našeho pejska. Když jsme přiběhli, viděli jsme na jeho boku malou ránu, ze které tekla krev. Někdo našeho Bena postřelil! Jeli jsme k veterináři, který mu brok z těla vyjmul, ránu zašil a vyčistil. Když se Beník probрал z narkózy, byl jako opilý a smutně na nás koukal. Dnes už je úplně v pořádku. Toho, kdo Bena postřelil, jsme nikdy neodhalili.</p> <p>Při svých cestách světem překročil Fík jednoho dne sedmero hor a sedmero řek, a tím pádem se samosebou ocitl rovnou v pohádkové zemi. Poznal to už podle hradu potaženého černým sukmem. „No, tak to je jasný,“ řekl si, „mají tady šíleně smutnou princeznu.“ Šel rovnou ke králi a povídá jasnozřivě: „Maucta. Tak vaše princezna se nechce smát, co?“ Král jen smutně přikyvoval. „A čekáte na Honzu, že ano?“ „Kdepak,“ řekl král ještě smutněji. „Ten už tu byl a taky nic nepořídil.“ „Ale jděte, vždyť je to tak jednoduché!“ řekl Fík. Olízl princezničce tvář svým růžovým jazykem a holka se nemohla udržet smíchy. (Rudolf Čechura: Maxipes Fík)</p> <p>Nové pololetí jsme ve škole začali romanticky – 14. 2. jsme oslavili svátek svatého Valentýna. Už s předstihem byly v budově školy rozmístěny krabice, do nichž děti mohly vhadzovat dopisy a vzkazy pro své kamarády a oblíbence. Po otevření valentýnských krabic bylo zjištěno, že jste odeslali více než 250 dopisů, vzkazů a přáníček. Dopisy dostávala převážně děvčata - z toho usuzujeme, že kluci byli při tvorbě asi pilnější. Nejvíce vzkazů se posílalo mezi žáky prvního stupně, na druhém stupni byla nejžádanější třída VI. C. Dodatečně přejeme hodně lásky i my a doufáme, že v příštím roce bude zájem o valentýnské krabice minimálně stejně velký jako letos. (školní časopis)</p> <p>ČJL-5-1-04.2</p> <p>Přečti si vzkaz od Pavla a řekni ho spolužákovi:</p> <p>Tondo, prosím tě, máš zítra odpoledne přijít ve dvě hodiny za Pavlem na hřiště. Chce si s tebou zahrát vybíjenou a pak byste mohli jít k jeho babičce. Nemáš se bát, prý se nezdržíte, do pěti budete určitě doma. Babička ale zaručeně upeče něco dobrého, třeba tvarohové buchty.</p>

Poznámky k úloze	
-------------------------	--

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
Indikátor	<p>ČJL-5-1-05.1 Žák na základě zadaných informací vede dialog, telefonický hovor (s kamarádem, s dospělým), zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>ČJL-5-1-05.2 Žák posoudí, zda v uvedené ukázce dialogu, telefonického rozhovoru nebo vzkazu na záznamníku něco chybí nebo zda je úplná</p> <p>ČJL-5-1-05.3 Žák změní dialog na vzkaz apod.</p>
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-1-05.1</p> <p>Na základě uvedených informací vedou dva žáci dialog:</p> <p>1) Odpoledne se chtějí jít koupat, jeden nemůže, musí jít pomáhat babičce, domluví se, že půjdou další den</p> <p>2) návštěva kina - pátek - 18 hodin - sraz půl hodiny před představením na náměstí</p> <p>3) pondělí – 17 hodin – koncert – Obecní dům Praha – Antonín Dvořák</p> <p>4) Martina mi řekla, abych s ní šla odpoledne na koupaliště.</p> <p>Odpověděla jsem, že nemohu, protože musím jít pomáhat babičce na zahradu.</p> <p>Martina se mě zeptala, jestli bych nemohla jít pomáhat babičce zítra.</p> <p>Odpověděla jsem, že ne, protože babička jde zítra k lékaři a nebude doma. Kromě toho už jsem jí to slíbila.</p> <p>Martina navrhuje, že půjdeme zítra, já souhlasím.</p> <p>Témata na telefonní hovor (pozdrav, představení se, krátký rozhovor, rozloučení):</p> <p>pozvání na narozeniny, přání k svátku, omluva ve škole, zavolání lékařské pohotovosti, omluva z dohodnuté schůzky, akce, oznámení dopravní nehody, požáru apod.</p> <p>Témata na zanechání vzkazu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pro maminku: zdržíš se u kamaráda • pro kamaráda: zítra odpoledne k němu nepřijs • pro spolužáka: jaký úkol máte na další den do školy • pro babičku: zítra po škole se u ní stavíš apod.

ČJL-5-1-05.2

Je uvedený telefonický rozhovor úplný nebo něco chybí? V případě, že ano, řekni, co chybí!

A: Tady Petr Novotný.

B: Ahoj Petře, co děláš? Jedu na kole na hřiště, nechceš jet se mnou?

A: Možná bych jel. Jak dlouho tam chceš být a kdo tam bude?

B: Budu tam asi hodinu, pak musím domů. Budou tam určitě kluci z naší třídy, zahrajeme si fotbal

A: Tak já pojedou, stav se pro mě asi za čtvrt hodiny, zatím ahoj.

B. Ahoj, uvidíme se.

Napiš, co chybí v uvedeném vzkazu na záznamníku:

Jé, to je škoda, že nejsi doma. Zítra tě zvu do cukrárny, sejdem se ve dvě hodiny. Tak ahoj, už se těším.

ČJL-5-1-05.3

Uvedený dialog maminky a paní učitelky změň na vzkaz pro paní učitelku:

Maminka: Dobrý den, paní učitelko.

Paní učitelka: Dobrý den, paní šťastná. Ráda vás slyším. Potřebujete něco?

Maminka: Chci omluvit naši Martinu. Je nemocná, celou noc měla teplotu a stěžuje si, že ji bolí v krku. Půjdeme teď dopoledne k paní doktorce.

Paní učitelka: Dobře paní šťastná, omluvím ji. Dejte mi prosím vědět, jak dlouho bude Martina stonat. Pro úkoly se stavíte?

Maminka: Určitě, řeknu našemu Ondřejovi, aby se za vámi zastavil, pošlete je prosím po něm. Děkuji vám.

Paní učitelka: Zařídím to, spolehněte se. Mějte se hezky a pozdravujte Martinu. Na shledanou.

Maminka: Na shledanou.

Poznámky k úloze

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
Indikátor	ČJL-5-1-06.1 Žák vybere z předložených ukázek tu, která výrazně ovlivňuje rozhodování člověka ČJL-5-1-06.2 Žák vybere z nabídky možností, čeho chtěla reklama dosáhnout
Příkladové úlohy	<p>Který text informuje a který nás navíc chce přimět k nákupu?</p> <p>A: Firma Čistota uvedla na trh nový prací prostředek vhodný pro ruční praní i praní v automatických pračkách. Složení pracího prášku zaručuje dobrý prací výsledek v měkké i tvrdé vodě. K dispozici je balení po 2 kg, 4 kg i 8 kg.</p> <p>B: Firma Čistota přichází s novým vynikajícím pracím prostředkem, který vám zaručí, že vaše prádlo bude vždycky čisté. Vyzkoušejte jeho unikátní složení. V nabídce je úsporné dvoukilové balení, balení 4 kg, cenové zvýhodnění vás však nejvíc potěší u balení 8 kg.</p> <p>Přepište následující text jako reklamu.</p> <p>Milena Čokoládová tyčinka 46 g Vyrábí: Orion Nestlé Česká republika</p>
Poznámky k úloze	<p>Úloha Přepište následující text jako reklamu patří k elektronicky netestovatelným.</p> <p>Řešení:</p> <p>Text A informuje, text B ovlivňuje rozhodování</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
Indikátor	<p>ČJL-5-1-07.1 Žák na základě zadání předvede s náležitou intonací, přízvukem a tempem řeči různá sdělení - oznámení, příkaz, prosbu, omluvu – a respektuje při tom rozdílného adresáta</p> <p>ČJL-5-1-07.2 Žák se vhodně představí ostatním dětem, dospělému</p>
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-1-07.1</p> <p>Řekni větu Jano, běž do obchodu, kup rohlíky a neztrať peněženku! tak, aby podle intonace bylo poznat, že jde o prosbu.</p> <p>Dokonči následující věty a řekni je tak, aby podle tvé rozdílné intonace bylo poznat, kdy se jedná o prosbu, příkaz nebo omluvu:</p> <p>Prosím vás</p> <p>Bud'te tak hodná,</p> <p>Promiň</p> <p>Žádáme tě</p> <p>Oznam spolužákovi / paní učitelce, že máš zítra narozeniny a že ho / ji zveš na oslavu</p> <p>Dokonči následující oznámení a představ si, že je říkáš ve školním rozhlasu:</p> <p>Fotografujete rádi? Časopis pro děti Sluníčko vypisuje soutěž o nejlepší obrázek na téma: Můj čtyřnohý kamarád.</p> <p>Jak se omluvíš v následujících situacích? Vytvoř alespoň dvě věty, kterými se omluvíš v následujících situacích.</p> <p>1) zapomeneš si domácí úkol (paní učitelka/pan učitel)</p> <p>2) rozbiješ míčem sousedovi okno (soused)</p> <p>ČJL-5-1-07.2</p> <p>Představ se vhodnou formou v následujících situacích (2–3 věty):</p> <p>- přišel jsi do nové školy – představ se nejprve panu řediteli a pak svým novým</p>

	<p>spolužákům</p> <ul style="list-style-type: none">- změnil jsi sportovní oddíl – představ se novým spoluhráčům a trenérovi-jdeš na recitační soutěž –představ se a porotě
Poznámky k úloze	

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
Indikátor	<p>ČJL-5-1-08.1 Žák rozliší <u>ve slyšené ukázce</u> spisovnou a nespisovnou výslovnost (sme, dyž vo tom apod.)</p> <p>ČJL-5-1-08.2 Žák při veřejné komunikační situaci využívá spisovnou výslovnost</p>
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-1-08.2</p> <p>Možné komunikační situace:</p> <ul style="list-style-type: none"> → zeptat se v obchodě prodavačky na cenu zboží (kde nalézt určité zboží) → v knihovně na další knihu svého oblíbeného autora → v autobuse řidiče, zda staví na určité zastávce → omluvit se učiteli za nevypracovaný úkol → přivítat rodiče na školní besídce apod.
Poznámky k úloze	<p>Nabízená fonetická transkripce je z didaktického hlediska pro mladší školní věk naprosto nevhodná.</p> <p>Nelze propagovat nespisovnou výslovnost, je možné se domluvit na sledování vytypovaného pořadu, ve kterém by žáci měli za úkol vyhledávat nespisovnou výslovnost, případně využít např. archiv ČT apod.</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
Indikátor	<p>ČJL-5-1-09.1 Žák píše správně po stránce obsahové i formální vyprávění</p> <p>ČJL-5-1-09.2 Žák sestaví popis předmětu (zvířete/osoby) a popis pracovního postupu</p> <p>ČJL-5-1-09.3 Žák napíše soukromý dopis se všemi náležitostmi</p> <p>ČJL-5-1-09.4 Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí</p>
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-1-09.1</p> <p>Možné náměty pro vypravování:</p> <p>Témata vycházející z vlastní zkušenosti dětí - jejich vlastní zážitky, příběhy se zvířaty apod.</p> <p>Vytvoř krátké vypravování s následujícími slovesy (v jakýchkoli osobách a časech):</p> <p>běžet, poskakovat, jít, pochodovat, vykračovat si</p> <p>(obměna: žák si sám vybere 5 slov – podstatné jméno, přídavné jméno, sloveso, příslovce, číslovka – která použije ve vypravování)</p> <p>Dokonči vypravování:</p> <p>Sedím v houpacím křesle na verandě chaty a čtu si knížku. Jsem tu sám, klid, pohoda. Venku prší, déšť bubnuje do střechy, už se stmívá. Najednou slyším za oknem kroky. Přibližují se a vzdalují. A znovu.</p> <p>ČJL-5-1-09.2</p> <p>Možné náměty pro tvorbu popisu:</p> <p>Popis předmětu, zvířete, osoby - hračka, dům, dětský pokoj; domácí mazlíček - pes, kočka; kamarád, člen rodiny</p> <p>(nutný vizuální vjem - obrázek, fotografie, popisovaný předmět,...)</p> <p>Popis pracovního postupu - oblíbený recept, přesazování rostliny, jednoduchý výrobek, čištění zubů, ...(činnost, kterou děti samy vykonávaly)</p> <p>Pozorně si přečti následující text. Kuchař si popletl, co má při výrobě palačinek udělat nejdříve, co potom...Pomoz mu a napiš popis pracovního postupu ve správném pořadí!</p>

	<p>1) Upečené horké palačinky potřeme džemem, zatočíme je nebo složíme a posypeme moučkovým cukrem.</p> <p>2) Vejce pečlivě rozmícháme, rozředíme mlékem a za stálého míchání přisypeme polohrubou mouku.</p> <p>3) Na přípravu palačinek potřebujeme 3 vejce, 500 ml mléka, 250 g polohrubé mouky, tuk na smažení, džem a cukr.</p> <p>4) Přejeme vám dobrou chuť.</p> <p>5) Z hotového hladkého těstíčka pečeme na pánvi potřené tukem tenké palačinky (pečeme je po obou stranách).</p> <p>ČJL-5-1-09.3</p> <p>Které věty můžeš použít do úvodu dopisu, které na závěr?</p> <p>Posílám ti srdečný pozdrav....</p> <p>Zdravím Vás a čekám Vaši rychlou odpověď...</p> <p>Přeji ti hezký víkend ...</p> <p>Zdravím tě a posílám pusu...</p> <p>Těším se na brzkou shledanou...</p> <p>Omlouvám se, že jsem se dlouho neozval...</p> <p>Možné náměty pro psaní dopisu:</p> <p>dopis z prázdnin rodičům, babičce, kamarádovi, dopis sourozenci na školu v přírodě, krátký dopis chlapci nebo děvčeti, se kterým si chceme dopisovat</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Vypravování – úvod, vlastní vypravování a závěr, rozsah okolo 50–80 slov, vypravování je možné tvořit i podle obrázkové osnovy. Využívána je přímá řeč, slovesa, která výrazně postihují děj, a krátké věty k navození dějového napětí.</p> <p>Popis – úvod, vlastní popis, závěr, u popisu je akcentována uspořádanost, u pracovního postupu dodržení časové posloupnosti, možno tvořit i podle obrázkové nebo otázkové osnovy.</p> <p>Dopis – místo a datum, oslovení, sdělení, zakončení, podpis, adresa</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
Indikátor	ČJL-5-1-09.4 Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí
Příkladové úlohy	<p>Vyber z nabídky, co chybí v ukázce dopisu:</p> <p>(A) oslovení a podpis</p> <p>(B) P. S., místo a datum</p> <p>(C) nechybí nic</p> <p>(D) místo a datum, podpis</p> <p>Maminko, tatínku,</p> <p>posílám Vám vzpomínku z letního tábora, jistě víte, že vám píše vaše dcera Barbora. Strava se nedá jíst, dneska byl jen zelný list, polívka studená, co v ní plavou místo nudlí číslice a písmena. Myslela jsem prostě, že budou různé soutěže, slíbili bojovku, pak jsme hráli vybíjendu, na ovce a na schovku. Štefan, hlavní vedoucí, chodí s naší vedoucí, která je příšera, scházejí se, líbají se u totemu za šera. Proč jsem se nenarodila o pár let dřív? Dneska bych krásně chodila se Štefanem, co říká si Steve. Proč jste mě prostě neměli o pár let dříve? Řekla bych: nebuď nesmělý, líbej mě, Steve. Závěrem dopisu ještě trochu popisu: ta bréca vedoucí je tlustá jak dvě normální oddílové vedoucí. Když běží po lese, všechno na ní třese se. Užívá make-upu, co na ní ten Štefan vidí, to já prostě nechápu.</p> <p>P. S. Pošlete dvě tři sta, jsem bez peněz dočista.</p>
Poznámky k úloze	<p>Použitá ukázka je text písně Z. Svěráka a J. Uhlíře Dopis z tábora</p> <p>Řešení:</p> <p>V ukázce dopisu chybí: (D) místo a datum, podpis</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti
Indikátor	ČJL-5-1-10.1 Žák k zadanému textu přiměřené délky vytvoří jeho osnovu (nejméně o třech bodech) ČJL-5-1-10.2 Žák zařadí do přečtené ukázky vyprávění nabízený text na vhodné místo
Příkladové úlohy	<p>V létě o prázdninách se Michal a Radek rozhodli, že přenocují ve stanu na zahradě u babičky. Odpoledne postavili stan a teď v něm leží zachumlaní do spacáků. Když se kluci odpoledne stěhovali do stanu, babička se strachovala: „Nebudete se tam, hoši, bát?“ „My a bát se?“ zlobili se kluci. „To nás máš, babi, za strašpytle?“</p> <p>Ale teď tu leží a nemůžou usnout. Napjatě poslouchají podivné šelesty a neznámé zvuky. Cítí, jak jim buší srdce. Pár kroků za plotem zahrady začíná les. Nikdy nevěřili na strašidla, ale teď je napadá – co kdyby přece? Každou chvíli přejede po plachtě stanu větev, jak se komíhá ve větru. Nebo to není větev? Kluci se začínají potit a oči mají dokořán. Napínají uši. Venku se zvedá vítr. Co to tak strašidelně šelestí v korunách stromů? A teď to venku zafunělo, teď to škrábe po plachtě! Co se to dobývá dovnitř? Venku se ozvalo zakňučení a nové škrábání. „Vždyť je to náš Mates!“ zvolal Michal. A už se kluci hrabou ven a otvírají stan. Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda.</p> <p>Kluci si oddychli. Netrvalo dlouho a všichni tři spokojeně spali. Chundelatý psí kožich kluky krásně hřál, a i když se venku čerti ženili, vítr hučel a padal déšť, chlapci o ničem nevěděli.</p> <p>Sestav jednoduchou osnovu vyprávění v heslech o čtyřech bodech:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>4. _____</p> <p>Z vyprávění o chlapcích vypadl následující text. Na které místo v příběhu bys ho zařadil? Vyber větu z uvedené nabídky, na niž by vhodně navazoval.</p> <p>Kluci si představují divokého kance nebo zježenou hlavu s ohnivýma očima. Na stan dolehlo nějaké těžké tělo. „Mamí!“ vyjekl Radek.</p>

	<p>(A) „Nebudete se tam, hoši, bát?“</p> <p>(B) Pár kroků za plotem zahrady začíná les.</p> <p>(C) Co se to dobývá dovnitř?</p> <p>(D) Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda.</p>
Poznámky k úloze	Řešení: Text navazuje na větu: (C) Co se to dobývá dovnitř?

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (nauka o slově – lexikální význam)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
Indikátor	<p>ČJL-5-2-01.2 Žák vybere z nabídky slovo, které má významem nejbližší k zadanému slovu</p> <p>ČJL-5-2-01.3 Žák nahradí v textu slovo slovem významem protikladným, významem stejným nebo podobným, citově zabarveným, nespisovné slovo slovem spisovným</p> <p>ČJL-5-2-01.4 Žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy</p> <p>ČJL-5-2-01.5 Žák rozhodne, zda dvojice slov splňuje požadovanou podmínku (pro opozita)</p>
Příkladové úlohy	<p>Jak král pravil, tak se také stalo.</p> <p>Které z uvedených slov má svým významem nejbližší ke slovu pravil?</p> <p>(A) zakřičel</p> <p>(B) popřel</p> <p>(C) řekl</p> <p>(D) vysvětlil</p> <p>Náš pan učitel je dobrý člověk.</p> <p>Nahraď slovo dobrý</p> <p>slovem významem protikladným - _____</p> <p>slovem významem podobným - _____</p> <p>slovem citově zabarveným - _____</p> <p>Která z následujících vět obsahuje slovo vícevýznamové?</p> <p>(A) Prohra ho zarmoutila.</p> <p>(B) Monika dostala nový míč.</p> <p>(C) Zelenina je zdravá, měli bychom ji jíst každý den.</p> <p>(D) Ve škole na chodbě jsem našel korunu.</p>

	<p>Vysvětli další významy tohoto slova:</p> <hr/> <p>Která z následujících možností obsahuje slova s protikladným významem?</p> <p>(A) skromný – nenáročný</p> <p>(B) milý – nesoustředěný</p> <p>(C) šťastný – nešťastný</p> <p>(D) líný – nešikovný</p>
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>pravil: (C) řekl</p> <p>Věta s vícevýznamovým slovem: (D) Ve škole na chodbě jsem našel korunu.</p> <p>Další významy slova koruna: panovníkova koruna, koruna stromu (stačí tyto dva významy, jakkoli volně popsané)</p> <p>Slova s protikladným významem: (C) šťastný - nešťastný</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Stavba slova)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
Indikátor	<p>ČJL-5-2-02.1 Žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou</p> <p>ČJL-5-2-02.2 Žák rozliší, v kterých případech se jedná o slova příbuzná a v kterých o tvary téhož slova</p> <p>ČJL-5-2-02.3 Žák rozliší, která slova jsou příbuzná se zadaným slovem a která ne</p> <p>ČJL-5-2-02.4 Žák k danému slovu uvede slova příbuzná</p>
Příkladové úlohy	<p>Výslovnost, nevýslovně, slovník, slovíčka, proslov, oslovení, vyslovit je skupina slovpříbuzných se slovem slovo</p> <p>Urči stavbu slova nevýslovně</p> <p>část předponová _____</p> <p>kořen slova _____</p> <p>část příponová _____</p> <p>Které z následujících slov obsahuje předponu i příponovou část?</p> <p>(A) proslov</p> <p>(B) ledový</p> <p>(C) nstartovat</p> <p>(D) lékařka</p> <p>Roztříd' následující skupinu slov na slova příbuzná se slovem les a na tvary slova les:</p> <p>lesník, lesa, zalesnit, lesní, lesu, prales, lesem, pralesní</p> <p>slova příbuzná se slovem les:</p> <p>_____</p>

	<p>tvary slova les:</p> <hr/> <p>Český jazyk je náš jazyk národní.</p> <p>Které z následujících slov není příbuzné se slovem český?</p> <p>(A) čeština</p> <p>(B) nečeský</p> <p>(C) Čech</p> <p>(D) česat</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Řešení:</p> <p>Stavba slova nevýslovně: část předponová: nevy-, kořen slova: slov, část příponová: -ně</p> <p>Slovo s předponou i příponovou částí: (C) nestartovat</p> <p>Slova příbuzná se slovem les: lesník, zalesnit, lesní, prales, pralesní</p> <p>Tvary slova les: lesa, lesu, lesem</p> <p>Se slovem český není příbuzné slovo: (D) česat</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Slovní druhy)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech
Indikátor	<p>ČJL-5-2-03.1 Žák určí slovní druh vyznačeného slova ve větě (kromě částic)</p> <p>ČJL-5-2-03.1.2 Žák vybere z krátkého textu větu, která obsahuje / neobsahuje určený slovní druh</p> <p>ČJL-5-2-03.3 Žák určí u podstatného jména rod, číslo, pád a vzor a na základě této znalosti používá podstatná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu.</p> <p>ČJL-5-2-03.4 Žák rozliší přídavné jméno tvrdé a měkké, ve spojení přídavného a podstatného jména určí u přídavného jména jeho pád, číslo, rod a na základě této znalosti používá přídavná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu</p> <p>ČJL-5-2-03.5 Žák určí osobu, číslo, způsob (u způsobu oznamovacího čas) u slovesa, užívá slovesa ve správných tvarech mluveném i psaném projevu</p> <p>ČJL-5-2-03.6 Žák rozliší, zda věta je/není napsaná gramaticky správně</p>
Příkladové úlohy	<p>S poctivostí nejdál dojdeš!</p> <p>Urči slovní druh vyznačeného slova ve větě:</p> <p>(A) podstatné jméno</p> <p>(B) příslovce</p> <p>(C) zájmeno</p> <p>(D) sloveso</p> <p>Která z následujících vět <u>neobsahuje</u> příslovce?</p> <p>(A) Hlavní město naší republiky je Praha.</p> <p>(B) Můj kamarád Petr běhá nejrychleji z celého mužstva.</p> <p>(C) Cestovatel vyprávěl zážitky z cest velmi zajímavě a poutavě.</p> <p>(D) V pět hodin budu už určitě doma.</p> <p><i>Ve městech je bohužel často vidět volně pobíhající psy.</i></p>

	<p>Ve kterém z následujících příkladů je podstatné jménove stejném pádě, čísle a rodě jako podstatné jméno psy v uvedené větě?</p> <p>(A) namaluju sousedy (B) mluvím o příteli (C) sejdeme se s kamarády (D) nemáme rádi chyby</p> <p>Rozhodni, která z nabízených vět není napsaná správně – zaměř se na spojení podstatného a přídavného jména:</p> <p>(A) Žabí stehýnka jsou vyhlášená pochoutka. (B) Noví žáci se ve třídě rychle spřátelili. (C) Hluchý lidé potřebují naši pomoc. (D) V zoologické zahradě se vylíhla sokolí mládřata.</p> <p>Ve které větě je sloveso uvedeno ve 3. osobě čísla jednotného?</p> <p>(A) Proč se mnou nemluvíte? (B) Učení mě baví. (C) Při fotbale nás soupeři vždy porazí. (D) Rádi pozorujeme noční oblohu.</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Řešení:</p> <p>nejdál: (D) příslovce</p> <p>Věta, která neobsahuje příslovce: (A)</p> <p>Podstatné jméno ve stejném pádě, čísle, rodě: (A) sousedy</p> <p>Věta, která není napsaná pravopisně správně: (C)</p> <p>Věta se slovesem ve 3. osobě čísla jednotného: (B)</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura						
Ročník	5.						
Tematický okruh	Jazyková výchova (Tvarosloví)						
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary						
Indikátor	<p>ČJL-5-2-04.1 Žák vyhledá v textu nespisovný tvar podstatného a přídavného jména a slovesa a nahradí ho tvarem spisovným (doporučujeme pro autory testů rozložit na dvě úlohy na sebe navazující: v 1. kroku žák vyhledá/nevyhledá, ve 2. kroku vyhledané nahradí/nenahradí)</p> <p>ČJL-5-2-04.2 Žák doplní zadaný tvar podstatného jména do věty tak, aby to bylo mluvnicky a pravopisně správně (1. a 4. pád rod mužský životný).</p>						
Příkladové úlohy	<p>Která z následujících vět obsahuje pouze slova spisovná?</p> <p>(A) Mičuda mi spadla za plot k sousedům. (B) To je fakt hustý! (C) Adéla ode mě pořád vopisuje! (D) Dnes máme domácí úkol z angličtiny.</p> <p>Když jsme četli Malého prince, tak mi například vadilo, že spad z jiný planety. „To je přeci nesmysl,“ říkal jsem Kimovi. „Jak to, že ti to nevadí?“ A on, že je to pohádka. A tak jsem si pak znovu přečet o milionářovi, co pořád počítal peníze a na nic jiného neměl čas, a o tom králi, kterej prikazoval jen to, co šlo splnit, a o tom, jak se ochočuje liška, a najednou jsem to pochopil. Doopravdy se v Malým princí říká lidem o nich samejch, i když je to pohádka myšlená pro děti. (V. Stýblová: Můj brácha)</p> <p>Vypiš z textu do tabulky dva nespisovné tvary slov a nahraď je tvary spisovnými:</p> <table border="1" data-bbox="370 1467 1114 1677"> <thead> <tr> <th>nespisovný tvar</th> <th>spisovný tvar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Doplň do věty podstatné jméno ze závorky ve správném tvaru tak, aby byla mluvnicky a pravopisně správně:</p> <p>Velké vzdálenosti jsou dnes překonávány moderními _____ (letadlo). Děti jely na školu v přírodě se svými _____ (učitel).</p>	nespisovný tvar	spisovný tvar				
nespisovný tvar	spisovný tvar						

	<p>Na poli si vesele hráli ušatí _____ (králík).</p> <p>Při výtvarné výchově jsme malovali vodovými _____ (barva).</p>
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>Věta obsahující pouze spisovná slova: (D)</p> <p>Nespisovné tvary např.: Malýho, kterej; spisovně: Malého, který</p> <p>Podstatná jména ve správném tvaru: letadly, učiteli, králíci, barvami</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-05 vyhledá základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
Indikátor	ČJL-5-2-05.1 Žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný) ČJL-5-2-05.2 Žák vyhledá ve větě určovací skladební dvojice (bez terminologie)
Příkladové úlohy	<p>Českým zemím kdysi vládli králové.</p> <p>Která z následujících dvojic slov je základní skladební dvojice uvedené věty?</p> <p>(A) českým zemím</p> <p>(B) kdysi vládli</p> <p>(C) zemím vládli</p> <p>(D) králové vládli</p> <p>Tatínek při žehlení pečlivě narovnal rukávy košile.</p> <p>Která z následujících skladebních dvojic není utvořena správně?</p> <p>(A) tatínek narovnal</p> <p>(B) tatínek při žehlení</p> <p>(C) narovnal při žehlení</p> <p>(D) narovnal pečlivě</p> <p>Která z možností A-D je základní skladební dvojicí věty? _____</p> <p>Stany postavily nečekaně rychle děti z prvního oddílu.</p> <p>Která z následujících možností je podmět uvedené věty?</p> <p>(A) stany</p> <p>(B) postavily</p> <p>(C) oddílu</p> <p>(D) děti</p>

	<p>Která z následujících vět má několikanásobný podmět?</p> <p>(A) První přišel na hřiště Jirka.</p> <p>(B) Včera celý den pršelo.</p> <p>(C) Na zahradě zpívají kosi, sýkorky a pěnkavy.</p> <p>(D) Proč se na mě tak díváš?</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p>Řešení:</p> <p>Základní skladební dvojice věty: (D) králové vládli</p> <p>Nesprávně utvořená skladební dvojice: (B) tatínek při žehlení, základní skladební dvojice: (A) tatínek narovnal</p> <p>Podmět uvedené věty: (D) děti</p> <p>Věta s několikanásobným podmětem: (C)</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
Indikátor	ČJL-5-2-06.1 Žák rozliší větu jednoduchou a souvětí ČJL-5-2-06.2 Žák rozhodne, který větný vzorec odpovídá zadanému větnému celku
Příkladové úlohy	<p>Která z následujících vět je větou jednoduchou?</p> <p>(A) Koťata běhala vesele po domě i po dvoře.</p> <p>(B) Jedno se někam zaběhlo, nemohli jsme ho nalézt.</p> <p>(C) Máma kočka truchlila a odmítala jíst.</p> <p>(D) Bylo nám jí líto, ale pomoci jsme jí nemohli.</p> <p>Který z nabízených větných vzorců odpovídá následujícímu souvětí?</p> <p>Lev zoufale řval a bránil se ze všech sil, ale nemohl se ze sítě vymotat.</p> <p>(A) V1, V2, ale V3.</p> <p>(B) V1, ale V2.</p> <p>(C) V1 a V2, ale V3.</p> <p>(D) V1 a V2, V3.</p>
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>Věta jednoduchá: (A)</p> <p>Větný vzorec: (C)</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
Indikátor	ČJL-5-2-07.1 Žák nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován ČJL-5-2-07.2 Žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu
Příkladové úlohy	<p>Liška celou hodinu běhala a skákala, ale na hrozny nedosáhla.</p> <p>Kterým z následujících spojovacích výrazů můžeš nahradit spojku ale, aby smysl sdělení zůstal zachován?</p> <p>(A) když (B) i (C) potom (D) avšak</p> <p>Správný člověk je věrný svým přátelům. Stojí při nich za všech okolností.</p> <p>Kterým z nabízených spojovacích výrazů lze vhodně spojit věty jednoduché v souvětí?</p> <p>(A) který (B) i když (C) a (D) kde</p>
Poznámky k úloze	<p>Spojovací výraz nahrazující spojku ale: (D) avšak</p> <p>Spojovací výraz, který spojí vět jednoduché v souvětí: (C) a</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
Indikátor	ČJL-5-2-08.1 Žák správně píše/doplňuje i/y ve vyjmenovaných slovech a slovech s nimi příbuzných ČJL-5-2-08.2 Žák píše správně z hlediska pravopisu lexikálního a morfologického
Příkladové úlohy	<p>Které z následujících slovních spojení není napsané pravopisně správně?</p> <p>(A) viděli jsme vysoké kopce</p> <p>(B) květinám usychají lístečky</p> <p>(C) mile se usmívala</p> <p>(D) do třídy přibíl Zbyněk</p> <p>Do kterého spojení doplníš pouze i/í, aby bylo napsané pravopisně správně?</p> <p>(A) tatínek sl-b-l koupit l-že</p> <p>(B) umět v-jmenovaná slova je v-hra</p> <p>(C) dům nev-padal ob-dleně</p> <p>(D) z kůry stromů v-sely l-šejníky</p> <p>Bratranec chová čtyři (pes).</p> <p>Který tvar slova pes z nabídky můžeš doplnit do uvedené věty tak, aby byla napsaná správně?</p> <p>(A) psi</p> <p>(B) psy</p> <p>(C) psové</p> <p>(D) psa</p>
Poznámky k úloze	Řešení: (D), (D), (B)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu
Indikátor	ČJL-5-2-09.1 Žák na základě znalosti shody přísudku s podmětem používá správné tvary přičestí minulého činného v mluveném i psaném projevu ČJL-5-2-09.2 Žák doplní správně čárky do zadaného textu (oslovení, několikanásobný větný člen)
Příkladové úlohy	<p>Ve které z následujících vět je chyba ve shodě přísudku s podmětem?</p> <p>(A) Do zoologické zahrady přibyly nová zvířata.</p> <p>(B) Šli jsme se na ně odpoledne podívat.</p> <p>(C) Chlapci se nejdéle zdrželi v pavilonu šelem.</p> <p>(D) Dívky zase nejvíce zaujaly žirafy.</p> <p>Doplň správně čárky mezi slovy v následujících větách (pokud chybí):</p> <p>(A) Milý Petře pracoval jsi opravdu moc dobře.</p> <p>(B) Na výlet se vydala celá naše rodina – tatínek maminka sestra i já.</p> <p>(C) Na smlouvanou schůzku přišli Karel Petr Ondřej a Filip.</p> <p>(D) V létě jsme procestovali Itálii a Rakousko.</p>
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>Věta s chybou ve shodě přísudku s podmětem: (A)</p> <p>Věty s doplněnými čárkami:</p> <p>(A) Milý Petře, pracoval jsi opravdu moc dobře.</p> <p>(B) Na výlet se vydala celá naše rodina – tatínek, maminka, sestra i já.</p> <p>(C) Na smlouvanou schůzku přišli Karel, Petr, Ondřej a Filip.</p> <p>Věta (D) je napsaná správně.</p>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
Indikátor	ČJL-5-3-01.1 Žák zpracuje stručné sdělení (referát) o přečtené knize, prezentuje ho spolužákům, zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku ČJL-5-3-01.2 Žák řekne, jak na něj vyslechnutá / přečtená ukázka působí
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-3-01.1</p> <p>Záznam o přečtené knize (rozsah minimálně 50 slov):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ autor, název knihy, ilustrátor, rok vydání, nakladatelství ➔ stručně, o čem kniha je ➔ proč se čtenáři líbila / nelíbila – zdůvodnění ➔ doporučení ostatním – zdůvodnění ➔ případně jednající postavy, hlavní postava ➔ přečtení vybrané ukázky (zdůvodnit svůj výběr) <p>Žák prezentuje ostatním spolužákům, ti se ho ptají na další informace o knize, které je zajímají. Žáci zpracovávají záznamy o knihách do čtenářských deníků nebo na volné listy papíru, které zakládají do svých portfolií.</p> <p>ČJL-5-3-01.2</p> <p>Na základě vyslechnutého textu (přednes učitele, audiozáznam) žák stručně vyjádří hlavní myšlenku ukázky, zda se mu ukázka líbila / nelíbila, své tvrzení zdůvodní (dialog, diskuse).</p>
Poznámky:	Žák je schopen se stručně, jasně a srozumitelně vyjádřit o přečtené knize nebo přečtené / slyšené ukázce.

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
Indikátor	ČJL-5-3-02.1 Žák přednese a volně reprodukuje text ČJL-5-3-02.2 Žák vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma ČJL-5-3-02.3 Žák napíše pohádku, bajku
Příkladové úlohy	<p>ČJL-5-3-02.1, 2, 3</p> <ul style="list-style-type: none"> → reprodukce básní a textů z čítanky → dokončení textu → vypravování vlastních zážitků (např. z výletu) → pohádka, bajka – tvorbu lze dětem usnadnit např. zadáním postav, ponaučení k bajce apod. <p>Vyber si jedno z následujících přísloví a použij ho jako ponaučení ke krátké bajce:</p> <p>Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.</p> <p>Bez práce nejsou koláče.</p> <p>Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.</p> <p>Můžeš využít např. následující dvojice postav: vlk a zajíc, kočka a myš, vrána a liška</p> <p>Vytvoř pohádku s následujícími postavami – drak, princezna, lakomý král,...</p> <p>Moderní verze – pohádka na téma čištění zubů, vaření čaje,....</p>
Poznámky:	Rozsah vytvořených textů: okolo 50–80 slov

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura								
Ročník	5.								
Tematický okruh	Literární výchova								
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů								
Indikátor	ČJL-5-3-03.1 Žák rozhodne, z kterého druhu / žánru je úryvek – řešení v nabídce (úryvek z poezie, komiksu, z naučného textu – encyklopedie, z návodu k použití, z pohádky)								
Příkladové úlohy	<p>1.</p> <p>Máma smaží bramborák, nad pánví se zvedá mrak, modrý mrak se z pánve zvedá, už se tvoří kůrka hnědá, a té vůně po kuchyni! Až to dělá v puse sliny.</p> <p>2. brambor, lilek hlíznatý, až 1 metr vysoký, u nás jednoletá užitková rostlina, z čeledi lilkovitých s namodralé bílými květy a zelenými bobulemi; všechny zelené části jsou jedovaté, pochází z Jižní Ameriky</p> <p>3. „I jakpak ji nemám bít, když umí jen z konopí zlaté nitky příst,“ odpověděla matka. „Nu, když umí z konopí zlaté nitky příst, tedy mi ji prodejte“ – řekl kníže. „Ráda, co mi za ni dáte?“ „Půl měřice zlata.“</p> <p>4. Sejměte kryt baterie. Připojte konektor baterie k nabíječce. Nabíječku připojte k zásuvce. Nabíječka baterií není hračka – nabíjení musí být vždy prováděno dospělou osobou.</p> <p>Přiřaď v tabulce k typu textu číslo odpovídajícího úryvku:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>typ textu</th> <th>číslo úryvku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pohádka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>návod k použití</td> <td></td> </tr> <tr> <td>naučný text z encyklopedie</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	typ textu	číslo úryvku	pohádka		návod k použití		naučný text z encyklopedie	
typ textu	číslo úryvku								
pohádka									
návod k použití									
naučný text z encyklopedie									

	poezie		
Poznámky k úloze	Řešení: pohádka: 3, návod k použití: 4, naučný text: 2, poezie: 1		

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura								
Ročník	5.								
Tematický okruh	Literární výchova								
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy								
Indikátor	ČJL-5-3-04.1 Žák rozhodne, zda ukázka je pohádka, pověst nebo bajka ČJL-5-3-04.2 Žák rozhodne, zda ukázka je poezie, nebo próza								
Příkladové úlohy	<p>1. V lese pod Kavčí horou se brouzдал v bukovém mokřadisku zlý kanec samotář, který způsobil lidem z okolních vesnic četné škody; obilí na polích rozválel, mnoho loveckých psů roztrhal a na jezdce vyskakoval tak zuřivě a tak vysoko, že koním rozerval břicho. A na toho kance jednou vyrazil muž z rodu Štrosova, syn Sudivojův jménem Bivoj.</p> <p>2. Vrána dychtivě strčila hlavu do džbánu, ale měla příliš krátký zobák. Věděla, že kdyby džbán převrátila, voda by vytekla a vsákla se do země. Vtom něco vránu napadlo. Začala zobákem sbírat se země kamínky a házet je do džbánu. Jak kamínků přibývalo, zvedala se i hladina vody, až se z ní mohla vrána pohodlně napít.</p> <p>3. Ale Vaněk nechtěl o žádné jiné odměně ani slyšet a řekl: „Král slíbil, že kdo způsobil, aby dcera jeho zas mluvila, bude jejím manželem. Královské slovo je zákon; a chce-li král, aby jiní zákony jeho šetřili, musí je sám napřed zachovávat. A proto mi král musí svou dceru dát.</p> <p>Přiřaď k pojmům v tabulce číslo úryvku:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Pojem</th> <th>číslo úryvku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pohádka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>bajka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>pověst</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Rozhodni, který úryvek je poezie a který próza:</p> <p>1. Je zimní večer. Venku tiše sněží.</p> <p>Mráz na okna kreslí zimostráz.</p> <p>Zimní večer. Na zámecké věži</p> <p>odbíjejí hodiny svůj čas.</p>	Pojem	číslo úryvku	pohádka		bajka		pověst	
Pojem	číslo úryvku								
pohádka									
bajka									
pověst									

	<p>V krbu hoří. Z lampy padá záře.</p> <p>Dnes má radost hostitel i host.</p> <p>Jasně oči, rozesmáté tváře -</p> <p>Baron Prášil pozval společnost</p> <p>2. Daleko široko do všech stran dohlédli dalekohledem za toho jasného, zářivého dne. Nikde však stopa po lidech, jen pohádková scenerie přírody, svěží a nedotčená lidskou rukou. Pan Braun byl vzrušen. Toužil po lidech, hledal, ale nenašel je. Zato objevil kousek světa, který mu připomínal ráj, jak si jej v dětských letech představoval.</p> <ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____
Poznámky k úloze	<p>Řešení:</p> <p>pohádka: 3, bajka: 2, pověst: 1</p> <p>poezie: 1, próza: 2</p>

Komplexní příkladová úloha

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematická oblast	Komunikační a slohová výchova (KaSV) Jazyková výchova (JV); Literární výchova (LV)
Očekávaný výstup RVP ZV	<p>ČJL-5-1-01 Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas (KaSV)</p> <p>ČJL-5-1-02 Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk a podstatné informace zaznamenává (KaSV)</p> <p>ČJL-5-2-01 Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová (JV)</p> <p>ČJL-5-2-02 Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku (JV)</p> <p>ČJL-5-2-03 Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech (JV)</p> <p>ČJL-5-2-05 Vyhledá základní skladební dvojici (JV)</p> <p>ČJL-5-2-06 Odlišuje větu jednoduchou a souvětí</p> <p>ČJL-5-2-07 Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje (JV)</p> <p>ČJL-5-2-09 Píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách (JV)</p> <p>ČJL-5-3-03 Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů (LV)</p>
Indikátor	<p>ČJL-5-1-01.1 Žák vybere k textové ukázce vhodný nadpis</p> <p>ČJL-5-1-02.2 Žák rozhodne, které informace v textu jsou <u>nepodstatné</u> pro jeho smysl (vyznění)</p> <p>ČJL-5-2-01.3 Žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy</p> <p>ČJL-5-2-02.1 Žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou a koncovku</p> <p>ČJL-5-2-03.1 Žák určí slovní druh vyznačeného slova ve větě (kromě částic)</p> <p>ČJL-5-2-05.1 Žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný)</p> <p>ČJL-5-2-06.3 Žák rozhodne, který z nabízených větných celků odpovídá zadanému větnému vzorci.</p> <p>ČJL-5-2-07.2 Žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu</p> <p>ČJL-5-3-03.1 Žák rozhodne, který literární druh / žánr reprezentuje použitá ukázka literárního textu .</p>
Příkladová úloha	Výchozí text: Poznáte mě?

Patřím ke známým obyvatelům našich lesů. 2. Hnízdo si stavím z malých větviček, uschlých travin a šedivých lišejníků v korunách stromů. 3. Jako skvělý akrobat šplhám po štíhlých kmenech. 4. Tohle mé umění se často snaží napodobit mnozí malí kluci, ale marně. 5. Nebojím se ani smělých skoků v korunách stromů. 6. Hbitě se pohybuji i na slabých smrkových, jedlových a borových větvičkách. 7. Dokonalým kormidlem je můj dlouhý huňatý ocas. 8. Celý rok si schraňuji zásoby potravin ve vykotlaných stromech na odlehlých místech v lese. 9. Mám tam mnoho jedlých hub, lískových oříšků a jedlových borových a smrkových šišek. 10. Ráda si pochutnám i na čerstvých pupenech stromů a někdy vyberu i hnízda zpěvavých ptáků. 11. Nemohou mě ohrozit ani draví obyvatelé lesa. 12. Zachráním se před nimi rychlým útekem. 13. Až se mihne na stromech v lese nebo parku můj rezavý nebo tmavý kožíšek, poznáte mě?

Úlohy k textu:

- Napiš, o které zvíře se jedná. **(veverka)**
- Která věta nebo věty pro jeho poznání nejsou důležité? Napiš jejich číslo. **(4)**
- Vypiš z vět číslo 2, 3 a 5 podstatnou informaci o hledaném zvířeti. Např.: Podle věty číslo 1 napíšeme – **žije v lese.**
- Ve větě č. 2 vyhledej slovo vícevýznamové **(koruna)**
- Z věty č. 5 vypiš slovo s předponou **(nebojím)**
- Pokud je v 1. větě přídavné jméno měkké, vypiš je. **(není)**
- Které z těchto slov je podmětem věty č. 2: hnízdo, pták, já, obyvatel. **(já)**
- Vypiš číslo větného celku, který odpovídá vzorci: V1 a V2. **(10)**
- Kterým spojovacím výrazem by bylo možné spojit věty č. 11 a č. 12? **(protože)**
- Vyber z nabídky jiný vhodný název pro výchozí text **(C)**:
 - Náš les
 - Mé oblíbené zvířátko
 - **Hádanka**
 - Z ptačí říše
- Výchozí text je úryvek z **(5)**
 - pohádky
 - encyklopedie
 - populárně naučné knížky pro děti
 - pověsti
- Vyber z nabízených řad jen tu, která je pravopisně správně:
 - Na visokém komíně stály dva čápi.

	<ul style="list-style-type: none">• Pravý včelí med se plní do sklenic.• Dívky vyrobyly věnečky z pampelišek.• V sichravém podzimním dnu náš Tomáš nerad vstává.
Poznámky k úloze	Na jedné výchozí ukázce se ověřuje většina elektronicky testovatelných očekávaných výstupů.

STANDARDY MATEMATIKA

Vypracovala skupina pro přípravu standardů z matematiky ve složení:

Vedoucí: Eduard Fuchs, Přírodovědecká fakulta MU Brno

Koordinátor za VÚP: Eva Zelendová, VÚP v Praze

Členové: Helena Fučíková, ZŠ Praha-Hostivař

Dag Hrubý, Gymnázium Jevíčko

Hana Lišková, VOŠP a SPgŠ Litomyšl

Michaela Pažoutová, ZŠ Praha 4,

Dagmar Ryčlová, ZŠ Jesenice

Jitka Topičová, ZŠ a MŠ Sadov

1. stupeň

1. ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Číslo a početní operace
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-1-01 Žák využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák z paměti sčítá a odčítá čísla do sta, násobí a dělí v oboru malé násobilky 2. žák využívá komutativnost sčítání a násobení při řešení úlohy a při provádění zkoušky výpočtu 3. žák využívá asociativnost sčítání a násobení při řešení úloh s užitím závorek 4. žák využívá výhodného sdružování čísel při sčítání několika sčítanců bez závorek
Ilustrační úloha	
Doplň chybějící čísla:	
$8 \times \boxed{} = 40$	
$8 + 8 \times \boxed{} = 40$	
$(8 + 4) \times 5 = \boxed{}$	
Poznámky¹	M-5-1-01.1 Je-li rámeček vložen vlevo od rovnítka, musí žák pro výpočet zvolit inverzní početní operaci, aby získal výsledek do příslušného rámečku. To je náročnější varianta, než kdyby byl rámeček vpravo od rovnítka. Nutno ponechat oba typy.

¹U každého očekávaného výstupu jsou v Poznámkách uvedeny indikátory, které testuje ilustrační úloha. U některých ilustračních úloh jsou pod indikátory uvedeny poznámky pro autory testových úloh. U některých očekávaných výstupů je uvedeno upozornění na to, který indikátor je testovatelný pouze otevřenou úlohou (vyznačeno zelenou barvou) a který testovat elektronicky nelze (vyznačeno červenou barvou).

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Číslo a početní operace
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-1-02 Žák provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák správně sepíše čísla pod sebe (dle číselných řádů) při sčítání, odčítání, násobení a dělení přirozených čísel 2. žák aplikuje při písemném výpočtu znalost přechodu mezi číselnými řády 3. žák využívá znalosti malé násobilky při písemném násobení a dělení nejvýše dvojčíferným číslem 4. žák provádí písemné početní operace včetně kontroly výsledku 5. žák dodržuje pravidla pro pořadí operací v oboru přirozených čísel
Ilustrační úloha	
<p>Vypočítej, do rámečků doplň chybějící číslice:</p> $\begin{array}{r} 929 \\ \underline{28} \end{array} - \begin{array}{r} 437 \\ \underline{154} \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 328 \\ \underline{} \end{array}$ <p><input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>19 209 : 8 = <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
Poznámky	M-5-1-02.1 M-5-1-02.2 M-5-1-02.3 Tyto úlohy, které vyžadují elementární dovednosti, je nutné zařadit do každého testu.

Vzdělávací obor	Matematika
------------------------	------------

Ročník	5.
Tematický okruh	Číslo a početní operace
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-1-03 Žák zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák přečte a zapíše číslo (do milionů) s užitím znalosti číselných řádů desítkové soustavy 2. žák využívá rozvinutého zápisu čísla (do milionů) v desítkové soustavě 3. žák porovnává čísla do milionů 4. žák zaokrouhluje čísla do milionů s použitím znaku pro zaokrouhlování 5. žák užívá polohové vztahy („hned před“, „hned za“) v oboru přirozených čísel 6. žák se orientuje na číselné ose a jejích úsecích 7. žák provádí číselný odhad a kontrolu výsledku
Ilustrační úloha	
<p>Odhadni a vepiš čísla uvedená v nabídce do rámečků nad číselnou osou.</p> <p>Nabídka čísel:</p> <p>149 999 852 011 250 100 549 900 308 000</p> <p>0 100 000 200 000 300 000 400 000 500 000 600 000 700 000 800 000 900 000 1 000 000</p>	
Poznámky	M-5-1-03.6

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Číslo a početní operace
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-1-04 Žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák porozumí textu úlohy (rozlišuje informace důležité pro řešení úlohy) 2. žák přiřadí úloze správné matematické vyjádření s využitím osvojených početních operací 3. žák zformuluje odpověď k získanému výsledku 4. žák přiřadí k zadanému jednoduchému matematickému vyjádření smysluplnou slovní úlohu (situaci ze života) 5. žák tvoří slovní úlohu k matematickému vyjádření
Ilustrační úloha	
<p>Přiřaď k jednotlivým úlohám odpovídající matematické vyjádření:</p> <p>36 + 4 = 36 – 4 = 36 x 4 = 36 : 4 =</p> <p>Úlohy vyřeš.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mamince je 36 let. Její dcera je čtyřikrát mladší. Kolik let je dceři? Matematické vyjádření <input type="text"/> <p><i>Odpověď: Dceři je _____ roků.</i></p> 2. Pavel měl ve sbírce 36 modelů letadel. Od dědečka dostal 4 nové modely. Kolik modelů letadel má nyní celkem? Matematické vyjádření <input type="text"/> <p><i>Odpověď: Pavel má nyní celkem _____ modelů.</i></p> 3. V počítačové učebně bylo původně 36 počítačů. 4 počítače však již byly zastaralé a poruchové, proto byly z učebny odstraněny. Kolik počítačů v učebně zůstalo? Matematické vyjádření <input type="text"/> 	

Odpověď: V učebně zůstalo _____ počítačů.

4. Ve školní jídelně připravovala kuchařka 4 mísy s jablky. V každé míse bylo 36 jablek. Kolik jablek měla kuchařka celkem?

Matematické vyjádření

Odpověď: Kuchařka měla celkem _____ jablek.

Poznámky

M-5-1-04.1

M-5-1-04.2

Záměrně jsou použita stejná čísla, aby nebylo možné přiřadit úlohu k matematickému vyjádření jen na základě shody číselných údajů.

Indikátory 3 a 5 lze testovat pouze otevřenou úlohou.

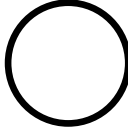
2. ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

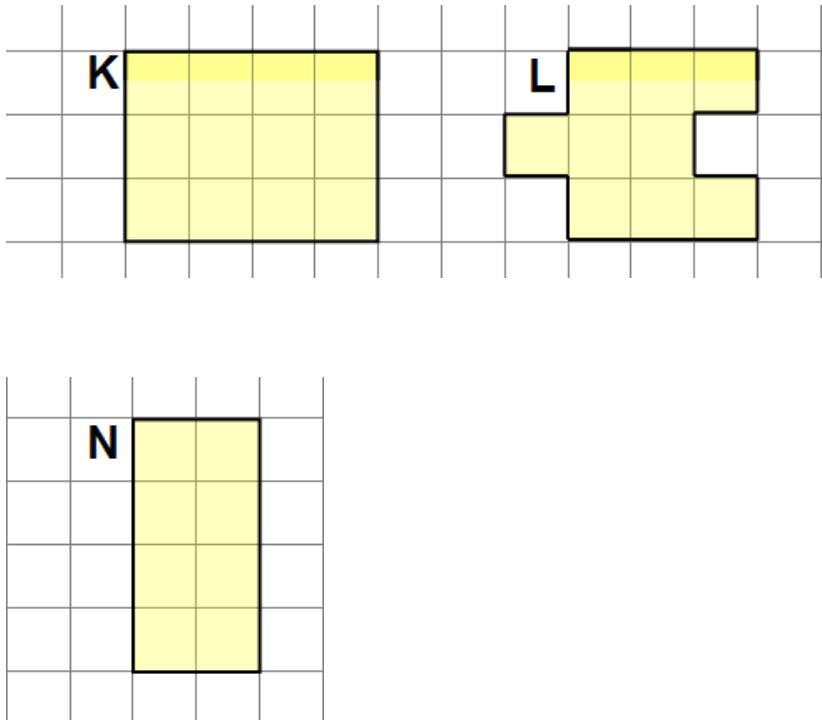
Vzdělávací obor	Matematika		
Ročník	5.		
Tematický okruh	Závislosti, vztahy a práce s daty		
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-2-01 Žák vyhledává, sbírá a třídí data		
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák provádí a zapisuje jednoduchá pozorování (měření teploty, průjezd aut za daný časový limit apod.) 2. žák vybírá a porovnává ze zadání úlohy data podle daného kritéria 3. žák posuzuje reálnost vyhledaných údajů 		
Ilustrační úloha			
V tabulce je uveden počet diváků, kteří se během uvedených tří dnů přišli podívat do pražských kin na film <i>Kuky se vrací</i> .			
DEN	středa	pátek	neděle
POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	490	1 509	1 954
<ol style="list-style-type: none"> 1. O kolik bylo návštěvníků v pátek víc než ve středu? _____ 2. Kolik návštěvníků celkem vidělo film v uvedených dnech? _____ 3. Je z údajů možné určit, kolik návštěvníků vidělo tento film v sobotu? ANO – NE (zakroužkuj pravdivou odpověď) 			
Poznámky	M-5-2-01.2 Indikátor 1 nelze testovat elektronicky.		

Vzdělávací obor	Matematika		
Ročník	5.		
Tematický okruh	Závislosti, vztahy a práce s daty		
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-2-02 Žák čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy		
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák doplní údaje do připravené tabulky nebo diagramu 2. žák vytvoří na základě jednoduchého textu tabulku, sloupcový diagram 3. žák vyhledá v tabulce nebo diagramu požadovaná data a porozumí vztahům mezi nimi (nejmenší, největší hodnota apod.) 4. žák používá údaje z různých typů diagramů (sloupcový a kruhový diagram bez použití %) 5. žák používá jednoduchých převodů jednotek času při práci s daty v jízdních řádech 		
Ilustrační úloha – minimální obtížnost			
Na informační tabuli o příjezdech vlaků jsou tyto údaje:			
Číslo vlaku	Směr	Pravidelný příjezd	Zpoždění v minutách
Os 1	Kolín – Český Brod	12:35	70
Vyber z nabídky, v kolik hodin přijede zpožděný vlak			
a) 19:35			
b) 13:45			
c) 13:35			
d) 13:05			
Poznámky	M-5-2-02.3 Indikátor 2 nelze testovat elektronicky.		

3. GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Geometrie v rovině a v prostoru
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-3-01 Žák narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnice); užívá jednoduché konstrukce
Indikátory	<ol style="list-style-type: none">1. žák rozezná základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnice)2. žák využívá k popisu rovinného útvaru počty vrcholů a stran, rovnoběžnost a kolmost stran3. žák charakterizuje základní rovinné útvary a k zadanému popisu přiřadí název základního rovinného útvaru4. žák využívá základní pojmy a značky užívané v rovinné geometrii (čáry: křivá, lomená, přímá; bod, úsečka, polopřímka, přímka, průsečík, rovnoběžky, kolmice)5. žák využije znalosti základních rovinných útvarů k popisu a modelování jednoduchých těles (krychle, kvádr, válec)6. žák narýsuje kružnici s daným poloměrem7. žák narýsuje trojúhelník nebo trojúhelník se třemi zadanými délkami stran8. žák narýsuje čtverec a obdélník s užitím konstrukce rovnoběžek a kolmic9. žák dodržuje zásady rýsování
Ilustrační úloha	<p>K popisu rovinných útvarů přiřaď správný název a obrázek (A, B, C,D).</p> <ol style="list-style-type: none">1. Útvar má 4 strany. Všechny sousední strany jsou kolmé. Všechny strany mají stejnou délku. _____2. Útvar má 4 vrcholy. Protilehlé strany jsou vždy rovnoběžné. Sousední strany mají různou délku. _____3. Útvar má 3 strany a 3 vrcholy. _____4. Útvar nemá žádnou stranu ani vrchol. _____

Nabídka názvů:		kružnice	obdélník	trojúhelník	čtverec
					
		ABC	D		
Poznámky	M-5-3-01.1 M-5-3-01.3 Indikátory 6 – 9 nelze testovat elektronicky.				

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Geometrie v rovině a v prostoru
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-3-02 Žák sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák rozlišuje obvod a obsah rovinného útvaru 2. žák s pomocí čtvercové sítě nebo měřením určí obvod rovinného útvaru (trojúhelníku, čtyřúhelníku, mnohoúhelníku) 3. žák porovnává obvody rovinných útvarů 4. žák graficky sčítá, odčítá a porovnává úsečky 5. žák určí délku lomené čáry graficky i měřením 6. žák převádí jednotky délky (mm, cm, dm, m, km)
Ilustrační úloha	
Na obrázku jsou tři rovinné útvary K, L, N.	
	
Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda platí (ANO) , nebo neplatí (NE) .	
1. Obdélníky K a N mají stejný obvod.	ANO ☐ NE ☐

2. Obdélník K má větší obvod než útvar L. ANO

NE

Poznámky

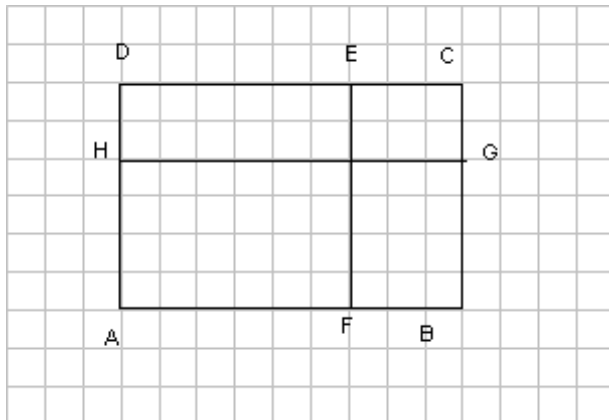
M-5-3-02.1

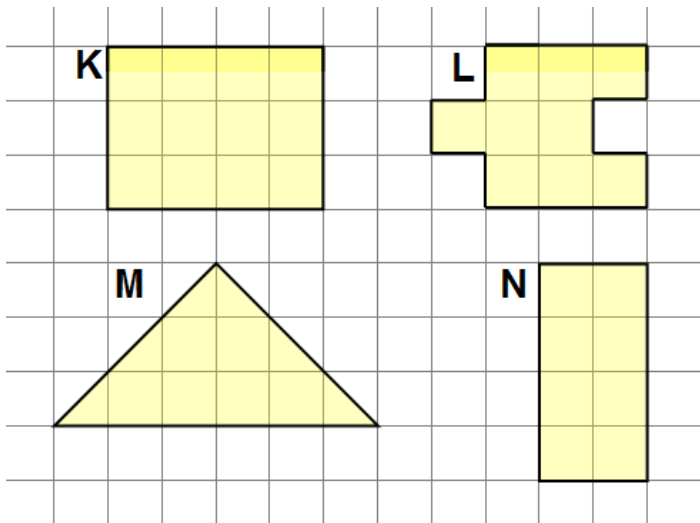
M-5-3-02.2

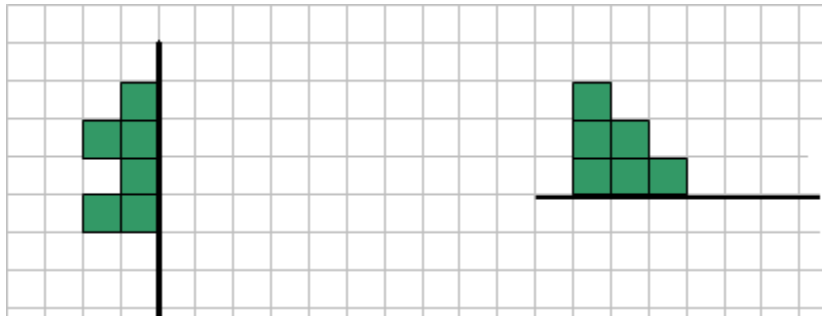
M-5-3-02.3

Nutno vložit jako podklad celého obrázku čtvercovou síť.

Indikátory 4 a 5, částečně 2 nelze testovat elektronicky.

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Geometrie v rovině a prostoru
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-3-03 Žák sestrojí rovnoběžky a kolmice
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák vyhledá dvojice kolmic a rovnoběžek v rovině 2. žák načrtne kolmici a rovnoběžku ve čtvercové síti 3. žák narýsuje k zadané přímce rovnoběžku a kolmici vedoucí daným bodem pomocí trojúhelníku s ryskou
Ilustrační úloha	
 <p>Rozhodněte o každém z následujících tvrzení o úsečkách na obrázku, zda platí (ANO), nebo neplatí (NE).</p> <p>Úsečky AD a HG jsou kolmé ANO NE ☐ ☐</p> <p>Úsečky EH a EG jsou rovnoběžné ANO NE ☐ ☐</p> <p>Úsečky EF a AD jsou rovnoběžné ANO NE ☐ ☐</p> <p>Úsečky AH a FA jsou kolmé ANO NE ☐ ☐</p>	
Poznámky	M-5-3-03.1 Nutno vložit jako podklad celého obrázku čtvercovou sítí. Indikátor 2 nelze testovat elektronicky.

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Geometrie v rovině a v prostoru
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-3-04 Žák určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák určí pomocí čtvercové sítě obsah rovinného útvaru, který lze složit ze čtverců, obdélníků a trojúhelníků 2. žák porovnává pomocí čtvercové sítě obsahy rovinných útvarů 3. žák používá základní jednotky obsahu (cm^2, m^2, km^2) bez vzájemného převádění
Ilustrační úloha	
Na obrázku jsou čtyři rovinné útvary K, L, M, N.	
	
Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (ANO) , nebo nepravdivé (NE) .	
1. Obdélníky K a N mají stejný obsah.	ANO ☐ NE ☐
2. Útvary L a M mají stejný obsah.	ANO ☐ NE ☐
3. Obdélník K má větší obsah než útvar L.	ANO ☐ NE ☐
Poznámky	M-5-3-04.1 M-5-3-04.2

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Geometrie v rovině a v prostoru
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-3-05 Žák rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák pozná osově souměrné útvary (i v reálném životě) 2. žák určí překládáním papíru osu souměrnosti útvaru 3. žák vytvoří ve čtvercové síti osově souměrný útvar podle osy v lince mřížky
Ilustrační úloha	
Doplň obrázky tak, aby vznikly osově souměrné útvary podle vyznačené osy souměrnosti.	
	
Poznámky	M-5-3-05.3 Indikátor 2 nelze testovat elektronicky.

4. NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Vzdělávací obor	Matematika
Ročník	5.
Tematický okruh	Nestandardní aplikační úlohy a problémy
Očekávaný výstup RVP ZV	M-5-4-01 Žák řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák vyhledá v textu úlohy potřebné údaje a vztahy 2. žák volí vhodné postupy pro řešení úlohy 3. žák vyhodnotí výsledek úlohy
Ilustrační úloha	
<p>Maminka chce upéct perník. Troubu musí předeřhřát 15 minut a potom 40 minut bude perník péci. PERNÍK MÁ BÝT UPEČENÝ V JEDENÁCT HODIN. Kdy nejpozději musí maminka troubu zapnout?</p> <p>a) 10:05 b) 10:15 c) 10:25 d) 10:55</p>	
Poznámky	M-5-4-01.1 M-5-4-01.2 M-5-4-01.3

STANDARDY

ANGLICKÝ JAZYK

Vypracovala skupina pro přípravu standardů z anglického jazyka ve složení:

Vedoucí: Mgr. Štěpánka Legemzová, ZŠ Angel, Praha 12

Koordinátor za VÚP: Mgr. Kamila Sladkovská, VÚP Praha

Členové: Mgr. Ludmila Balíková, ZŠ Heyrovského, Olomouc

PaedDr. Zdena Hartingerová, ZŠ SNP Hradec Králové

PaedDr. Jana Hornová, ČŠI

Mgr. Kateřina Janu, ZŠ Bakalovo nám., Brno

Mgr. Petra Lexová, ZŠ Ostrčilova, Ostrava

Mgr. Ludmila Mottlová, ZŠ Hořovice

Mgr. Jana Sankotová, Gymnázium Pelhřimov

1. stupeň – 2. období (5. ročník)

UČIVO

(slouží ke specifikaci obsahu a rozsahu očekávaných výstupů nebo indikátorů)

Typy textů²

formulář, blahopřání, pozdrav, krátký neformální dopis, email, pozvánka, sms, vzkaz, pohlednice např. z prázdnin, žádost, omluva, popis, návod, nápis, jízdní řád, leták, plakát, pokyn, příkaz, říkanka, básnička a písnička, pohádka, komiks

Tematické okruhy

domov, rodina, škola a vyučovací předměty, volný čas a zájmová činnost, město a venkov, názvy povolání, lidské tělo, čas: hodiny, dny v týdnu, měsíce v roce, oblékání, nákupy, jídlo a potraviny, příroda, roční období a počasí, tradice a zvyky, svátky, základní důležité zeměpisné údaje, děti a mládež v jiných zemích Evropy

Slovní zásoba ve vztahu k tematickým okruhům

Jazykové prostředky

- základní fonetické znaky, základní pravidla výslovnosti slov, pravopis osvojených slov a tvarů

- množné číslo podstatných jmen, člen určitý, neurčitý, přídavná jména (základní a přivlastňovací), zájmena (osobní, přivlastňovací, tázací, ukazovací), číslovky (základní, řadové), základní předložky místa a času

- slovesa to be, have, can a známá plnovýznamová slovesa v přítomném čase (prostý a průběhový), rozkazovací způsob

- věta jednoduchá, tvorba otázky a záporu, pořádek slov ve větě, otázky s „who/what/when/where/how/why“, vazba there is/ there are

Poznámky:

- 1) Očekávané výstupy z RVP ZV, které jsou rozpracovány do jednotlivých indikátorů, jsou vyznačeny tučným písmem.
- 2) Netestovatelné očekávané výstupy z RVP ZV včetně rozpracovaných indikátorů jsou vyznačeny odlišnou barvou.

² Všechny uvedené typy textů jsou přiměřené úrovni A1 a odpovídají věkové kategorii žáků. Jsou zde uvedeny takové typy textů, které se týkají specifických komunikačních situací. Základní typy textů, které jsou obsaženy v indikátorech, např. otázka, odpověď, dialog, zde uvedeny nejsou. S těmito typy textů se operuje ve větné skladbě, proto se mohou také objevit v jazykových prostředcích.

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-01 Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům.
Indikátor	CJA-5-2-01.1 V jednoduchých textech vyhledá požadované informace.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si text a vyřeš následující úkoly.</u></p> <p>Dear Peter,</p> <p>My Grandpa's house is in the country. I stay there during the school holidays. There aren't many cars, and I ride my bike a lot. I go for long walks with Grandpa's dog. I like Grandpa's country home.</p> <p>During the school term, I live with Mum and Dad in a flat in Liverpool. It's a big city. When I'm there, I go shopping with Mum. I go to the cinema with Dad. There are lots of cars so I don't ride my bike in the city. I play computer games.</p> <p>Please write soon.</p> <p>Love, Amy</p> <p><u>1.Vyhledej v textu, s kým chodí Amy na procházku.</u></p> <p><u>Vyznač vhodný obrázek.</u></p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-end;"> <div style="text-align: center;"> <p>A ☐</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>B ☐</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>C ☐</p> </div> </div>

	<p><u>2. Označ, čemu se Amy věnuje ve volném čase.</u></p> <p>A ☐ She goes for long walks with Grandpa's dog.</p> <p>B ☐ She plays the piano.</p> <p>C ☐ She draws pictures.</p> <p>D ☐ She plays computer games.</p> <p><u>Řešení:</u> 1C; 2A, D;</p>
<p>Poznámky k úloze</p>	<p><u>typ úlohy č.1:</u> Žák vyhledá v textu informaci a označí odpověď pomocí obrázku Obrázek A – Amy na procházce sama.</p> <p>Obrázek B – Amy na procházce s dědečkem.</p> <p>Obrázek C – Amy na procházce se psem. (správné řešení)</p> <p><u>typ úlohy č.2:</u> Žák označí dvě správné možnosti z výběru</p> <p><u>další možné typy úloh:</u> kategorizace, dichotomická úloha</p> <p>Popis jednoduchého textu je uveden v obecné charakteristice materiálů doporučených k tvorbě úloh.</p> <p><u>zdroje:</u> google cliparts Učebnice Happy Earth 1, Oxford 2009</p> <p>Správné odpovědi v tabulce označené zeleně.</p>

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-01 Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům.
Indikátor	CJA-5-2-01.2 Rozumí krátkým pokynům v učebnici.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti slovesa a přiřaď k obrázkům.</u></p> <p>WRITE CUT DRAW</p> <p> READ CLOSE THE BOOK</p> <p>1. <input type="text"/> 2. <input type="text"/> 3. <input type="text"/></p> <p>4. <input type="text"/> 5. <input type="text"/></p> <p><u>Řešení:</u></p> <p>1. Draw 2. Write 3. Read 4. Cut 5. Close the book</p>

Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy</u>: žák přiřadí slovní spojení ke správnému obrázku</p> <p>Popis textu je uveden v obecné charakteristice materiálů doporučených k tvorbě úloh.</p> <p><u>Zdroj obrázků</u>: Google cliparts</p>
-----------------------------	---

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – poslech s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-01 Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům.
Indikátor	CJA-5-2-01.3 Rozumí známým slovům a základním větám, které se vztahují k rodině, škole, volnému času a dalším známým tématům, v projevu, který je pronášen pomalu a zřetelně.
Ilustrační úloha	<p><u>Poslouchej. Přiřaď ke každému jeho oblíbenou věc.</u></p> <p>Tim</p> <p>Mary</p> <p>Jane</p> <p>Peter</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>A</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>B</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>C</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>D</p> </div> </div> <p><u>Tapescript:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Tim</u>: Hi ! I´m Tim. My favourite thing is a guitar. I love music! 2. <u>Teacher</u>: What´s your favourite thing, Mary? <u>Mary</u>: I like ice- cream ! Hmm, yummy! 3. <u>Jane</u>: Hello, my name´s Jane. I like reading. My favourite thing is a book. 4. <u>Peter</u>: This is my favourite thing. It´s a football. Oh, my name´s Peter. <p><u>Řešení:</u></p>

	Tim C Mary B Jane D Peter A
Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy</u>: na základě poslechu audionahrávky žák přiřadí ke jménu správný obrázek</p> <p>popis obrázků: 1 – fotbalový míč, 2 – zmrzlina, 3 – kytara, 4 - kniha</p> <p><u>další možné typy úloh</u>: dichotomická úloha, doplňování, výběr z odpovědí, otevřené úlohy s jednoduchou odpovědí</p> <p><u>zdroj obrázků</u>: Google cliparts</p> <p>Nahrávka by měla být zopakována 2x.</p>

Vzdělávací obor	Anglický jazyk												
Ročník	5.												
	Receptivní řečové dovednosti – poslech s porozuměním												
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-01 Rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům.												
Indikátor	CJA-5-2-01.4 Rozumí jednoduchým číselným údajům.												
Ilustrační úloha	<p><u>Poslouchej. Doplň tabulku.</u></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Name</th> <th>Age (How old?)</th> <th>Address</th> <th>Pets</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lucy</td> <td>9</td> <td>52 London Road</td> <td>3 dogs</td> </tr> <tr> <td>Emma</td> <td></td> <td>Park Road</td> <td>rabbits and fish</td> </tr> </tbody> </table> <p><u>Tapescript:</u></p> <p><i>Reporter: Hello, what's your name?</i></p> <p><i>Lucy: Hello, I'm Lucy and this is my friend Emma.</i></p> <p><i>Reporter: How old are you, Lucy?</i></p> <p><i>Lucy: I'm nine years old.</i></p> <p><i>Reporter: And where do you live?</i></p> <p><i>Lucy: I live at number 52, London Road and I have got 3 dogs at home.</i></p> <p><i>Reporter: Thank you, Lucy. And how old are you, Emma?</i></p> <p><i>Emma: I'm 10.</i></p> <p><i>Reporter: Ok, and what's your address?</i></p> <p><i>Emma: My address is 25 Park Road.</i></p> <p><i>Reporter: Have you got any pets, Emma?</i></p> <p><i>Emma: Yes, I've got 4 rabbits and 1 fish.</i></p> <p>.....</p>	Name	Age (How old?)	Address	Pets	Lucy	9	52 London Road	3 dogs	Emma		Park Road	rabbits and fish
Name	Age (How old?)	Address	Pets										
Lucy	9	52 London Road	3 dogs										
Emma		Park Road	rabbits and fish										

Řešení:

Name	Age (How old?)	Address	Pets
Lucy	9	52 London Road	3 dogs
Emma	10	25 Park Road	4 rabbits and 1 fish

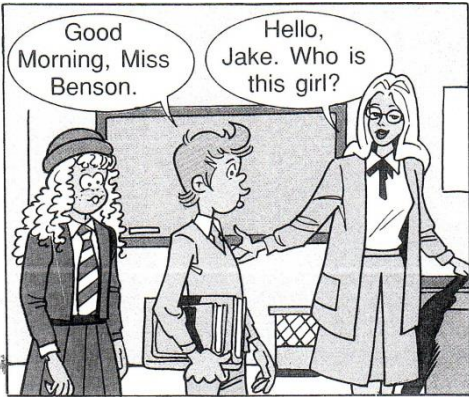

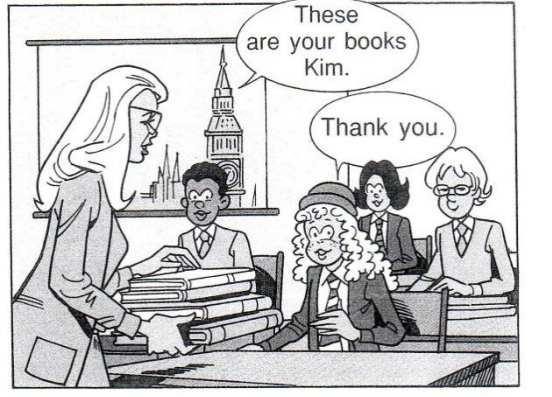
**Poznámky
k úloze**

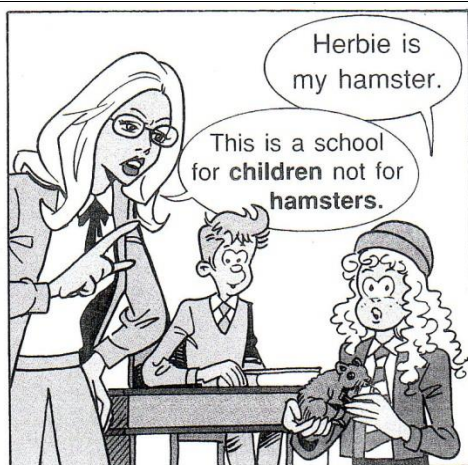
typ úlohy: na základě poslechu audionahrávky žák doplní do tabulky požadované údaje

další možné typy úloh: výběr z odpovědí, psaní čísel podle nahrávky.

Nahrávka by měla být zopakována 2x.

Zdroj poslechu: Tracks 4 (Longman)

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-02 Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci.
Indikátor	CJA-5-2-02.1 V jednoduchých textech s vizuální oporou porozumí hlavní myšlence.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si komiks a označ obrázky čísly 1-6 podle smyslu textu.</u> <u>Dva obrázky jsou již očíslované.</u></p> <p>HERBIE</p> <div style="display: flex; flex-wrap: wrap;"> <div style="width: 50%;"> <p style="text-align: center;">A 1</p> </div> <div style="width: 50%;"> <p style="text-align: center;">B 5</p> </div> <div style="width: 50%;"> <p style="text-align: center;">C r</p> </div> <div style="width: 50%;"> <p style="text-align: center;">D </p> </div> </div>

E

F

**Poznámky
k úloze**

Řešení:
C2, D4, E6, F3

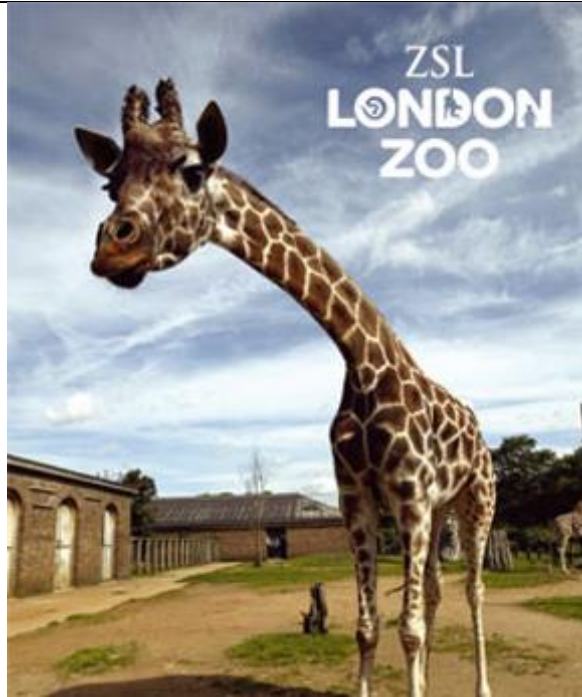
typ úlohy: žák určí správné pořadí obrázků

další možné typy úloh: přiřazování textu a obrázku, přiřazování nadpisu k textu, kategorizace, dichotomická úloha, doplňování chybějících slov nebo vět z nabídky, doplnění informace do tabulky, určení správného pořadí vět

Popis jednoduchého textu je uveden v obecné charakteristice materiálů doporučených k tvorbě úloh.

Zdroj: Text úlohy převzat z časopisu Ready for English, ELI Italy 1990.

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-02 Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci.
Indikátor	CJA-5-2-02.2 Vyhledá informace k jednoduchému tématu v časopise nebo na webové stránce a tyto informace využije.
Ilustrační úloha	<p><u>Jedeš do Londýna a chceš navštívit zoologickou zahradu. Na adrese http://www.londonpass.com/london-attractions/london-zoo.html jsou užitečné informace. Přečti si je a odpověz na tyto otázky:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What is the address of the zoo? (Regent's Park, London NW1) 2. When does the zoo open? (at 10) 3. When is the zoo closed all day? (Christmas Day/ 25th December/ 25/12) 4. How much is the ticket for you? (14.20) <p>Visit ZSL London Zoo for free - saving £18!</p> <p>London Attractions > Places of Interest > London Zoo</p> <p>London Zoo</p>

[View Map](#)

ADDRESS:

Regent's Park
London NW1

Tel: 020 7722 3333 020 7722 3333

Opening Times:

Open daily at 10.00hrs.
Closing times vary, please visit website or call for details.
Closed: Christmas Day.

Facilities:

Please check with attraction regarding accessibility, mobility and other special issues.

London Pass Benefits:

Free entry to ZSL London Zoo with a London Pass
Normal Ticket Price: Adult: £18.00 Child: £14.20

	ZSL London Zoo in Regent's Park is the perfect fun-filled family attraction.
Poznámky k úloze	<p>zdroj textu: http://www.londonpass.com/london-attractions/london-zoo.html(25. 2. 2011)</p> <p><u>typ úlohy</u>: Žák vyhledá informace v autentickém materiálu a odpoví na otázky</p> <p>Řešení je vyznačeno zeleně. Odpověď je považována za správnou i při formální nepřesnosti (např. odpověď “10” na otázku č. 2 nebo odpověď “14,20” na otázku č. 4). Adresa (otázka č. 1) musí být uvedena celá.</p>

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – poslech s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-02 Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci.
Indikátor	CJA-5-2-02.3 Rozumí obsahu a smyslu ústních sdělení a otázek, které se vztahují k rodině, škole, volnému času a dalším známým tématům, v projevu, který je pronášen pomalu a zřetelně.
Ilustrační úloha	<p><u>Poslouchej. Přiřaď ke každému jménu správný obrázek.</u></p> <p>Paul Simon Kate Mandy</p> <p> </p> <p>A B C D</p> <p><u>Tapescript:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Speaker A: <i>Where are you going, Paul?</i> Speaker B: <i>I'm going to the beach. Where are my sunglasses? It's really hot today!</i> Speaker C: <i>Hi, I'm Simon and I'm in London today. The weather is not very nice, I need my umbrella!</i> Speaker D: <i>Is it hot outside, Kate?</i> Speaker E: <i>No, it isn't. It's cold today and it's cloudy.</i> Speaker F: <i>Look out of the window, Mandy! We can make a big snowman. Hurray!</i> <p><u>Řešení:</u></p> <p>Paul B Simon A Kate D Mandy C</p>

Poznámky úloze	k <u>typ úlohy</u> : na základě poslechu audionahrávky žák přiřadí ke jménu správný obrázek <u>další možné typy úloh</u> : dichotomická úloha, doplňování, výběr z odpovědí, otevřené úlohy s krátkou odpovědí, určení správného pořadí, zápis do tabulky nebo formuláře Nahrávka by měla být zopakována 2x. zdroj obrázků: Google cliparts
---------------------------	--

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti – čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-04 Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku.
Indikátor	CJA-5-2-04.1 V jednoduchých textech vyhledá požadované informace.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si text a vyřeš následující úkoly.</u></p> <p>John loves sports. He does some sport nearly every day. He goes swimming on Mondays after school. Then he goes running with some friends. He comes home for dinner. He also plays in two school teams – on Wednesdays he plays basketball and on Thursday evenings he plays in a football team. On Friday and Saturday mornings he goes running again. On Fridays he plays tennis with his father in the afternoon. He also cycles to school every day. Cycling is his favourite sport. On Sunday he has a free day.</p> <p><u>1. Napiš správný název dne pod následující obrázky.</u></p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p>a) _____ b) _____ c) _____ d) _____</p> <p><u>2. Označ správnou odpověď.</u></p> <p><i>John doesn't do any sport _____.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. on Tuesdays b. on Thursdays c. on Sundays d. on Mondays

He does more than two sports _____.

- a. on Fridays
- b. on Saturdays
- c. on Thursdays
- d. on Sundays

He enjoys most.

- a. running
- b. basketball
- c. cycling
- d. tennis

3. Označ v tabulce správnou kolonku.

	Monday	Wednesday	Saturday	Friday
He does some sport at school.		x		
He does sports with a member of his family.				x
He comes home for dinner.	x			

Řešení:

1. a) Thursday, b) Monday, c) Friday, d) Wednesday
2. c., a., c.
3. Správné odpovědi označené zeleně.

<p>Poznámky k úloze</p>	<p><u>typ úlohy č.1:</u> Žák přiřadí ke každému obrázku den, ve kterém (zobrazená) aktivita probíhá</p> <p>Obrázek 1 – John hraje fotbal.</p> <p>Obrázek 2 – John plave.</p> <p>Obrázek 3 – John hraje tenis.</p> <p>Obrázek 4 – John hraje košíkovou.</p> <p><u>typ úlohy č.2:</u> Žák na základě textu vybere správnou odpověď</p> <p><u>typ úlohy č.3:</u> Žák na základě textu vybere a označí v tabulce správnou možnost</p> <p><u>další možné typy úloh:</u> dichotomická úloha</p> <p>Popis jednoduchého textu je uveden v obecné charakteristice materiálů doporučených k tvorbě úloh.</p> <p><u>zdroj obrázků:</u> www.clipartguide.com</p> <p>Text je upravený z Cambridge English for schools, Workbook Two, A. Littlejohn, D. Hicks, Cambridge University Press 1996 ISBN 0-521-42174-8</p>
--------------------------------	---

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Receptivní řečové dovednosti - čtení s porozuměním
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-2-04 Vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku.
Indikátor	CJA-5-2-04.2 Vytvoří odpověď na otázku týkající se textu.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si text a vyřeš následující úkoly.</u></p> <p>Tom Twitter is thirty years old. He lives in a small village called Kennington near Oxford. He drives a train. Every weekday he drives trains from Oxford to London. He likes driving a train. He wants to move to a big town because there is not much to do in the village. In his free time he plays football, he watches TV and he likes reading.</p> <p>1. <u>Odpověz na otázky.</u></p> <p>1. Where does Tom live? In _____</p> <p>2. What is Tom's job? _____</p> <p>3. Does Tom enjoy living in the village? _____</p> <p>4. Does Tom work at the weekends? _____</p> <p>5. Does Tom like his job? _____</p> <p><u>Řešení:</u></p> <p>1. Kennington 2. train driver, he drives a train 3. no 4. no 5. yes</p>

Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy</u>: žák v textu vyhledá potřebnou informaci a odpoví na otázky</p> <p>Popis textu je uveden v obecné charakteristice materiálů doporučených k tvorbě úloh.</p> <p><u>Zdroj</u>: přepracovaný text (Longman Group Ltd 1994)</p>
-----------------------------	---

Vzdělávací obor	Anglický jazyk	
Ročník	5.	
	Produktivní řečové dovednosti – psaní	
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-01 Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů.	
Indikátor	CJA-5-3-01.1 Napíše blahopřání, pohlednici nebo krátký neformální dopis kamarádovi.	
Ilustrační úloha	<p><u>Doplň pohlednici z prázdnin. Můžeš se inspirovat tímto obrázkem.</u></p> 	
	<p>_____ Nicol,</p> <p>I am _____! My holidays are super because _____</p> <p>_____</p> <p><u>Love,</u></p>	<div style="border: 1px solid black; width: 60px; height: 40px; margin: 0 auto;"></div> <p><u>Nicol Smith,</u> _____</p> <p><u>32 West St,</u> _____</p>

	<p>_____</p> <p><u>Brighton,</u> _____</p> <p><u>BN1 2 RT</u> _____</p> <p><u>England</u> _____</p>	
<p>Poznámky k úloze</p>	<p><u>typ úlohy:</u> žák dopíše pohlednici podle zadání</p> <p><u>další možné typy úloh:</u> dopsání slov do blahopřání nebo dopisu</p> <p>Správné řešení posoudí hodnotitel. Doporučená kritéria hodnocení:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) obsahové splnění úkolu (tj. doplněné položky jsou smysluplné, případně je jejich smysl snadno odvoditelný z kontextu), b) gramatická správnost. <p>Např. "in Mexico" (položka 2) vyhovuje obsahovému i gramatickému kritériu, "Mexico" (stejná položka) by splňovala pouze kritérium obsahové. Položka je taktéž považována za správnou i v případě pravopisné chyby, která nemění smysl (např. "swimm every day" – položka 3).</p> <p>Možné řešení:</p>	<div data-bbox="1235 1417 1358 1547" style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; width: 80px; height: 60px; margin: 0 auto;"></div> <p><i>Dear Nicol,</i></p> <p><i>I am OK! My holidays are</i></p> <p><i>super because I swim every day,</i></p> <p><i>(it is hot and ice-cream is good).</i></p> <p><i>Love,</i></p> <p><u>Nicol Smith,</u> _____</p> <p><u>32 West St,</u> _____</p> <p><u>Brighton,</u> _____</p>

[Žák napíše své jméno nebo přezdívku apod.]

BN1 2 RT

England

Text uvedený v pohlednici v kulaté závorce je ilustrační, aby žák úlohu splnil stačí za "because" uvést jeden důvod.

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Produktivní řečové dovednosti – psaní
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-01 Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů.
Indikátor	CJA-5-3-01.2 Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduchou odpověď na sdělení.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si Petrův e-mail. Poděkuj mu a odpověz, že přijdeš.</u></p> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 20px; padding: 20px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p>Dear Kim,</p> <p>It's my birthday next Saturday (4th February). Can you come to my party at 2 p.m.? It will be great fun!</p> </div>
Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy</u>: žák stručně odpoví na e-mail, poděkuje a přijme pozvání</p> <p>Správné řešení posoudí hodnotitel. Doporučená kritéria hodnocení:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) obsahové splnění úkolu (poděkování a přijetí pozvání), b) stylistická správnost (oslovení a podpis, event. závěrečný pozdrav), c) gramatická a pravopisná správnost (pořádek slov, základní interpunkční pravidla – např. tečka za oznamovací větou, psaní velkých písmen). <p>Největší význam je přitom přikládán obsahovému kritériu. Drobné formální nedostatky, které nemají vliv na obsahové splnění úkolu (např. “com” místo “come”), neznamenají ztrátu bodů.</p> <p>Možné řešení:</p> <p>Dear Peter,</p> <p>Yes, I can come. Thank you. (I am very happy.)</p> <p>Kim</p>

Vzdělávací obor	Anglický jazyk																		
Ročník	5.																		
	Produktivní řečové dovednosti – psaní																		
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-01 Sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů.																		
Indikátor	CJA-5-3-01.3 Vyplní osobní údaje ve formuláři.																		
Ilustrační úloha	<p><u>Doplň informace o sobě.</u></p> <table border="1"> <tr> <td>Name</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Surname</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Age</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Birthday</td> <td></td> </tr> <tr> <td>E-mail</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Address</td> <td></td> </tr> <tr> <td>I like:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>I don't like:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>I can:</td> <td></td> </tr> </table>	Name		Surname		Age		Birthday		E-mail		Address		I like:		I don't like:		I can:	
Name																			
Surname																			
Age																			
Birthday																			
E-mail																			
Address																			
I like:																			
I don't like:																			
I can:																			

Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy:</u> žák vyplní formulář</p> <p>Správné odpovědi posoudí hodnotitel.</p> <p>Doporučená kritéria hodnocení:</p> <p>Sledováno je především obsahové kritérium s tím, že položka je obsahově splněna i v případě pravopisné nebo jiné formální chyby, která nebrání porozumění, např. odpověď “swim” k položce “I like”. Lze předpokládat, že u položky “Birthday” budou žáci nepřesně uvádět celé datum svého narození - i v tom případě je odpověď přijatelná, neboť obsahové kritérium je naplněno.</p>
-----------------------------	---

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Produktivní řečové dovednosti - psaní
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-02 Reprodukuje písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace
Indikátor	CJA-5-3-02.1 Písemně převypráví jednoduchý obsah textu s pomocí obrázku nebo osnovy.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si text .</u></p> <p><u>Napiš 5 vět o tom, co dělá Ann každé ráno. Obrázková osnova Ti pomůže.</u></p> <p>Ann gets up at 7 o'clock. She has a shower in her bathroom and brushes her teeth. She has cereal and milk for breakfast. She likes it. After breakfast she goes to school. Usually she walks or takes a bus. Lessons start at quarter to nine. Her favourite lesson is Science. She likes animals a lot. She has lunch in the school canteen. She plays tennis on Tuesdays. On Fridays she has piano lessons. She likes music. Ann has dinner at half past six, after dinner she watches TV or listens to music. She goes to bed at nine, she reads books or comics for twenty minutes and then she goes to sleep.</p>

**Poznámky
úloze**

k

tp úlohy 1:

Žák doplní vynechaná slova do rámečků podle obrázkové osnovy.

typ úlohy 2.

žák popíše v jednoduchých kladných větách činnosti podle obrázkové osnovy.

Správné řešení posoudí hodnotitel.

Obměna:

1. žák může popsat den v 1. osobě jednotného čísla
2. žák může napsat porovnání se svým denním režimem a s příběhem dle obrázku
např. *I get up at 6 o'clock **but** Ann gets up at 7 o'clock.*

Vzdělávací obor	Anglický jazyk														
Ročník	5.														
	Produktivní řečové dovednosti - psaní														
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-02 Reprodukuje písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace														
Indikátor	CJA-5-3-02.2 Shrne písemně jednoduchý obsah krátké slyšené konverzace.														
Ilustrační úloha	<p><u>Poslouchej. Co umí James dělat? Označ, co umí (√) a co neumí (x). Napiš o Jamesovi 6 vět.</u></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>(√) or (x)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>play the piano</td> <td></td> </tr> <tr> <td>speak English</td> <td></td> </tr> <tr> <td>draw with his left hand</td> <td></td> </tr> <tr> <td>swim</td> <td></td> </tr> <tr> <td>speak German</td> <td></td> </tr> <tr> <td>draw</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>.....</p> <p>Tapescript: <i>“Every Saturday James has got a piano lesson. He can play the piano well. His sister, Clare, goes swimming, but James can’t swim.</i></p> <p><i>In the afternoon, James does some art. He can draw horses and other animals. He draws with his left hand. His sister practises her German. She likes German. James can’t speak German. He only speaks English.”</i></p>		(√) or (x)	play the piano		speak English		draw with his left hand		swim		speak German		draw	
	(√) or (x)														
play the piano															
speak English															
draw with his left hand															
swim															
speak German															
draw															

**Poznámky
k úloze**

Řešení:

	(√) or (x)
play the piano	√
speak English	√
draw with his left hand	√
swim	x
speak German	x
draw	√

typ úlohy:

Na základě poslechu audionahrávky žák doplní tabulku, na základě které napíše 6 vět.

Správné řešení posoudí hodnotitel.

Předpokládáme, že žáci si nejsou schopni vypsát důležité informace jen na základě poslechu. Doplnění tabulky bude bráno jako pomocný krok. Hodnotitel hodnotí jen produkováný text. Produkováný text může obsahovat i údaje neobsažené v tabulce. Např. o Jamesově sestře.

Text: vlastní

Vzdělávací obor	Anglický jazyk
Ročník	5.
	Produktivní řečové dovednosti - psaní
Očekávaný výstup RVP ZV	CJA-5-3-03 Obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu.
Indikátor	CJA-5-3-03.1 Svými slovy vyjádří smysl textu.
Ilustrační úloha	<p><u>Přečti si krátký text. Kde se rozhovor odehrává?</u></p> <p>Peter: Hey, look! These T-shirts are really cool.</p> <p>Daniel: What? I'm sorry. I don't understand – what does "cool" mean?</p> <p>Peter: Oh, it means "great".</p> <p>Assistant: Good morning. Can I help you?</p> <p>Peter: Yes, can I have a T-shirt, please?</p> <p>Assistant: Yes, of course. What colour do you want?</p> <p>Peter: Black, please.</p> <p>Assistant: Small, medium or large?</p> <p>Peter: Have you got a small one?</p> <p>Assistant: Yes, we have.</p> <p>Daniel: Small! Is it for you?</p> <p>Peter: No, it 's for Sue. It's her birthday on Wednesday.</p>
Poznámky k úloze	<p><u>typ úlohy:</u></p> <p>Žák napíše kde se rozhovor odehrává</p> <p>Možnosti správných odpovědí</p> <p>In the shop/ at the shop; a shop; the shop; clothes shop; shop (chybějící předložka nebo člen není na závadu)</p> <p>Správné odpovědi posoudí hodnotitel.</p> <p>Zdroj: Shine, student's book, Macmillan 2003</p>

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

Žák

ČJL-3-1-01p čte s porozuměním jednoduché texty

ČJL-3-1-02p rozumí pokynům přiměřené složitosti

ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání

ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

ČJL-3-1-09p píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen

ČJL-3-1-09p spojuje písmena a slabiky

ČJL-3-1-09p převádí slova z mluvené do psané podoby

ČJL-3-1-09p dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost

ČJL-3-1-10p opisuje a přepisuje krátké věty

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích

ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování

ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči

ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje

ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty

ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení

ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy

ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo

- tvoří otázky a odpovídá na ně

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy

ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky

ČJL-3-2-01p tvoří slabiky

ČJL-3-2-01p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky

ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2. období

Žák

ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa

ČJL-5-2-06p dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího

ČJL-5-2-08p rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik

- určuje samohlásky a souhlásky
- seřadí slova podle abecedy
- správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě
- správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně

ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací

- při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p dramaturgizuje jednoduchý příběh

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek

ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy

ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti

ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše

- rozlišuje pohádkové prostředí od reálného
- ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

CIZÍ JAZYK

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností

CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje

CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk

CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

- je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

M-3-1-01p porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20

M-3-1-02p čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100

M-3-1-02p zná matematické operátory $+$, $-$, $=$, $<$, $>$ a umí je zapsat

M-3-1-04p sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20

M-3-1-05p řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20
umí rozklad čísel v oboru do 20

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000

M-5-1-02p sčítá a odčítá z paměti i písemně dvouciferná čísla

M-5-1-02p zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100

- M-5-1-03p zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách
M-5-1-03p tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100
M-5-1-04p zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy
M-5-1-04p rozeznává sudá a lichá čísla
- používá kalkulaátor

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

- M-3-2-02p modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek
M-3-2-03p doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20
- zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahore, dole, vpředu, vzadu
- uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

- M-5-2-01p vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu
M-5-2-02p orientuje se a čte v jednoduché tabulce
- určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích
- provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

- M-3-3-01p pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit
M-3-3-01p rozezná přímku a úsečku, narýsuje je a ví, jak se označují
M-3-3-02p používá pravítko

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

- M-5-3-01p znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary
M-5-3-02p měří a porovnává délku úsečky
M-5-3-02p vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice
M-5-3-05p určí osu souměrnosti překládáním papíru
- pozná základní tělesa

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

M-5-4-01p řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČE

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. a 2. období

žák

ICT-5-1-01p ovládá základní obsluhu počítače

ICT-5-1-02p dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

1. a 2. období

žák

ICT-5-2-03 komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. a 2. období

žák

ICT-5-3-01p pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy

ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy

ČJS-3-1-03p uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje

ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany

ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě

ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí

ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest

ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky

LIDÉ KOLEM NÁS

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy

ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování

ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně

ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům

ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)

ČJS-5-2-03p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých

ČJS-5-2-03p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy

ČJS-5-2-04p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze

ČJS-5-2-04p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz

ČJS-5-2-04p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů

LIDÉ A ČAS

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase

ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností

ČJS-3-3-02p ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji

ČJS-5-3-03p, ČJS-5-3-04p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

ROZMANITOST PŘÍRODY

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat

ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období

ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí

ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata

ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

ČJS-5-4-06p reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech

ČJS-5-4-07p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČJS-3-5-01p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění

ČJS-3-5-01p pojmenuje hlavní části lidského těla

ČJS-3-5-02p rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných

ČJS-3-5-02p uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu

ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu

ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života

ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti

ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky

ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

UMĚNÍ A KULTURA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty

HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmizaci říkadel i při zpěvu

HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny

HV-3-1-05p rozliší sílu zvuku

pozorně vnímá jednoduché skladby

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem

HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou

HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje

HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy

pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb

- správně hospodaří s dechem při interpretaci písní – frázování

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

VV-3-1-01 až VV-5-1-05p zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu

VV-3-1-01p rozpoznává, pojmenovává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

VV-3-1-02p, VV-3-1-04p uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

VV-5-1-01p až VV-5-1-07p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr

VV-5-1-01p, VV-5-1-02p rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

VV-5-1-03p, VV-5-1-04p při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie

VV-5-1-06p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

TV-3-1-01p zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost

TV-3-1-04p dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách

TV-3-1-05p reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti

- projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám

- zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních

předpokladů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

TV-5-1-01p chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu

TV-5-1-02p zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením

TV-5-1-03p zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností

TV-5-1-04p uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti

TV-5-1-05p reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti

TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play

- zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla

- zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i

uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČSP-3-1-01p zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČSP-5-1-01p vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-02p využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii

ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

ČSP-5-1-04p udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

ČSP-5-2-03p udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu

- užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky

ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČSP-5-3-01p dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin

ČSP-5-3-02p ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování

ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

ČSP-5-3-04p dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

ČSP-3-4-01p upraví stůl pro jednoduché stolování

ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

ČSP-5-4-01p uvede základní vybavení kuchyně

ČSP-5-4-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm

ČSP-5-4-03p dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování

ČSP-5-4-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a

bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

- uplatňuje zásady správné výživy